

REVISTA BIBLIOTECILOR

Publicație a Consiliului Culturii și Educației Socialiste.

ANUL XXVI

Nr. 2

FEBRUARIE 1973

Constantin POTINGĂ : Integrarea bibliotecii publice în sistemul instituțiilor culturii de masă. Probleme actuale și de perspectivă.	descrierea bibliografică tradițională (I) 100
	Cronica 104
Nicolae PASCU : Dezvoltarea lecturii publice în București. Studiu întreprins de Biblioteca municipală „M. Sadoveanu” 63	Istoria cărții și a bibliotecilor
Alexandru CAZACU : Interesele de lectură ale adulților. Anchetă întreprinsă de Biblioteca orașenească din Făgăraș 79	Corneliu DIMA-DRĂGAN, Gabriel MIHAESCU și Eugen FRUCHTER : Localul primei bibliotecii a Cantacuzinilor munteni 106
Alexandru IONESCU : Biblioteca municipală din Roman. 89	De peste hotare
Ana BEURAN : Lărgirea sferei de acțiune a bibliotecii comunale. Experiment la Bumbești-Jiu. 91	Books in English sau Bibliografia Națională Britanică în ediție ultramicrofilmată. Cronica actualității științifice 109
Ioana TAUTU : O expoziție de biblioteconomie universitară. 94	Lucrări de specialitate. 113
Mihai BORDEIANU : Colecțiile bibliotecilor universitare — realități și perspective (Ecouri). 99	Fișier 116
Victoria CURCANEANU : Regimul punctuației și al majusculelor în	Consultații
	Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN : Serviciile de bibliotecă adresate cititorilor-copii (XVI) 122
	Poșta redacției 128
	Jocuri distractive 128

Integrarea bibliotecii publice în sistemul instituțiilor culturii de masă

PROBLEME ACTUALE ȘI DE PERSPECTIVĂ

dr. Constantin POTÎNGĂ

Tradiții vechi și noi ale culturii românești precum și experiența mondială de secole demonstrează îndubitabil că *biblioteca* s-a situat întotdeauna și se situează, în sistemul instituțiilor cu funcții culturale, pe unul din primele locuri. Poate școala să o depășească în unele privințe ca rol social și sferă de cuprindere, dar nici școala nu a trăit și nu poate trăi în afara relației strinse cu biblioteca. Unii autori consideră chiar că biblioteca publică s-ar găsi într-un curs ascendent de o asemenea complexitate încât va înlocui școala (*). Alți autori, unii chiar de ultimă oră, socotesc că nu biblioteca ci televiziunea va fi aceea care va înlocui școala tradițională.

Fără îndoială, ambele opinii ni se par excesive, extremiste chiar. Nu le putem accepta. Educația permanentă include un întreg sistem de instituții, fiecare cu rolul lor aflat în dinamică, în continuă modernizare. Ceea ce e însă lesne de înțeles pentru oricine, cu toate implicațiile în cultura de masă ale actualei revoluții din știință și tehnică, este că rolul cărții, și deci și al bibliotecii, nu a scăzut și nu scade, ci dimpotrivă este în continuă creștere. După ce Henri Wald s-a ocupat de această chestiune cu atita talent și pasiune (**), nu are rost să insistăm și noi spre a demonstra necesitatea lecturii, a studiului, a meditației asupra textului.

* H. L. Frieser militează pentru „The development of the public library as the instrument for education — replacing the school”. Vezi *The civilised network*. A view of the public library as the instrument for education. In: *Library Journal*, New York, 92, nr. 16, 1967, p. 3001—3003.

** „Lectura nu înseamnă «privirea» unui text, ci «ascultarea» unor idei. A citi înseamnă a reconverti vizualitatea scrierii în oralitatea vorbirii care a precedat-o” spune H. Wald în *Homo significans*. București, Editura Enciclopedică Română, 1970, p. 100.

Programul P.C.R. de îmbunătățire a activității ideologice, întreaga politică culturală a partidului și statului nostru conferă acestei categorii de instituții — pe care o constituie bibliotecile — răspunderi care onorează orice cultură națională, dar care și obligă.

Cerințele vieții noastre moderne, exigențele economiei și culturii socialiste determină în mod obiectiv preocupări și eforturi constante pentru ridicarea nivelului de pregătire specială și generală prin autoinstruire. La finele anului 1971 și în 1972 tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit în câteva rânduri în mod expres la această problemă. Subliniind datorită fiecărui om al muncii de a se ocupa de ridicarea nivelului său de cunoaștere și consemnând amplul program al partidului de perfecționare neabătută a tuturor domeniilor învățămîntului permanent, a școlii românești contemporane, secretarul general al partidului atrăgea în același timp atenția fără echivoc asupra unei chestiuni de acută însemnătate: „Trebuie să ne fie clar tuturor, că oricite cursuri am face, dacă fiecare nu se va ocupa să învețe, să învețe și iar să învețe, nu vom reuși să obținem o ridicare generală a nivelului de cunoștințe, nici a celor profesionale și tehnice, nici a celor politice. Esențial este ca fiecare să înțeleagă că trebuie să studieze, să învețe continuu”.

În această frază se află integrat nu numai un principiu fundamental al politicii partidului în ce privește educația permanentă, ci și izvorul unor preocupări, care s-ar cuveni potențate, față de una din cele mai întinse rețele de instituții culturale din România — bibliotecile.

Autoeducația însoțește procesul educativ din școală, din cultura de masă sau

din oricare alt sector al educației permanente, de ea depinzând, de fapt, însăși eficiența educației. În definitiv, cultura de masă se realizează nu numai prin exercitarea, în raport cu mari colectivități, a funcției comunicaționale, de transmitere de informații, și a celei formative, de instruire culturală și de educare, ci și atunci când mii de oameni citesc și se instruiesc în mod individual, acasă sau în biblioteci.

Socialismul, redimensionînd participarea maselor la cultură, nu a creat doar cadrul politic general și legislația necesară pentru aceasta, ci a investit fonduri uriașe, de multe miliarde, pentru sporirea activității editoriale, pentru constituirea unui sistem de biblioteci deosebit de vast.

Din datele statistice de care dispunem rezultă că la finele anului 1971 aveam în țară 2 mari biblioteci republicane, 8142 de biblioteci publice, 9611 biblioteci școlare, 4538 de biblioteci documentare (din instituții și întreprinderi), la care se adaugă și cele 45 de biblioteci ale instituțiilor de învățămînt superior. Or, 22338 de biblioteci, cu un fond de cărți care probabil astăzi depășește cu mult 120 de milioane de exemplare — reprezintă concretizarea magistrală a unei politici marxist-leniniste a culturii, reprezintă un imens tezaur aflat integral la dispoziția maselor. Numai bibliotecile cu caracter public oferă cel puțin 6 cărți pentru fiecare din cei peste 20 de milioane de cetățeni ai țării. Și, dacă notăm sutele de mii de biblioteci personale pe care fiecare iubitor al cărții a avut posibilitatea materială să și-o constituie și să și-o dezvolte în ultimul sfert de veac, putem considera că e un bilanț dintre cele mai frumoase pe care Republica noastră și l-a putut face la a XXV-a sa aniversare.

Pornind de la marile exigențe pe care etapa dezvoltării multilaterale a orînduirii socialiste le exprimă față de cultura de masă ca element component al educației permanente, ni se pare că perfecționarea activității bibliotecilor, și am în vedere aici cu precădere *bibliotecile publice* cu caracter general, este una dintre cele mai responsabile îndatoriri ale tuturor celor care activează pe tărîmul culturii și educației.

Era o vreme cînd, copleșiți de invazia radioului și mai ales a televiziunii, unii autori începuseră să ignoreze funcțiile bibliotecilor, fapt cu consecințe negative nu atît pentru teorie cît pentru practică. Or, e știut că mass-media au în cultura de masă un rol preponderent informațional, casele de cultură, dar mai ales bibliotecile, puțin și trebuind să potenteze momentele următoare ale convertirii informațiilor, în conștiință, să și orien-

teze preocupările pentru aprofundarea, adîncirea informațiilor și cunoștințelor primite de beneficiari prin mass-media.

Referindu-ne la repercusiunile de ordin practic, pe care supraevaluarea rolului mass-media l-a avut asupra bibliotecilor, credem că un fenomen extrem de elocvent este slăbirea un timp a preocupărilor pentru formarea profesională a lucrătorilor din biblioteci, pentru dezvoltarea învățămîntului bibliotecar.

Biblioteconomia este de mult o știință și în foarte multe țări ea a fost așezată la loc de cinste. Și, ca orice știință, biblioteconomia se învață și are nevoie de slujitori cu pregătire multi-nivelară, ca oricare din științele clasice ori moderne.

La exigențele pe care Partidul Comunist Român le pune în fața *educației și autoeducației* prin programul ideologic însușit de Conferința Națională din vara anului 1972, se cere un mare spirit de responsabilitate socială pentru punerea în valoare, în mod științific, a acestei mari avuții naționale pe care o reprezintă colecțiile bibliotecilor. Nu e suficient să avem 8142 de biblioteci cu zeci de milioane de volume și cu mii de salariați. Pentru punerea în valoare în mod științific și autentic eficient a acestei imense avuții a poporului sînt necesare *cadre științifice pregătite*. Să iau exemplul concret al județului Neamț. Aci, în cele 70 de biblioteci comunale, ca și în multe biblioteci ale sindicatelor, avem tot atîția salariați. Cei mai mulți sînt absolvenți ai învățămîntului liceal, din nefericire adeseori din cei care n-au reușit pe la diferite facultăți. Nivelul mediu de pregătire, la bibliotecile comunale, ar fi corespunzător, dar cu o condiție: să fie o *pregătire de specialitate biblioteconomică*. În condițiile capacității reduse pe care o are școala postliceală de bibliotecari — atît la cursurile de zi, cît și la cele fără frecvență — în ceea ce privește calificarea bibliotecarilor, se organizează tot felul de cursuri cu bibliotecarii comunali, dar nu e de fapt vorba decît de paliative. Nici chiar bunăvoința sau experiența îndelungată a unor bibliotecari nu suplinește lipsa unei pregătiri de specialitate, temeinice, sistematice. Situația nu diferă prea mult nici în cazul bibliotecilor mai mari, de tip municipal sau orășenesc, în care funcționează și salariați cu studii superioare, dar de altă specialitate, cu precădere absolvenți ai facultății de filologie, învățămîntul de specialitate de nivel superior lipsind cu desăvîrșire. Imperativul, comandamentul actual, pentru sporirea contribuției și mai ales a eficienței activității bibliotecilor publice la dezvoltarea multilaterală a orînduirii socialiste este

creșterea mai rapidă a preocupărilor deja existente pentru pregătirea și perfecționarea cadrelor necesare acestui sector. Ritmul actual de pregătire a cadrelor pentru bibliotecă este încă, cu toate eforturile evidente pentru oricine, atât de lent față de cerințele economiei și culturii, încât dacă am continua astfel, pentru a asigura ca cadre de meserie numai bibliotecile publice, ne-ar mai trebui peste 30 de ani, ceea ce, față de potențialul economic actual al țării este mult prea mult. Trebuie redimensionată preocuparea pentru pregătirea cadrelor necesare bibliotecilor de toate nivelele.

Creșterea rolului bibliotecilor în sistemul instituțiilor culturale de masă implică și rezolvarea unor alte probleme.

Ne gândim în primul rând la modul în care se realizează integrarea bibliotecilor într-un sistem, în speță la modul în care bibliotecile din centrele de județ își exercită funcțiile ce decurg din această calitate, atât sub aspectul îndrumării metodice, cât mai ales în ceea ce privește organizarea unui circuit al informației de la centru la comună, asigurarea accesului, prin filiera împrumutului interbibliotecar, la colecțiile sale a oricărui cititor de pe raza județului.

Îndrumarea metodică exercitată de bibliotecă din centrul de județ ar trebui să se manifeste într-un mod mai sistematic și în ceea ce privește completarea științifică a colecțiilor bibliotecilor comunale. Sigur, vor fi cititori ai acestor rinduri care vor spune: bine, dar ce face Comitetul de cultură și educație socialistă? Ce fac organele locale, lucrătorii de la centrele de librărie și difuzare a cărții, de la cooperatie? Nu pot ajuta la științificarea aprovizionării cu carte? Teoretic, cei care și-ar exprima un punct de vedere cu astfel de întrebări ar avea dreptate. Așa ar trebui să fie și așa va fi!

Deocamdată însă nu e așa din considerente multiple, ușor de înțeles pentru oricine se află efectiv în miezul activității cultural-educative de masă. Pentru cel puțin un sfert de veac de acum încolo, în condițiile în care am pornit frontal la pregătirea cadrelor de specialitate pentru bibliotecă, se reafirmă necesitatea unui for metodologic județean de îndrumare a muncii cu cartea la sate și în întreprinderi, sub toate aspectele și într-un mod mult mai sistematic. Eficiența celor câteva zeci de posturi necesare în plus — pe țară — în acest scop ar fi atât de mare încât efortul ar fi deosebit de rentabil. Ar crește mult contribuția bibliotecilor publice la viața economică și social-politică a țării, prin valorificarea mai deplină a potențialului informativ-documentar de care dispun.

Și apoi, mi se pare că este încă enorm de mult de făcut pentru pregătirea, nu numai a bibliotecarilor, ci și a cititorilor de azi și de mâine ai bibliotecilor. Un curs ca cel de tehnică activității intelectuale, de fapt de *informatică*, pe care Universitatea populară din Piatra Neamț îl va organiza în 1973 pe lângă noua bibliotecă municipală din localitate va fi un început. Știind bine faptul că deprinderea de citit se capătă de la vârsta preșcolară, iar metodică studiului se învață încă în școală, consider că unul din imperatiile actuale este și *introducerea în învățământul de toate categoriile a INFORMATICII ca disciplină de studiu*. Ar fi una dintre cele mai rentabile investiții. Am putea-o face nu numai pentru integrarea bibliotecilor în sfera exigențelor societății socialiste multilateral dezvoltate, ci mai ales pentru sporirea în viitor a eficienței contribuției bibliotecii la producția materială și spirituală a lumii moderne.

O cheazăse a creșterii în continuare a eficienței activității bibliotecilor publice o constituie planificarea în perspectivă a tuturor condițiilor și mijloacelor necesare atragerii populației la lectură, dezvoltării interesului față de carte, inclusiv prin propaganda cărții. De multe ori „specificul” muncii bibliotecarului e redus, din păcate chiar în viziunea unor activiști cu muncă de răspundere în domeniul culturii din unele județe, la păstrarea cărților, la aspectele gestionaro-funcționărești. Nu o dată rolul de activist politic în domeniul culturii, pe care trebuie să-l joace bibliotecarul, e omis, e neglijat, sau chiar de ce să n-o spunem deschis, ignorat. Dezvoltarea planificată a activității acestor instituții culturale, în așa fel încât activitatea de masă cu cartea să cuprindă, sub aspectul conținutului, toate formele de manifestare a conștiinței sociale, ca și un mai larg spectru de genuri, metode și mijloace de activitate ar fi de natură să constituie un aport efectiv la continua integrare a bibliotecilor publice în rindul instituțiilor culturii de masă ale țării. Activitatea de *marketing cultural* a bibliotecilor publice, atât pentru a cunoaște în mod sistematic nevoile permanente de lectură, de studiu și de informare existente în rindul publicului, dar mai ales pentru a determina și impulsiona, în cunoștință de cauză, noi interese este de o mare actualitate, menținându-și importanța și în perspectivă.

Ni se pare de asemenea, că ar trebui mai bine condus procesul generalizării rezultatelor pozitive dobândite în bibliotecile publice, ca și cel al transferării spre acestea a unor soluții, servicii și preocupări de la bibliotecile de specialitate. Viața arată că în condițiile existen-

tei unui personal fără o pregătire adecvată, simpla publicare a unor experiențe pozitive nu-i suficientă pentru generalizarea ei. Este necesară și în acest sens o muncă sistematică de organizare, de îndrumare și control. Ideea, unităților-pilot în care să se experimenteze metode moderne de lucru, pe baza unei concepții înaintate cu privire la funcțiile bibliotecilor publice, este încă insuficient valorificată. Activitatea celor mai multe biblioteci publice — și nu le avem în vedere doar pe cele din mediul rural — este încă destul de modestă, limitată în genere la funcțiile tradiționale. Aceste biblioteci trebuie să facă un pas înainte de la posibilitățile pe care le au deja — de a oferi condiții de lectură, de studiu, de împrumut de la domiciliu —, la procurarea și difuzarea și a altor materiale purtătoare de informații — discul, banda magnetică, diafilmul, diapozitivul, microfilmul —, spre lărgirea instrumentarului lor de informare, prin adoptarea unor tehnici moderne (fotocopiere, xerografiere, microfilmare).

Unul dintre prejudiciile cele mai grave este acela de a cere bibliotecilor să facă de toate, să reia sau să refacă funcțiuni ale altor instituții culturale. Primejdia decurge din neînțelegerea de către unii a imensei însemnătăți a contribuțiilor specifice bibliotecilor în cultura de masă. Biblioteca nu trebuie să simte sau să reia activitatea clubului, caminului cultural, a casei de cultură, cinematografului. Trebuind să se înțeleagă că la urma urmei și activitățile de masă ale acestor instituții vizează în ultimă instanță tot *autodazia*, e vremea să cerem bibliotecarilor să muncească mai bine pentru ea în epoca noastră să se citească mai mult decât întotdeauna, să se mediteze asupra cuvântului scris sau asupra imaginii, aceasta însemnând determinarea unor accente sporite pe momentele gnoseologic, axiologic și creativ ale culturii.

Adâncirea colaborării cu celelalte instituții din sistemul culturii de masă, apropierea de individ, de cititor cu specificul universului personal, funcționalizarea continuă a informațiilor pe care le difuzează, teaurizarea și valorificarea în sporită măsură a informațiilor de interes local, orientarea spre cele mai noi tehnici de înregistrare și redare a informației, altele decât cele scrise și tipărite, iată de asemenea coordonate care ar putea fi considerate în suișul spre modernitate al bibliotecilor noastre publice, în continua integrare pe baze științifice a acestora în sistemul instituțiilor culturii de masă.

Dezvoltarea în

Nicolae PASCU

director al Bibliotecii
municipale „M. Sadoveanu”
din București

Documentele adoptate de către Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 19—21 iulie 1972 abordează problemele de fond ale construcției socialiste în țara noastră, definesc cu claritate obiectivele ce stau în fața întregului popor, în scopul dezvoltării în ritmuri accelerate a economiei patriei noastre. Această dezvoltare va avea ample consecințe pe toate planurile vieții sociale, iar pentru realizarea ei se impune mobilizarea intensă a tuturor energilor și resurselor societății, creându-se astfel premisele unei înaintări mai rapide pe calea afirmării României în rândul țărilor avansate ale lumii. Tocmai la această necesitate de mobilizare a energilor și resurselor de care dispunem se referă tovarășul Nicolae Ceaușescu în chemarea sa adresată tuturor comunistilor, tuturor oamenilor muncii îndemnându-i la o activitate științifică concepută, eficientă, riguros planificată și curajos prospectată, pe tărîmul producției bunurilor materiale ca și cel al formării și modelării conștiinței socialiste. „Dăruiți-vă, dragi tovarăși — spunea secretarul general al partidului — întreaga capacitate și putere de muncă pentru ca, lichidînd cu desăvîrșire rămînerea în urmă pe care am moștenit-o, să înscrim patria noastră pe orbita civilizației moderne, să asigurăm un înalt nivel de viață, materială și spirituală, întregii națiuni”.

Această chemare ni se adrează în egală măsură și nouă celor care adunăm, păstrăm și organizăm colecțiile de publicații ale bibliotecilor și le punem la dispoziția populației, sprijinind astfel producția de bunuri materiale, activitatea de cercetare și de educare a omului nou în spiritul politicii partidului, înarmat cu concepții științifice despre lume și viață, multilateral dezvoltat, capabil să interpreteze fenomenele și procesele care au loc în viața socială, acționînd cu fermitate pentru transformarea revoluționară a societății.

Studiul de față își propune să analizeze, în principal, unele aspecte ce decurg din necesitatea extinderii, raționa-

lecturii publice București

Studiu
întreprins
de
Biblioteca
municipală
„M. Sadoveanu“

lizării și modernizării sistemului de biblioteci publice din București, alcătuit din rețeaua bibliotecilor publice de stat, cea a bibliotecilor sindicatelor și cea a bibliotecilor cooperăției meșteșugărești, astfel ca într-o perioadă relativ scurtă să ne apropiem de nivelul organizării lecturii publice din țările avansate în acest important domeniu de activitate socială, aducându-ne astfel o contribuție mai substanțială la rezolvarea sarcinilor social-politice puse de către Conferința Națională a partidului în fața oamenilor muncii din Capitală, a întregului popor.

Imperativul actual și de perspectivă al creării unui sistem unitar prin care să fie grupate și concentrate toate forțele educaționale, crescând astfel puterea de înfruntare a acțiunii cultural-educative asupra conștiinței oamenilor, se conjugă în același timp cu necesitatea perfecționării fiecărei rețele în parte. Având la dispoziție date complete despre rețeaua bibliotecilor publice de stat din București, aspectele ce vor fi analizate în studiul nostru se vor referi în special la această rețea, aprecierile și propunerile ce vor fi făcute ținând seamă permanent de faptul că ea face parte din sistemul unitar al bibliotecilor publice din Capitală, aflat sub conducerea și îndrumarea organului de partid și de stat pentru munca politico-ideologică și cultural-educativă, respectiv Comitetul municipal de cultură și educație socialistă.

Sistemul actual al bibliotecilor publice din Capitală cuprinde în totalitate un număr de 668 de biblioteci, din care 63 de biblioteci publice de stat, 504 biblioteci ale sindicatelor și 1 bibliotecă centrală aparținând cooperăției meșteșugărești. Însumând un fond de publicații de 4 667 000 de volume, bibliotecile sistemului asigură o dotare cu cărți a populației de cca 3 vol./cap. de locuitor. Dacă însă indicele de dotare cu cărți se ridică la o valoare optimă, existența unui număr mare de biblioteci dispunând de colecții mici, în special în rețeaua sindicatelor, cu un grad scăzut de împr-

pătare și fără posibilitatea de a răspunde unei game largi de interese de lectură și de informare, indică de fapt o fărâmițare a sistemului — cauza principală a circulației slabe a fondurilor, a faptului că fondurile de publicații din dotarea sistemului nu-și îndeplinesc plener menirea. Acest neajuns, subliniat de altfel de organul de resort al sindicatelor, este pe cale de a fi îndepărtat, rețeaua de biblioteci ale sindicatelor aflându-se în prezent în plin proces de reorganizare, de raționalizare.

O rețea de biblioteci publice ce-și desfășoară activitatea într-un centru dens populat cum este Bucureștiul, pentru a se achita în bune condiții de sarcinile ce-i revin în etapa actuală de dezvoltare a Capitalei și în perspectivă, e necesar să prezinte, puternic reliefate, unele caracteristici, din care cele mai importante sînt: *capacitatea rețelei de a oferi servicii sale, operativ și competent, în condiții civilizate, întregii sau marii majorități a populației de pe teritoriul de resort; caracterul unitar al rețelei; diversificarea rețelei în funcție de cerințele specifice ale diferitelor grupuri ale populației și în funcție de interesele de lectură și de informare ale acestora; specializarea activității unor verigi ale rețelei; integrarea la nivelul sistemului național de biblioteci.*

În cele ce urmează vom analiza stadiul actual de dezvoltare a rețelei de biblioteci publice de stat din Capitală, apreciind măsura în care rețeaua îndeplinește caracteristicile de mai sus și încercînd să formulăm unele propuneri de natură să determine schimbările și îmbunătățirile ce se impun în perspectiva dezvoltării în următorii ani a municipiului București.

I. Rezoluția Conferinței Naționale cu privire la sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor, la dezvoltarea lor economico-socială subliniază faptul că sistematizarea îndeplinește un rol de seamă în asigurarea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor, în spiritul eticii și echității socialiste. Păstrînd pro-

porțile, această idee e de natură să fundamenteze orice activitate de repartizare și amplasare în teritoriu a întreprinderilor sau instituțiilor care prestează populației servicii de orice natură, inclusiv cele din domeniul lecturii publice.

Bibliotecile publice de stat din Capitală au luat ființă, în cea mai mare parte, în perioada 1950—1952, constituind o rețea în componența căreia intrau peste 60 de asemenea instituții. În momentul de față, această rețea este alcătuită din: o bibliotecă municipală — Biblioteca „Mihail Sadoveanu”; 8 biblioteci de sector, 44 de biblioteci de cartier și 12 biblioteci comunale.

Organizarea și intrarea în funcțiune a acestei rețele a constituit un important act de cultură, având în vedere că în decursul a peste 20 de ani de activitate, bibliotecile ce o compun au difuzat mai mult de 60 de milioane de cărți, din cele mai diverse domenii ale cunoașterii. O etapă importantă în activitatea rețelei noastre a constituit-o trecerea celor mai multe biblioteci, în anii 1963—1966, la servirea cărții în condițiile accesului liber la raft. Mai ales în ultimii ani, au existat preocupări în direcția îmbunătățirii achizițiilor de publicații, a perfecționării activității de informare bibliografică și a muncii de propagandă a cărții. Măsurile inițiate de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste în direcția perfecționării sistemului de salarizare au condus la o mai mare stabilitate a cadrelor de specialitate.

Menționând toate aceste aspecte pozitive, trebuie spus că sarcinile ce decurg pentru bibliotecile publice din documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 și ale Conferinței Naționale impun cu necesitate luarea unor măsuri pentru asigurarea unui acces mai lesnicios al populației la bibliotecile de pe raza orașului. Este de subliniat faptul că, în primii ani de existență a sa, rețeaua de biblioteci publice de stat din București acoperea mai bine teritoriul. Cu timpul, datorită creșterii orașului, au apărut cartiere noi care în momentul de față sînt total sau parțial lipsite de servicii în domeniul lecturii publice, în ciuda faptului că tocmai aceste cartiere prezintă concentrări intense de populație. Desigur, în construirea cartierelor noi există anumite priorități — industria, comerțul, locuințele; cu toate acestea, cartiere cum sînt Balta Albă-Titan, Berceni, Giulești, Militari, Calea Griviței, parțial Drumul Taberei ș.a. nu pot rămîne multă vreme fără biblioteci publice. În ansamblu, ca rezultat al acestei stări de lucruri, aproape jumătate din populația Capitalei este lipsită de serviciile bibliotecilor publice de stat, care se adresează

întregii populații, și faptul pune Capitala țării și populația ei, din acest punct de vedere, într-o stare de certă inferioritate față de multe alte municipii.

Rezoluția Conferinței Naționale cu privire la principalele orientări ale dezvoltării economico-sociale a țării în următoarele două decenii vizează, printre altele, schimbări radicale în activitatea de producție ca urmare a automatizării și cibernetizării acesteia, reducerea substanțială a deosebirilor dintre munca fizică și cea intelectuală, accentuarea procesului de omogenizare a societății, reducerea săptămîinii de lucru, generalizarea liceului, creșterea continuă a bunăstării întregului popor. Aceste transformări calitative vor avea implicații în toate domeniile de activitate, inclusiv în domeniul nostru. E de așteptat că va crește intens cererea de carte și de informații și se vor produce mutații însemnate în structura lecturii populației. Această înseamnă că sistemul de biblioteci publice va trebui să fie racordat noilor cerințe, iar pentru aceasta, o condiție de prim ordin este cuprinderea întregului teritoriu.

Potrivit celor mai avansate experiențe în organizarea lecturii publice, precum și potrivit recomandărilor noului normativ pentru bibliotecile publice¹⁾, elaborat de Federația internațională a asociațiilor de bibliotecari (F.I.A.B.), cuprinderea întregului teritoriu al municipiului în raza de activitate a bibliotecilor publice trebuie să ia în considerație, ca principiu de bază, *accesul lesnicios al tuturor locuitorilor la unul din punctele de deservire ale rețelei* — bibliotecă centrală, filiale, biblioteci mobile (bibliobuze)²⁾. În aplicarea acestui principiu, se recomandă ca numărul punctelor de deservire și amplasarea lor pe teritoriu să fie stabilite în așa fel încît *nici un locuitor*, indiferent de locul unde domiciliază, *să nu fie obligat să parcurgă o distanță mai mare de 2 km pînă la cel mai apropiat punct de deservire*. Această recomandare trebuie însă corolată cu o altă prevedere a normativului, potrivit căreia *minimul de*

¹⁾ Noul normativ elaborat de F.I.A.B. reprezintă a doua ediție, revizuită, a celor două normative publicate în anii 1956—1958 de către Secția bibliotecii publice din cadrul F.I.A.B. Primele propuneri de revizuire a vechilor normative au fost făcute în cursul Sesiunii a 36-a a Consiliului general al F.I.A.B. (Moscova, 1970), după care proiectul noului normativ a fost supus discuțiilor lui cu prilejul Sesiunii a 37-a, de la Liverpool (1971). După definitivare, normativul revizuit a fost aprobat în cadrul Sesiunii a 38-a, de la Budapesta (1972).

²⁾ În noul normativ F.I.A.B. sînt precizați termenii referitori la unitățile bibliotecare din sistemul bibliotecilor publice. Astfel, *punctul de deservire* este definit ca parte a unei unități administrative sau a unui sistem de biblioteci care oferă populației serviciile sale, de exemplu, o filială, o bibliotecă centrală, o

populație pentru care funcționarea unei unități de bibliotecă publică (vezi definiția acesteia în nota 2) este rentabilă și eficientă este de 3 000 de locuitori. De asemenea, în această corelație mai este necesar să între și o a treia recomandare, potrivit căreia în stabilirea mărimii și a configurației rețelei de biblioteci publice de stat trebuie să se țină seamă de existența și funcționarea, pe același teritoriu, a bibliotecilor publice aparținând altor rețele, în cazul nostru bibliotecile sindicatelor și cele ale cooperății meșteșugărești.

Luând în considerare aceste trei recomandări, am putut să desprindem principale direcții pe care va trebui să se înscrie acțiunea noastră de perfecționare și raționalizare în viitor a rețelei de biblioteci publice de stat din Capitală, astfel încât neajunsurile actuale în cuprinderea teritoriului să fie îndepărtate, iar sistemul lecturii publice să fie accesibil tuturor locuitorilor din municipiu și din comunele subordonate acestuia.

Plecând numai de la recomandarea privind distanța maximă pînă la cel mai apropiat punct de deservire, numărul unităților de bibliotecă publică necesare acoperirii întregului teritoriu al Capitalei se stabilește în funcție de suprafața orașului (fără comunele subordonate). Considerînd aria de acțiune a unei unități de bibliotecă publică o suprafață de rază 2 km, deci o suprafață circulară de 12,5 km ($s = \pi r^2 = 3,14 \times 2^2 = 3,14 \cdot 2^2 = 3,14 \cdot 4 = 12,56$), numărul unităților de bibliotecă publică (N) este egal cu raportul dintre suprafața orașului (S) și suprafața (s) pe care o deserveste o unitate. În prezent, suprafața Bucureștiului fiind de 605 kmp³⁾, numărul unităților necesare va fi:
$$N = \frac{S}{s} = \frac{605}{12,5} = 48$$

Repartizarea neuniformă a populației pe suprafața teritoriului Capitalei ne conduce spre a lua în considerare și cea de a doua recomandare, privind minimul de populație pentru care funcționarea

bibliotecă mobilă (biblobuz). De asemenea, sint precizate: *unitate de bibliotecă publică* — punct de deservire care oferă nemijlocit servicii unei comunități și care se distinge prin aceea că are o clădire proprie sau un sediu într-o clădire oarecare, personal permanent, cu cel puțin un cadru calificat, și un fond de publicații permanent, selectat în vederea utilizării lui de toate categoriile populației care alcătuiesc comunitatea. Poate avea puncte de deservire dependente de ea: *unitate administrativă* — unitate de bibliotecă publică independentă, în sensul că are o conducere proprie, este subvenționată și administrată din propriile sale fonduri și numește propriul personal. Ea poate fi supravegheată de un organ de stat, dar nu pe baza unui control zilnic.

³⁾ Vezi: *Anuarul statistic al R.S. România, 1972*, p. 191.

unei unități de bibliotecă publică este rentabilă și eficientă. Desigur însă că nu vom putea admite minimul de 3 000 de locuitori, amintit mai sus, acesta referindu-se — ca singură recomandare de acest fel cuprinsă în normativul F.I.A.B. — în general la serviciul de bibliotecă publică din localitățile mici. Pentru București, oraș ce se numără printre marile metropole ale Europei, minimul de 3 000 de locuitori într-o arie de 12,5 kmp din teritoriul propriu-zis al orașului (fără comunele subordonate) nu poate intra în discuție, deoarece media populației într-o asemenea arie este astăzi de 30 750 de locuitori (populația orașului, fără comune subordonate, la 1 iulie 1971: 1 488 328 de locuitori⁴⁾, densitatea medie a populației fiind de 2 460 de locuitori/kmp. Pe baza acestor date, sîntem nevoiți să admitem, totuși, un minim de circa 15 000—20 000 de locuitori pentru funcționarea rentabilă și eficientă a unei unități de bibliotecă publică într-o arie de 12,5 kmp, dar aceasta fără a influența numărul total, de 48 de unități, reieșit din calcul. Chiar dacă în București există anumite zone — e drept, foarte puține ca număr — în care pe o suprafață de 12,5 kmp locuiesc mai puțin de 15 000—20 000 de locuitori, numărul de 48 de unități necesare acoperirii teritoriului orașului nu va trebui micșorat și aceasta datorită faptului că în unele cartiere supraaglomerate (de pildă Balta Albă-Titan, Drumul Taberei, Berceni, Militari) unitățile de bibliotecă publică vor trebui să fie mai dese, pe unele suprafețe de 12,5 kmp din aceste cartiere populația depășind 50 000—60 000 de locuitori. De asemenea, în perspectiva anilor 1990—2000, creșterea populației Capitalei va duce, așa cum este de așteptat, și la o îndesire mai mare a populației în zone care astăzi au densitate mai mică.

Luând în considerare și a treia recomandare, cea cu privire la funcționarea pe același teritoriu și a unor biblioteci publice aparținînd altor rețele, nu există factori sau argumente care să pledeze pentru micșorarea numărului de unități de bibliotecă publică de stat, stabilit mai sus la 48. În momentul de față, cînd rețeaua bibliotecilor sindicatelor numai în mică măsură se adresează întregii populații și se află la începutul unui proces de reorganizare și raționalizare prin care se stabilesc coordonatele cooperării cu bibliotecile publice de stat, este greu să introducem în calcule serviciile acestei rețele. Este cert însă că în viitor o parte din bibliotecile sindicatelor, care vor funcționa în cluburi și case de cultură și care vor îndeplini condițiile unei bibli-

⁴⁾ *Idem*, p. 67.

oteci publice eficiente, vor trebui să fie luate în considerare ca o parte a sistemului, preluând integral funcțiile unor biblioteci publice. Tot astfel, rețeaua bibliotecilor publice de stat, pe baza înțelegerilor între organele municipale și cele ale sindicatelor, vor putea să organizeze, în incinta unor întreprinderi sau instituții importante, care nu dispun de bibliotecă proprie, puncte de deservire pentru salariații acestora. În orice caz, planul de perspectivă al dezvoltării sistemului de biblioteci publice din Capitală, ale cărei direcții pentru rețeaua noastră încercăm să le desprindem aici, nu va putea fi definitivat decât în comun acord cu organele tutelare ale celorlalte rețele, stabilindu-se atunci modalitățile de cooperare, configurația și mărimea fiecărei rețele etc.

Cealaltă parte a teritoriului administrativ al municipiului București lăsată pînă acum în afara calculului, respectiv cele 12 comune suburbane (Otopeni, Mogoșoaia, Chitila, Chiajna, Bragadiru, Măgurele, Jilava, Popești-Leordeni, Glina, Pantelimon, Dobroești și Voluntari) dispuse circular în jurul orașului, pun probleme oarecum diferite față de orașul propriu-zis în cuprinderea întregului teritoriu pe care se întind în raza de acțiune a rețelei de biblioteci publice de stat. Cei mai importanți factori de diferențiere sînt: suprafața mare pe care se întind comunele (365 kmp); mărimea populației (103.456 de locuitori, la 1 iulie 1971), foarte mult redusă față de cea a orașului (pe o suprafață ceva mai mare decît jumătatea suprafeței orașului, o populație de peste 14 ori mai mică); dispersarea mare a populației și densitatea, comparativ cu orașul, mult mai mică (cca 300 de locuitori/kmp, față de 2.460 de locuitori/kmp); în sfîrșit, diferențele foarte mari între suprafețele pe care se întind înseși comunele (pot fi deosebite astfel 4 comune de întindere mică — Mogoșoaia, Chitila, Chiajna și Dobroești — și restul de 8 comune de întindere mare și foarte mare). Pe baza acestor date, precum și ținînd seamă de faptul că în nici una din aceste comune (de șes, situate în vecinătatea unei mari capitale) mărimea populației nu poate fi sub minimul de 3.000 de locuitori, considerăm că funcționarea unei unități de bibliotecă publică în fiecare comună este necesară și propunem astfel funcționarea și în viitor a celor 12 biblioteci comunale pe care le avem astăzi în rețeaua noastră. În acest sens prevedem dezvoltarea activității lor, ca filiale ale bibliotecii municipale, la nivelul unor cerințe mai exigente și sporite, așa cum e de așteptat în viitorii ani, pentru lec-

tură și informare din partea locuitorilor. Iar pentru a asigura accesul lesnicios la lectură al tuturor locuitorilor din comunele întinse pe suprafețe mari propunem renunțarea la sistemul actual al funcționării de filiale ale bibliotecilor comunale în satele aparținătoare și introducerea treptată a serviciilor oferite de bibliotecile mobile, respectiv folosirea bibliobuzelor. Practica de pînă acum în unele țări cu rezultate foarte bune în organizarea lecturii publice a scos la iveală avantajele de necontestat ale folosirii bibliobuzelor: în primul rînd, ele pot satisface orice cerere de carte din partea locuitorilor care nu au acces, datorită distanței mari ce-i desparte, la colecțiile reprezentative ale unei biblioteci stabile; ele rezolvă problema pătrunderii oricărui cărți solicitate, alături de o colecție de circa 2.000—4.000 de volume, pe care pot să le transporte la fiecare deplasare, în cele mai îndepărtate arii de deservit, înlăturînd existența, nerentabilă și ineficientă, a bibliotecilor minuscule, care, datorită lipsei posibilităților de dezvoltare, de împrăștiere a colecțiilor lor, sînt transformate întotdeauna în depozite; în al treilea rînd, serviciile oferite de bibliobuz sînt avantajoase și prin faptul că sînt mai ieftine (cel puțin ca investiții inițiale) decît cele oferite de biblioteca stabilă, în sfîrșit, mobilitatea bibliobuzului permite staționarea lui în fața întreprinderilor, a instituțiilor, a școlilor etc. în momentul cînd se schimbă ținutul, cînd începe sau încetează programul de activitate, în orele de mare aflix în magazine etc. Ținînd seamă de existența a 8 comune întinse pe suprafețe mari și de cele 4 comune care, chiar dacă cuprind un teritoriu nu prea întins au totuși locuitori situați la distanțe mai mari față de centrul comunei, propunem ca în viitorii ani rețeaua de biblioteci publice de stat din Capitală să fie înzestrată treptat cu un număr de 10 bibliobuze, destinate deservirii populației din comunele subordonate municipiului și, în funcție de necesitățile ce se vor contura, a salariaților unor întreprinderi sau instituții situate în zonele foarte marginase ale orașului și care nu vor avea biblioteci sindicale proprii.

Însumînd toate datele la care am ajuns pînă acum cu privire la configurația viitoare a rețelei de biblioteci publice de stat din Capitală, soluția ce o propunem să fie adoptată în viitor pentru cuprinderea întregului teritoriu al municipiului în sistemul lecturii publice este următoarea: o bibliotecă municipală, organizată ca unitate administrativă a rețelei; cîteva biblioteci de mărime mijlocie; un număr relativ scăzut de biblioteci mici și un număr cît mai mare de puncte de

împrumut deservește de bibliobuze. Concretizînd la cerințele de lectură și de informare ale populației Bucureștiului anulului 1990, rețeaua de biblioteci publice de stat ar putea fi prefigurată astfel :

— o *bibliotecă municipală*, cu statut de unitate administrativă (centrală), dotată astfel încît să poată servi anual, la sediul propriu, cca 30 000 de cititori și să efectueze o seamă de activități centralizate pentru întreaga rețea (achiziții, prelucrarea publicațiilor, elaborarea de instrumente de informare, dotarea și înzestrarea cu mobilier, aparatură modernă etc. a tuturor unităților din rețea, inclusiv organizarea bibliobuzelor) ;

— 10 *filiale mari* (pornind de la actualele biblioteci de sector), în măsură să servească în total cca 170 000 de cititori anual. Organizate într-o primă etapă ca biblioteci de mărime mijlocie (cu fonduri de publicații pînă la 50 000—60 000 de volume), acestea vor trebui să devină cu timpul biblioteci mari (cu peste 100 000 de volume), cu colecții specializate, capabile să-și extindă serviciile de la asigurarea lecturii generale la asigurarea literaturii științifice de nivel de referință, a lucrărilor de informare și a unor colecții reprezentative de periodice, dobîndind treptat atributele bibliotecii publice științifice ;

— 49 de *filiale mici* (de tipul bibliotecilor de cartier și al bibliotecilor din centrele comunelor subordonate Capitalei), dependente de bibliotecile filiale mari și organizate astfel încît, cu o medie de cca 4 000 de cititori de fiecare unitate, acestea să servească în totalitate cca 200 000 de cititori anual ;

— cca 200 de *puncte de împrumut*, care, deservește de bibliobuze, să asigure serviciul de bibliotecă publică unui număr de aproximativ 50 000 de cititori.

Realizarea unui asemenea cadru pentru lectura publică din Bucureștiul anilor 1990—2000 ar permite unei părți din populația Capitalei (cca 450 000) să se folosească de serviciile oferite numai de rețeaua bibliotecilor publice de stat, ceea ce ar constitui o realizare la nivelul celor mai avansate municipalități în organizarea și funcționarea acestei categorii de servicii către populație. Posibilitățile practice de realizare a unui asemenea cadru ar putea fi următoarele : transferarea bibliotecii municipale în actualul local al Bibliotecii Centrale de Stat, în cazul în care biblioteca națională va avea un nou sediu ; construirea a cîte 2—3 localuri destinate filialelor mari, în decursul fiecăruia din cele patru cincinaluri care vor urma ; îmbunătățirea condițiilor de funcționare a celor 49 de filiale mici nu aștî prin construcții noi, cît prin mutarea lor treptată în spații mai corespun-

zătoare ce ar deveni disponibile pe parcursul acestei perioade de 20 de ani.

În asigurarea și modernizarea condițiilor necesare lecturii publice o deosebită importanță prezintă indicatorul ce se referă la suprafața totală a spațiului de care dispun bibliotecile, la capacitatea localului bibliotecii de a asigura suficiente locuri în sălile de lectură, la felul distribuției spațiului pe secții, la gradul de concentrare a acestuia per unitate. Aceste cîteva aspecte reies din datele cuprinse în tabelul nr. 1.

Situația indicatorului *locuri în săli de lectură*, așa cum apare astăzi și în perspectivă, este pusă în evidență de tabelul nr. 2.

Modul în care se înfățișează acești doi indicatori, precum și sarcinile mari ce derivă din necesitatea creșterii lor în perspectivă — de 9 și, respectiv, de 11 ori — indică faptul că cea mai pregnantă deficiență a rețelei noastre de biblioteci este aceea a spațiului foarte redus și nefuncțional de care dispunem. Aceasta se explică prin faptul că în ultimii 20 de ani suprafața utilă deținută de către biblioteci nu numai că nu a crescut în pas cu intensificarea solicitării serviciilor de lectură, dar a înregistrat scăderi în urma desființării unor unități și a demolării localurilor altora, bibliotecile fiind mutate în încăperi mai mici de cît cele deținute anterior. Pe de altă parte, aceeași situație pune în evidență încă o dată concepția greșită care a stat la baza organizării lecturii publice, nesocotindu-se cerințele elementare ale normării serviciilor respective, mergîndu-se pe linia asigurării unor condiții minime, mulțumîndu-ne cu soluții de natura improvizatei și a paleativului. Aspectul fărîmițării puținului spațiu existent reiese din faptul că, în medie, astăzi dispunem de cca 90 mp per bibliotecă, cu precizarea necesară că suprafața a mai mult de jumătate din unități variază între 26 și 50 mp. În situația în care vom realiza necesarul de spațiu calculat mai sus, în tabelul nr. 1, dispunînd de 50 400 mp suprafață totală, concentrată în 60 de biblioteci, vor reveni aproape 840 mp per unitate, ceea ce, în comparație cu spațiul de care dispunem în prezent în medie pentru o bibliotecă, ar reprezenta un salt foarte important în crearea de condiții civilizate, corespunzătoare organizării eficiente a serviciilor bibliotecare.

II. Conferința Națională a partidului recomandă titularilor investițiilor industriale și celor ai zonelor de locuit să rezolve în colaborare, în mod coordonat și cît mai economicos, problemele legate de realizarea instituțiilor de interes comun : creșe, grădinițe, cluburi, biblioteci, unități sanitare și alimentare etc. Pe de

Tabelul nr. 1

1972				1990			
Indicator	Populația (nr. de locuitori)	Norma aplicată în prezent	Suprafața totală	Populație (nr. de locuitori)	Norma internațională (minimă)	Suprafața totală necesară	Creștere în 1990 față de 1972
Suprafața totală	1 600 000	3,55 mp la 1 000 de locuitori	5 700 mp	1 800 000	28 mp la 1 000 de locuitori	50 400 mp	de cca 9 ori (884%)

Tabelul nr. 2

1972				1990			
Indicator	Populația (nr. de locuitori)	Norma aplicată în prezent	Nr. total de locuri	Populație (nr. de locuitori)	Norma internațională minimă	Nr. total de locuri	Creștere în 1990 față de 1972
Locuri în săli de lectură	1 600 000	0,13 locuri la 1 000 de loc.	250	1 800 000	1,5 locuri la 1 000 de loc.	2 700	de cca 11 ori (1080%)

altă parte, este subliniată necesitatea de a se asigura folosirea deplină și unitară a tuturor mijloacelor de care dispune societatea noastră pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor și formarea omului nou, multilateral dezvoltat. În Capitală, în ciuda multor schimbări în sens pozitiv, se mai mențin încă o serie de neajunsuri în folosirea rațională și dezvoltarea bazei materiale a activității bibliotecare. Pentru remedierea acestei stări de fapte, conform indicațiilor cuprinse în documentele Conferinței Naționale a partidului, noi credem că este necesară încă de pe acum stabilirea unui punct de vedere comun al Consiliului popular al municipiului și al Uniunii Generale a Sindicatelor din România privitor la realizarea construcțiilor culturale și la amplasarea lor judicioasă pe teritoriul Capitalei.

III. O caracteristică importantă a unei rețele moderne de biblioteci o constituie gradul înalt de diversificare a serviciilor pe care le oferă, în funcție de cerințele specifice ale diferitelor grupuri și categorii de interese manifestate în lectură de către populație. În acest sens, la baza măsurilor întreprinse în vederea diversificării rețelei au stat două criterii mai importante: vârsta cititorilor și limba în care locuitorii preferă să citească.

Ținând seamă de specificul activității cu copiii, precum și de posibilitățile de care dispunem în etapa actuală, în rețeaua noastră funcționează cu bune re-

zultate 5 biblioteci pentru copii, iar în celelalte unități ale rețelei cerința de carte a copiilor este satisfăcută la un loc cu cititorii adulți și se rezumă, în principal, la vehicularea cărții recomandată de programa școlară. Pe ansamblul rețelei, în ultimii ani, atragerea la lectură a copiilor se înfățișează astfel: 1968 — cititori copii: 19 749; 1969 — cititori copii: 18 288; 1970 — cititori copii: 17 154; 1971 — cititori copii: 14 117.

După cum se vede, datele indică îngustarea de la an la an a capacității rețelei noastre de a-și atrage cititori din rindul acestei grupe a populației Capitalei. Pe lângă propriile noastre deficiențe, ținând de anumite neajunsuri în organizare, cauzele mai importante ce determină o asemenea situație constau în unele carențe ale activității școlii generale în formarea gustului pentru lectură și ale producției editoriale destinată acestei categorii de cititori, ca și în mutarea multor familii cu copii în cartiere noi, lipsite de biblioteci.

Pornind de la ideea că formarea cititorului adult, cu cerințe de informare, cu lectură permanentă și bine conturată, începe încă din copilărie, e necesar să adoptăm o orientare mai precisă privitor la lectura copiilor. În mod imperios se impune mărirea numărului bibliotecilor pentru copii, astfel ca peste 15-20 de ani acest tip de unități se reprezinte cel puțin o treime din numărul bibliotecilor publice; e necesar să se întreprindă mă-

suri noi în vederea extinderii secțiilor pentru copii, în primul rând la toate bibliotecile de sector (1, 4, 6, 7, 8), de asemenea în bibliotecile în care funcționează cel puțin doi bibliotecari. Bibliotecile vor trebui să pună un accent mai mare pe atragerea la lectură a copiilor, astfel ca în anul 1990 în rîndul cititorilor noștri să se numere majoritatea copiilor ce învață în școala generală iar nu mai puțin de o treime din cei cuprinși în instituțiile preșcolare să fie atrași la bibliotecă, pentru a-i familiariza cu aceasta, încă de pe acum, prin metode specifice. Pentru ca această importantă sarcină să poată fi realizată se impune adoptarea măsurii ca sumele alocate în vederea achiziției de carte pentru copii să crească de la an la an, astfel ca spre sfîrșitul acestui deceniu ele să reprezinte nu mai puțin de un sfert din totalul fondurilor destinate achiziției de carte.

Conferința Națională a partidului a formulat sarcini deosebit de importante privitor la îmbunătățirea activității de educare a tineretului în vederea pregătirii lui pentru viață, pentru încadrarea într-o muncă utilă societății. În momentul de față, bibliotecile noastre au înscrși între cititorii lor peste 35 000 de tineri, în mare parte adolescenți. Este recunoscut că munca educativă cu această categorie de tineri, în vîrstă de 14—18 ani, ridică probleme din cele mai complexe, la rezolvarea cărora sîntem chemați să ne aducem o contribuție mai importantă. Pentru aceasta, considerăm că este necesară o colaborare mai activă cu organizația U.T.C. a Capitalei și cu organizațiile U.T.C. ale sectoarelor, în scopul asigurării unor condiții corespunzătoare pentru activitatea cu cartea în cadrul cluburilor tineretului. O importanță deosebită prezintă lărgirea cadrului activității cu cartea în rîndul tineretului muncitoresc, al ucenicilor, al celor ce se pregătesc pentru diversele profesii de muncitor. A devenit deosebit de actuală și necesară atragerea în mai mare măsură spre bibliotecă a adolescenților cu o lectură insuficientă și nesistematică, influențarea lor prin lectură, în sensul înțelegerii rolului muncii, a datoriei de a fi util societății, folosind pentru aceasta toate posibilitățile de care dispunem spre a le oferi mediul de cultură necesar, îmbinînd în mod armonios lectura cu activitățile recreative. Pentru noi, o sarcină imediată este aceea de a cunoaște mai bine ce reprezintă numeric adolescenții în populația cartierelor, de a avea o evidență a lor, folosind în acest scop documentația de care dispun organele de învățămînt și sanitare. Vom avea astfel, posibilitatea inițierii de măsuri concrete pentru atragerea la lectură a tinerilor care nu citesc în bibliotecile publice.

Dacă în organizarea lecturii publice pentru adulți am înregistrat progrese evidente, trebuie spus că rețeaua noastră de biblioteci nu e solicitată în măsură corespunzătoare de către populația adultă, încadrată în cîmpul muncii. Din acest punct de vedere, datele statisticii pe anul 1971 indică o disproporție a cititorilor provenind din această categorie de populație și față de celelalte categorii (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Categorია socio-profesională	Cititori înscrși în 1971	
	Număr absolut	În % față de totalul cititorilor
elevi + studenți	51 458	53
populație încadrată în cîmpul muncii	28 554	30
pensionari, casnice, alte categorii	15 792	17

Potrivit datelor din tabel, la prima vedere s-ar putea spune că o structură a cititorilor în care aproape o treime provine din rîndul populației salariate nu ar constitui motiv de îngrijorare. Dacă avem în vedere însă că din cei peste 600 000 de salariați ai Capitalei noi avem ca cititori numai 5%, reiese necesitatea de a elabora o serie de măsuri de natură să mărească atractivitatea bibliotecilor noastre față de această categorie a populației. De altfel intensificarea rolului social al bibliotecilor publice trebuie văzută în primul rînd în multiplicarea căilor de pătrundere a influenței activității lor în rîndul populației ce deține responsabilități sociale, atrăgînd la lectură în viitorii 15—20 de ani nu mai puțin de o treime din această populație. În această direcție, cooperarea între bibliotecile publice de stat și cele ale sindicatelor capătă o importanță cu totul deosebită.

În privința preocupărilor de diversificare a rețelei potrivit cerințelor de lectură în alte limbi, ele se concretizează prin prezența în rețeaua noastră a bibliotecilor Petofi Sándor și Fr. Schiller, care oferă cititorilor colecții reprezentative de carte și de periodice în limbile maghiară și germană. Cu toată prezența acestor două biblioteci, una din deficiențele mari pe care le prezintă colecțiile noastre de publicații constă în numărul redus al lucrărilor în alte limbi de mare circulație, ca franceza, engleza, italiana, spaniola,

rusa etc., deși solicitarea lor este foarte mare. Legat de aceasta, considerăm că în viitor, așa cum este firesc, astfel de cărți vor trebui să fie procurate, pe măsura posibilităților, într-un număr sporit de titluri și de exemplare.

IV. O trăsătură modernă a rețelei de biblioteci publice o constituie și specializarea unor biblioteci pe domenii, dezvoltată, sistematic și cu tendințe de exhaustivitate, acele colecții de publicații care întrunesc mari solicitări din partea unor colectivități interesate într-o anumită lectură și informare de profil special. În această direcție, în ultimii ani, a fost realizată specializarea bibliotecii sectorului 4 în carte de artă și se găsește într-o fază înaintată organizarea fondului de carte științifică al bibliotecii sectorului 2, fond ce va constitui profilul de specializare a acestei unități. Socotim necesar să continuăm preocupările noastre în această direcție, astfel ca spre sfârșitul următoarelor două decenii să realizăm specializarea fiecărei filiale mari pe câte un domeniu de cunoștințe de larg interes, fără a afecta caracterul enciclopedic al bibliotecilor respective. În acest sens devine actuală problema multiplicării cataloagelor ce oglindesc colecțiile de publicații ale bibliotecilor specializate, astfel ca acestea să se găsească în toate bibliotecile rețelei noastre, alături de realizarea catalogului colectiv (tipărit) al bibliotecii municipale.

V. Rezoluția Conferinței Naționale a partidului cu privire la principalele orientări ale dezvoltării economico-sociale a țării în următoarele două decenii vizează realizarea unui puternic avânt al forțelor de producție, perfecționarea continuă a relațiilor de producție și a raporturilor dintre oameni, ridicarea nivelului de cunoaștere a celor ce muncesc, adâncirea democrației, aplicarea în viață a principiilor eticii și echității socialiste, satisfacerea tot mai deplină a necesităților de viață materială și spirituală ale întregului popor. Toate aceste transformări vor determina mutații importante în conștiința, în cerințele oamenilor, în poziția lor față de exigențele societății. Ridicarea nivelului de cultură a populației pune în fața bibliotecilor publice sarcini complexe. Totul pledează pentru teza potrivit căreia cititorul deceniilor următoare se va deosebi sensibil de cel al timpului actual. În structura lecturii lui un loc important vor avea cartea de studiu, materialul de referință, lucrările de sinteză privind cele mai variate ramuri de cunoștințe. Devine certă evoluția instituției noastre de la ceea ce este astăzi — bibliotecă publică, la ceea ce va fi peste 15—20 de ani — bibliotecă științifică publică. Toate acestea pledează în mod con-

vingător pentru ideea că unei asemenea cerințe complexe de informații nu-i va putea rezista decât un sistem integrat de bibliotecă, conceput astfel încât fiecare bibliotecă, folosind atât propriile colecții cât și pe cele ale întregului sistem, să poată face față unei cereri de carte mult mărită și cu certă predilecție pentru cartea de studiu, dar și pentru valorile perene ale literaturii beletristice. Legăturile dintre biblioteci pe linia circulației cărții vor fi așa de intense încât împrumutul interbibliotecar va deveni inoperant, locul lui va trebui să-l ia un dispecerat dotat cu mijloace de transport corespunzătoare pentru a transmite cartea solicitată la bibliotecă cea mai apropiată de locuința cititorului, astfel ca acesta să nu se deplaseze în căutarea lucrării ce-l interesează, economisind astfel timpul său foarte limitat. Într-un asemenea sistem integrat își găsesc locul *bibliotecile specializate* și *biblioteca-depozit*, în scopul realizării cărora noi am început să acționăm. În asemenea condiții o dezvoltare importantă vor trebui să cunoască sălile de lectură, bine dotate cu lucrări de referință, cataloagele colective, prezența diferitelor mijloace de comunicare (telefon, telex), folosirea pe scară largă a aparaturii moderne.

În condițiile creșterii în deceniile următoare a cerințelor de lectură ale populației devin necesare măsuri de dezvoltare mai intensă a colecțiilor de publicații, atât cantitativ cât și calitativ. Situația colecțiilor noastre, așa cum se prezintă astăzi și cum o prevedem pentru viitor, este înfățișată în tabelul nr. 4.

Existența în 1990 a unui fond de carte de 2 700 000 de volume, în condițiile unei circulații anuale optime de 3 (decu un număr de peste 8 100 000 de volume împrumutate), ar reprezenta un indice de lectură a populației de peste 4,5 volume la un locuitor, ceea ce ar constitui dovada certă a eficienței și a rentabilității serviciului de bibliotecă publice de stat din Capitală și totodată o realizare la nivelul indicelui respectiv obținut în capitalele unor țări cu bune tradiții în organizarea lecturii publice.

Traducerea în viață a unor asemenea sarcini ridică, printre altele, două mari probleme. Prima este aceea a creșterii colecțiilor la aproape 3 milioane de volume în condițiile în care, în următoarele două decenii, ținând cont de perioada optimă de eficiență, cartea nebeletristică va fi înlocuită de cel puțin două ori, cea beletristică de 4—5 ori, cea pentru copii de 5—6 ori. A doua problemă constă în aceea că în această perioadă va trebui realizată o asemenea politică de achiziții, încât în structura de ansamblu a colecțiilor să se opereze mutații de natură

Tabelul nr. 4

Indicator	1972			1990			Creștere în 1990 față de 1972
	Populație (nr. de locuitori)	Normă aplicată în prezent	Nr. de volume	Populație (nr. de locuitori)	Norma internațională	Nr. de volume	
Fond de publicații	1 600 000	0,55 vol./cap de locuitor	cca 1 000 000	1 800 000	1,5 vol./cap de locuitor	2 700 000	de cca 2,7 ori (270%)

Tabelul nr. 5

Indicator	1972			1990			
	Populație (nr. de locuitori)	Norma aplicată în prezent	Nr. existent de cadre	Populație (nr. de locuitori)	Norma internațională	Nr. de cadre potrivit normei internaționale	Creșteri în 1990 față de 1972
Cadre de specialitate	1 600 000	1 bibliotecar la 15 000 de locuitori	107	1 800 000	1 bibliotecar la 2 500 de locuitori	720	de cca 7 ori (665%)

să o modifice în direcții care să corespundă transformărilor pe care le prevedem că se vor produce în interesele de lectură ale populației. În acest sens, structura viitoare a colecțiilor, comparativ cu cea de azi, va trebui să se înfișeze aproximativ astfel: cartea beletristică: 1972 — 55%, 1990 — 35—40%; cartea nebeletristică: 1972 — 35%, 1990 — 45%; cartea pentru copii: 1972 — 10%, 1990 — 15—20%. La aceasta, se adaugă un număr mult sporit de alte materiale purtătoare de informații, de felul mijloacelor audio-vizuale, cum sînt discurile, benzile de magnetofon, casetele cu benzi magnetice, filmele, microfilmele etc.

Sarcinile complexe ce stau în fața sectorului nostru de activitate impun preocupări consecutive în domeniul pregătirii corespunzătoare și folosirii adecvate a cadrelor de specialitate. În momentul de față și ținînd seama de sarcinile de perspectivă din acest punct de vedere situația se prezintă ca în tabelul nr. 5.

Desigur, numărul de cadre de specialitate necesare unei bune funcționări a rețelei de biblioteci dintr-un centru urban depinde de concepția care a stat la baza organizării rețelei respective. Dacă se adoptă formula: bibliotecă municipală cu filiale mici, necesarul de cadre este mare și corespunde, pentru București, cifrei de mai sus — 720. În cazul în care se va adopta formula propusă de noi: o bibliotecă municipală, 10 filiale mari, relativ puține filiale mici (49) și 200 de puncte de împrumut

deservite de 10 bibliobuze numărul acceptabil de cadre de specialitate este de 250—300, adică de peste două ori și jumătate decît avem în momentul de față. Cu alte cuvinte, față de 2 bibliotecari, în medie, la o bibliotecă, așa cum se prezintă situația am putea avea 5 bibliotecari, în medie, pe bibliotecă, sau 25—30 de bibliotecari la bibliotecă municipală; cite 10—15 bibliotecari la fiecare filială mare; cite 2 bibliotecari la fiecare filială mică; cite 2 bibliotecari pe fiecare bibliobuz.

O asemenea distribuție a cadrelor de specialitate ar permite ca bibliotecile, pe de o parte, să funcționeze pentru cititori nu mai puțin de 60 de ore pe săptămînă (în momentul de față din întreaga rețea de 65 biblioteci numai bibliotecă municipală este deschisă săptămînal pentru cititori 66 de ore, restul de biblioteci realizînd cite 36 ore), pe de altă parte, s-ar crea condiții pentru amplificarea, extinderea și lărgirea gamei serviciilor aduse populației, în scopul ridicării nivelului științific al întregii activități la înălțimea exigențelor actuale și a celor de perspectivă.

Acestea sînt cîteva din problemele lecturii publice cărora colectivul nostru le caută soluțiile cele mai potrivite, astfel ca sistemul bibliotecilor publice din Capitală, prin întreaga lor activitate, să se ridice la nivelul cerințelor viitoare, formulate în programul de dezvoltare multilaterală a societății noastre, stabilit de Conferința Națională a partidului.

Studierea cerințelor de lectură și de informare ale populației constituie, în zilele noastre, o condiție esențială a organizării activității bibliotecare, a optimizării serviciilor oferite de bibliotecă.

În acest sens, colectivul Bibliotecii orășenești din Făgăraș uzează de întreaga gamă de modalități de cunoaștere a cerințelor de lectură — discuții curente cu cititorii, programate sau spontane; observarea atentă a solicitărilor de carte, luându-se act de domeniile literare, tematica, autorii cărților care intră în atenția unora sau altora dintre cititori; studierea fișelor de cititor și a celor de carte ș.a. Printre acestea, urmărind o cunoaștere aprofundată, biblioteca a întreprins o anchetă pe bază de chestionar în rândul cititorilor în vîrstă de peste 18 ani, cu tema: *Gusturile și nevoile de lectură ale cititorilor adulți și modul în care biblioteca orășenească le satisface cerințele de lectură.*

Înainte de a trece la înfățișarea aspectelor relevate de ancheta noastră, considerăm util să delimităm sfera de acțiune a bibliotecii în raport cu întreaga populație a orașului Făgăraș. Conform datelor statistice de care dispunem, numărul locuitorilor, în momentul anchetei, se cifra la aproximativ 25 000 de locuitori, din care, în categoria populației active înscriindu-se cu aproximație, 12 500 de persoane. Avînd în vedere că în anul 1971 au fost înscriși la secția pentru adulți un număr de 1 672 de cititori în vîrstă de peste 18 ani, adică 66,8 la sută din totalul de 2 504 cititori ai secției, se poate calcula, în raport cu populația adultă a orașului (după un calcul probabil: 16 250 de locuitori), un indice de atragere de 10,3 la sută. Iar dacă luăm în considerare doar cei 1 308 cititori din rîndurile populației active, putem nota pentru această categorie un procent de cuprindere de 10,5 la sută. (Cu titlu informativ, amintim că în programul bibliotecii pe anul 1973 se preconizează și întreprinderea unui studiu-anchetă în rîndul populației active ne-cuprinse la lectură.)

Chestionarul a fost aplicat unui eșanțion reprezentativ pentru categoria de cititori cercetată: 334 de subiecți, adică 20 la sută din totalul cititorilor în vîrstă de peste 18 ani, înregistrați, în 1971, de secția pentru adulți a bibliotecii orășenești. Reprezentativitatea a fost asigurată în aceeași proporție și în cadrul straturilor socio-profesionale date de sex, vîrstă, profesie. Cifrele care indică subiecți din categoriile de stare civilă și de studii au rezultat în mod întîmplător. Cu aceste precizări, trecem la descrierea

Interesele de lectură ale adulților

Alexandru CAZACU

ANCHETĂ
ÎNTEPRINSĂ
DE
BIBLIOTECA
ORĂȘENEASCĂ
DIN
FĂGĂRAȘ

eșantionului, la delimitarea straturilor socio-profesionale :

după sex : bărbați — 178, femei — 156 ;
după vîrstă : între 18 și 25 de ani — 126, între 26 și 40 de ani — 101, între 41 și 60 de ani — 63, peste 60 de ani — 44 ;

după studii : cu școală elementară — 56, cu școală profesională (absolvită sau în curs) — 79, cu liceu, școală tehnică sau de maiștri (absolvită sau în curs) — 145, cu studii superioare (terminate sau nu) — 54 ;

după profesie : muncitori — 95, elevi — 56, pensionari — 48, intelectuali — 41, casnice — 38, funcționari — 22, ingineri și tehnicieni — 20, militari — 11, cooperatori meșteșugari — 2, alte profesii — 1.

Întrebările cuprinse în chestionar s-au axat pe următoarea problematică : mobilurile lecturii, domeniile și genurile literare mai intens abordate, exprimînd preferințele lor de lectură ; gradul în care cititorii investigați manifestă o preocupare conștientă pentru ridicarea conținutului la nivelul lor ideologic, profesional și de cultură generală ; dinamica lecturii și locul ce-l ocupă lectura în ansamblul preocupărilor cotidiene ale cititorilor ; raportul dintre lectură și diferiți factori socio-profesionali care o influențează — vîrstă, sex, studii, profesie, gradul în care biblioteca, prin fondurile de care dispune și prin modul de organizare a serviciilor sale, are capacitatea de a răspunde cerințelor de lectură ale diferitelor pături de cititori și ce măsuri ar trebui luate în vederea sporirii acestei capacități.

Un prim aspect pe care l-am avut în vedere în cercetarea întreprinsă a fost stabilirea *mobilității lecturii*.

Mobilul lecturii își găsește expresia fie în motivul sau cauza care dă imbold lecturii, fie în scopul în vederea căruia se face lectura. Fiind generat de nevoi obiective (inclusiv *loisir-ul*), scopul poate constitui prin el însuși una din cauzele care determină acțiunea și, în același timp, ținta ei finală. Tocmai de aceea, noi privim lectura, indiferent de cauzele care o fac necesară, ca o acțiune orientată de un anumit scop, care motivează în ultimă instanță cererea de carte din diferite domenii sau genuri literare, tocmai ceea ce prezintă interes pentru activitatea noastră.

Din analiza răspunsurilor la chestionar a rezultat că 70 la sută din subiecți sînt preocupați de ridicarea nivelului lor ideologic și de cultură generală. Tinerii între 18 și 25 de ani (grupă în care se includ și elevii) reprezintă, cum e și firesc, aflîndu-se în perioada de formare,

cel mai mare procentaj : 31 la sută din totalul subiecților, 80 la sută din totalul grupei. Un procent însemnat atinge și grupa de vîrstă imediat următoare (26—40 de ani) : 21 la sută din totalul subiecților, 71 la sută din totalul grupei. Cel mai scăzut procent îl reprezintă subiecții trecuți de vîrsta de 60 de ani : 4 la sută din totalul subiecților, 34 la sută din totalul grupei. Privită din punct de vedere al categoriei de profesie, lectura în scopul ridicării nivelului ideologic și de cultură generală este prezentă în cea mai mare măsură la elevii (100 la sută)¹⁾, ingineri și tehnicieni (100 la sută) și militari (100 la sută), apoi la funcționari (95 la sută), intelectuali (90 la sută), muncitori (61 la sută). Pe ultimele poziții se situează casnicele (39 la sută) și pensionarii (31 la sută). Sub aspectul studiilor, subiecții cu studii medii (liceu și școli tehnice echivalente) ocupă primul loc (81 la sută), după care urmează, în ordine descrescînd, subiecții cu studii superioare, cu școli profesionale, cu studii elementare.

Exceptînd elevii, pensionarii și casnicele, restul subiecților (în procent de 58 la sută) sînt ocupați în producție, în diferite domenii de activitate socială și economică. Este surprinzător faptul că doar jumătate din aceștia (49,5 la sută) au răspuns că apelează la colecțiile bibliotecii orașenești în scopul ridicării nivelului de pregătire profesională. Totuși ar fi greșit să limităm manifestarea preocupărilor de ridicare a nivelului profesional, de perfecționare continuă în domeniul meseriei profesate, doar la lectura cărților de specialitate împrumutate de la biblioteca noastră, știut fiind că aproape fiecare om calificat într-un anumit domeniu de activitate are în biblioteca personală cărți de specialitate privind profesia pe care o exercită, că apelează la bibliotecile documentare de întreprindere sau instituție, mult mai bine dotate în domenii de specialitate decît biblioteca orașenească din Făgăraș. În susținerea acestor presupuneri vin răspunsurile obținute la întrebarea privind structura bibliotecilor personale și la cea referitoare la frecventarea altor biblioteci. Astfel, un procent de 93 la sută din subiecți posedă în bibliotecile lor personale cărți de specialitate, iar un procent de 55 la sută din subiecți frecventează și alte biblioteci (documentare, sindicale, școlare) sau împrumută de la prieteni, cunoscuți, familie.

Un procent de 31 la sută din subiecți au ca mobil al lecturii obligativitatea parcurgerii unor bibliografii cerute de învă-

1) Cifrele din paranteze reprezintă procente în interiorul grupelor socio-profesionale.

ămîntul școlar (elementar, mediu, univ. sîtar) sau politic. Obligativitatea, ca forță motrice în măsură să impulsioneze considerabil lectura, acționează în primul rînd asupra elevilor (100 la sută), apoi asupra intelectualilor (63 la sută), la celelalte grupe de profesie influența ei fiind mai restrînsă.

Îndeletnicirile de timp liber, *hobby*-urile — foto-amatorism, radio-amatorism, turism (inclusiv automobilism), tehnica conducerii și întreținerii automobilului, sport, artă amatoare (pictură, muzică etc.), creație literară ș.a. — constituie stimulii de lectură pentru un procent de peste 17 la sută din subiecți. Tendința este evidentă mai ales în rîndurile categoriilor de elevi, ingineri, tehnicieni, muncitori, predominînd, sub raportul vîrstei, tineretul.

Un număr important de subiecți au menționat că citesc în scopuri familiale și gospodărești (educația copiilor, apărarea sănătății, îndeletniciri casnice). Procentul lor, la nivelul eșantionului, este de

40 la sută. Se observă o mai accentuată preocupare în această direcție în rîndul cititoarelor (80 la sută), în special cele căsătorite și cu copii, în raport cu cititorii (15 la sută).

Paralel cu alte îndeletniciri, majoritatea subiecților (89 la sută) citesc și ca divertisment. Este de la sine înțeles că lectura, chiar practică în scop de *loisir*, își menține implicit și valoarea instructiv-educativă, contribuind la lărgirea orizontului de cunoaștere.

Un procent de 3,5 la sută din subiecți au menționat că citesc și în alte scopuri decît cele enunțate mai sus, fără a le preciza însă.

În funcție de mobilurile la care ne-am referit solicitările de carte ale subiecților investigați se diversifică, îndreptîndu-se în proporții variabile, spre diferite domenii, după cum rezultă din tabelul nr. 1. (Facem abstracție deocamdată de beletristică, prezentă aproape în lectura tuturor subiecților, urmînd a consacra o analiză aparte interesului față de acest domeniu.)

Tabelul nr. 1

Ponderea cerințelor de lectură, pe domenii și genuri de literatură (în %)

Domeniul	Literatură social-politică		Literatură tehnică	Literatură științifică	Literatură medicală	Literatură agrotehnică	Artă plastică și muzică	Literatură din domeniul sportului	Alte domenii
	Total	din care : pedagogie							
Cititori (în %)	39	11	25	17	18	4	19	15	9

Faptul că doar 39 la sută din subiecți au răspuns că împrumută cărți cu conținut social-politic nu trebuie să conducă la concluzia eronată că interesul cititorului în această direcție este redus. De altfel, cum s-a văzut în prima parte a analizei, numărul celor care se declară interesați de ridicarea nivelului lor politico-ideologic este cu mult mai mare (70 la sută), iar la o altă întrebare, un procent de 97 la sută din subiecți au răspuns că posedă cărți social-politice în bibliotecile lor personale. Chestionarul nu ne oferă detalii cu privire la conținutul bibliotecilor personale în cadrul materiilor, ci numai cu privire la structura lor pe domenii de literatură, dar se pot face unele deducții din observațiile noastre referitoare la împrumuturile și genurile de carte social-politică ce se solicită mai frecvent de la biblioteca orașenească. De obicei se împrumută edițiile epuizate (broșuri și cărți), care nu mai pot fi procurate de la librărie, cărțile mai costisitoare, operele în mai multe volume și, mai ales, lucrările care constituie obiectul studiului în procesul instructiv-educativ sau care intră în sfera de cultură generală — istorie, stat și drept, diplomație, economie politică, filozofie etc. Răspunsurile primite în legătură cu împrumutul de carte social-politică lasă să se vadă un interes mai accentuat în rîndurile tineretului, decît la celelalte categorii de vîrstă (30 la sută din totalul subiecților între 18 și 25 de ani). Profesia influențează de asemenea în mod vizibil interesul față de această literatură (militarii în proporție de o sută la sută, inginerii și tehnicienii în proporție de 70 la sută ș.a.). Se constată că, în cadrul diferitelor grupe profesionale subiecții cu studii medii și superioare manifestă un interes sporit față de literatura cu problematică politico-ideologică.

Literatura pedagogică se împrumută mai mult de către intelectuali (37 la sută din totalul grupei), mulți dintre ei fiind cadre didactice. Mai împrumută elevii (21 la sută) și casnicele preocupate de educația copiilor (16 sută), sporadic și subiecți din alte grupe de profesie. Pen-

tru unele categorii de cititori literatura pedagogică constituie lectura obligatorie, în scopul perfecționării profesionale sau fiind cuprinsă în programele școlare, pentru alte categorii, această literatură vine în ajutorul educației în familie.

Împrumutată în scopul perfecționării profesionale, dar și în virtutea unor activități de amatorism sau a unor preocupări de ordin gospodăresc, cartea tehnică intră în lecturile unei pătrimi din lotul investigat. Mai mult de o treime din subiecții care împrumută cărți din domeniul tehnicii (probabil e vorba de lucrări clasificate la așa-numita „industrie casnică”) o constituie femeile. În funcție de vîrstă, interesul maxim se observă la categoria „26—40 de ani”. Luînd drept caracteristică „profesia”, din punct de vedere al acestor preocupări de lectură pe primul loc se situează inginerii și tehnicienii (50 la sută din totalul grupei). Urmează elevii, casnicele și funcționarii. În funcție de studii, se poate nota că subiecții cu studii medii se situează înaintea celorlalți.

Literatura științifică este împrumutată mai cu seamă de subiecții din rîndurile tineretului (27 la sută din totalul grupei între 18 și 25 de ani), dintre aceștia cei mai mulți sînt ingineri și tehnicieni, urmați îndeaproape de elevi și intelectuali.

Literatura medicală (e vorba de lucrări de popularizare) este solicitată mai mult de subiecții în etate, consecința a unor preocupări crescînde, odată cu vîrsta, pentru apărarea sănătății personale sau a membrilor de familie. Cartea de medicină este solicitată, într-o măsură mai restrînsă, și de tineret, interesul fiind dictat de astă dată de necesități de cunoaștere în domeniul igienei și al sexologiei.

O detaliere pe straturi de cititori a interesului pentru celelalte domenii — literatură agrotehnică, artă (divizată în cadrul analizei în istoria artei, artă plastică, arhitectură și muzică), sport etc. — nu prezintă aspecte revelatoare, fiind vorba de procente nesemnificative.

Interesul față de literatura beletristică — manifestat în împrumuturile de carte

—, prezent într-o măsură mai mare sau mai mică aproape la nivelul întregului eșantion, se diversifică în funcție de genul și de specia literară și de conținutul tematic după cum înfățișează tabelul nr. 2.

Deloc surprinzător, interesele de lectură ale celor mai mulți cititori converg către proza de ficțiune (roman și nuvelă), diferitele genuri tematice atrăgînd aproximativ în mod egal. Un plus de atracție se vedește față de lucrările cu teme istorice și de război.

Romanul istoric este citit cu precădere de elevi (86 la sută din totalul grupei) și intelectuali (80 la sută). La celelalte grupe de profesie ponderea celor interesați variază între 45 și 60 la sută. În funcție de vîrstă, romanul istoric intră mai mult în atenția tineretului, fiind citit de 70 la sută din subiecții grupei „18—25 ani”. (La celelalte grupe de vîrstă, procentele coboară pînă la 52 la sută.) Se observă, în raport cu celelalte categorii, un interes sporit față de romanul istoric la subiecții cu studii superioare — 78 la sută —, față de 65 la sută în cazul celor cu studii medii și numai 41 la sută în cazul subiecților cu studii elementare.

Romanul și nuvela de război sînt citite în special de subiecții în etate, aflați în perioadă de vîrstă „41—60 de ani” (75 la sută din totalul acestora) și de subiecții trecuți de 60 de ani (68 la sută), consecința a faptului că acești subiecți vor fi cunoscut războiul și prin propria lor experiență. În ceea ce privește categoria de profesie, militarii reprezintă cel mai mare procent (86 la sută din grupa lor), urmați de muncitori (71 la sută), de pensionari (65 la sută) și de funcționari (64 la sută). Mai atrași spre literatura cu o asemenea tematică se vădese subiecții cu școală profesională (77 la sută) și cei cu școală elementară (64 la sută), față de procentele variînd între 52 și 55 la sută înregistrate la celelalte grupe.

Literatura cu tematică socială este solicitată în mai mare măsură de intelectuali (66 la sută) și de elevi (64 la sută),

Tabelul nr. 2

Ponderea cerințelor de lectură pe genuri și specii literare și pe categorii tematice (în %)

Domeniul	Romane și nuvele pe teme					vieți romanțate	călătorii	Basme și literatură pentru copii	Teatru	Poezii	Alte genuri
	sociale	istorice	de război	de aventuri	de dragoste						
Nr. cititori (în %)	46	63	61	43	52	20	20	10	27	39	21

pentru celelalte grupe procentele coborînd de la 50 pînă la 18, iar după criteriul „vîrstă“ de către tineret, pentru categoria „18—25 ani“ procentajul atîngînd 50 la sută (față de 41—48 la sută, în cazul celorlalte grupe de vîrstă). Romanul social este citit cu precădere de subiecții cu studii superioare și liceale, în procente de 53 și 54 la sută, în timp ce la celelalte grupe de studii procentajul este doar de 34—36 la sută.

Literatura de aventuri, ca și cea pe teme de dragoste, sînt căutate îndeosebi de tineret, fapt lesne explicabil, vîrsta jucînd un rol determinant în această privință. Scara preferințelor în funcție de vîrstă este elocventă. Notăm pentru romanul de aventuri o scădere de la 56 de procente la grupa „18—25 de ani“ la 25 de procente la grupa „peste 60 de ani“, iar pentru romanul de dragoste, de la 65 de procente pînă la 27 de procente, în raport cu aceleași grupe de vîrstă, curba fiind perfect descendentă și în raport cu grupele de vîrstă intermediare. În funcție de ocupație, interesul față de categoriile tematice amintite cunoaște de asemenea vizibile variații. Astfel, literatura de dragoste este citită cu precădere de casnice (79 la sută) și funcționari (73 la sută), sexul spunîndu-și și el cuvîntul — 69 la sută din numărul total al femeilor investigate, față de 36 la sută din totalul bărbaților. Atît cărțile de aventuri, cit și cele de dragoste formează lectura preferată a subiecților cu studii elementare (68—70 la sută din totalul grupei respective) și a celor cu studii medii (45—53 la sută), la celelalte grupe procentele reprezentînd proporții de 20—48 la sută.

Alte genuri ale literaturii beletristice (vieți romanțate, călătorii, literatură pentru copii, teatru, poezie ș.a.) se citesc, în raport cu cele la care ne-am referit pînă acum, într-o mică măsură. Astfel, literatură pentru copii, inclusiv basme, citesc 10 la sută din subiecți, din care majoritatea casnice, pensionari și intelectuali (de bună seamă în scopuri practice pedagogice, educative). Vieți romanțate și cărți de călătorii citesc 2 la sută din

subiecți, majoritatea lor fiind elevi și pensionari, pe grupe de vîrstă ieșind deci în evidență extremele, iar din punct de vedere al pregătirii, predominînd cei cu studii medii și superioare.

Interesul față de poezie se manifestă într-o destul de largă măsură, peste 39 la sută din totalul subiecților declarînd că împrumută asemenea cărți.

Ponderea destul de însemnată în ansamblul eșanționului a cititorilor interesați de literatura dramatică — 27 la sută — este influențată probabil de existența unui interes (decurgînd probabil din obligațiile școlare) în proporție de 100 la sută în cadrul categoriei „elevi“ (În diferitele grupe de profesii ponderea cititorilor care împrumută piese de teatru variază între 8 și 20 la sută.) Această afirmație este susținută de constatarea că același interes sporit se observă la categoria (dată de structurarea după studii) „cu studii liceale terminate sau în curs de efectuare“.

★

După ce pe baza analizei răspunsurilor la chestionar am stabilit care sînt cerințele de carte ale cititorilor, corespunzător scopului în care aceștia citesc, potrivit vîrstei, profesiei, studiilor etc., să ne apucăm acum asupra celeilalte laturi a relației cititor-bibliotecă, să urmărim care sînt posibilitățile bibliotecii de a satisface aceste cerințe și altele înrudite.

Un prim răspuns ne poate furniza registrul de mișcare a fondului de publicații. Pe baza datelor consemnate în acest registru, constatăm că fondul de publicații cu care este dotată biblioteca este destul de modest: 31 486 de volume. Raportat la populația orașului, fondul de zăvaluie un indice de dotare de numai 1,25 de volume/1 locuitor (inferior celui pe țară : 1,5 și chiar celui pe județ : 1,4). Notăm că la mărirea orașului în care funcționează biblioteca noastră, indicele de dotare ar fi trebuit să fie de circa 2 volume/1 locuitor. (Nici în raport cu publicul care frecventează biblioteca nu se poate înregistra de altfel o situație foarte bună: 8,28 volume/1 cititor.) Situația este cu atît mai alarmantă cu cît

Tabelul nr. 3

Structura eleețiilor (pe materii)

Domeniul	Literatură social-politică	Tehnică	Știință	Agrotehnică	Beletristică (inclusiv literatură pentru copii)	Alte domenii
ponderea (în %)	11,0	2,9	3,0	4,4	73,0	5,7

nici prin achizițiile curente nu se poate ajunge la o ameliorare a dotării. Astfel, în anul la care ne referim (1971), valoarea achizițiilor a atins abia 0,84 lei/1 locuitor, indicațiile normative fiind de 1,20 lei/1 locuitor.

În ceea ce privește componența fondului de cărți pe domenii, situația se prezintă după cum rezultă din tabelul nr. 3.

Chiar dacă proporționalitatea diferitelor domenii este în linii mari satisfăcătoare, nu trebuie pierdută din vedere că raportate la fondul destul de sărac de publicații aceste procente reprezintă la fiecare materie cantități restrinse.

Părăsind registrele și venind între rafturi ni se dezvăluie alte aspecte pe care proporționalitatea domeniilor surprinsă în scripțe nu o lasă să se întrevadă. La toate materiile se constată existența multor lucrări în ediții mai vechi, care, chiar când nu suferă de uzură morală, au ieșit din sfera intereselor imediate de lectură sau chiar și-au epuizat cititorii, la nivelul bibliotecii. Procentul cel mai înalt de nouăți îl prezintă domeniul social-politic și beletristic; aspect ce-l înregistrăm ca pe un fapt pozitiv. Nu aceeași constatare ne-o prilejuiește însă analiza nivelului de înprospătare a colecțiilor de literatură tehnică, științifică, artă, sport ș.a.

Consecință a alocațiilor bugetare limitate, pentru toate domeniile, inclusiv cel social-politic (excepție făcând documentele de partid și de stat publicate în broșuri și în volume), raportul dintre numărul de titluri lansate de edituri și al celor prezente în colecțiile bibliotecii este destul de precar.

În ceea ce privește nivelul lucrărilor (excluzând literatura beletristică, dar luând în considerare istoria și critica literară), cele mai multe au caracter de popularizare, o bună parte sînt realizate la un nivel mediu, numărul lucrărilor de nivel academic, al tratatelor, fiind destul de redus. Este o constatare care probează o justă orientare în selecția lucrărilor, la care obligă posibilitățile bugetare.

O altă remarcă ce se impune este existența celor mai multe dintre cărți în unicat, în restul cazurilor numărul de exemplare per titlu fiind insuficient față de cerințe.

Din răspunsurile cititorilor la una din întrebările chestionarului lansat (aprecierea gradului în care biblioteca orășenească le satisface cererile de carte) rezultă că mai puțin de jumătate din ei (48 la sută) sînt pe deplin mulțumiți, găsind la bibliotecă toate lucrările ce le sînt necesare, un procent de 43 la sută declară că sînt numai parțial satisfă-

cuți — proporția lucrărilor pe care și le pot procura de la bibliotecă fiind de trei pătrimi; 7 la sută, că nu găsesc decît jumătate din cărțile pe care le doresc, iar 2 la sută se consideră complet nemulțumiți, negăsind decît o pătrime din lucrările dorite.

Situația relevată de aceste răspunsuri este nu numai consecința lipsei din colecțiile bibliotecii făgărășene a multor titluri ce intră în sfera de interese a publicului deservit, dar este și o repercusiune a existenței celor mai multe titluri în unicat. Astfel, lipsa de promptitudine în satisfacerea multor cereri este o realitate a serviciilor noastre, cititorii trebuind să-și reediteze de nenumărate ori solicitările, pînă a putea intra în posesia lucrărilor dorite. Pe parcursul unei luni calendaristice²⁾, un procent de 41 la sută din subiecți au obținut cărțile necesare doar la o a doua cerere, iar 9 la sută numai după repetate cereri. Însușind aceste procente rezultă că, într-o lună sau alta, biblioteca nu a fost în măsură să satisfacă cu promptitudine cererile de carte formulate de 50 la sută din subiecți.

Faptul că multe din titluri sînt deținute în unicat are și o altă urmare: servirea multora din ele numai în sala de lectură. Or, dacă unii cititori acceptă această situație, alții renunță să mai citească lucrarea respectivă, lectura pe loc nesatisfăcîndu-i din diferite motive, obiective sau subiective: neconcordanța orarului bibliotecii cu programul de lucru al cititorilor; impedimente de ordin familial, anumite obișnuințe de lectură și de studiu (ambianță, lumină, liniște, confort, poziție, tabieturi etc.). Renunțarea unui cititor de a mai consulta o lucrare folosind sala de lectură se face în dezavantajul ambelor părți: cititorul este nevoit să-și continue investigațiile pentru descoperirea cărților necesare la alte biblioteci publice, documentare sau individuale, ceea ce îi răpește mult timp, iar biblioteca, discreditîndu-se, pe drept sau pe nedrept, riscă să-și piardă pe parcurs anumiți cititori.

Problema ce se pune este cum putem, în condițiile de dotare date, să sporim capacitatea bibliotecii de a satisface solicitările beneficiarilor săi într-o măsură cît mai mare?

Consemnăm în continuare cîteva din direcțiile spre care se concentrează atenția colectivului de lucrători ai Bibliotecii orășenești din Făgăraș pentru intensificarea acțiunii de difuzare a căr-

²⁾ Chestionarul se referă la luna anterioară datei calendaristice cînd acesta a fost completat, care nu este identică la toți subiecții.

ții, de permanentizare a cititorilor, de largire a sferei lor de interes.

Este vorba, în primul rând, de o mai atentă și mai sistematică preocupare de îndrumare a lecturii, atât în mod individual, prin recomandări directe, de la om la om, în cazul unor cititori cu interese limitate la un singur gen de literatură, cit și, mai ales, prin educarea, la acei cititori cu preocupări mult mai largi și mai variate de lectură, a unor deprinderi de orientare independentă în fondurile de publicații.

Ancheta noastră a relevat că 89 la sută din subiecți citesc, printre alte scopuri, și pentru petrecerea timpului liber într-un mod plăcut și util, beletristică, dar și lucrări din alte domenii — istorie, tehnică, biografii, călătorii etc. — potrivit preocupărilor, aptitudinilor, hobby-urilor fiecăruia. Ce se întâmplă cu restul de 11 la sută din subiecți? Se poate presupune că aceștia citesc numai în virtutea unor obligații sau trebuințe determinate de cauze exterioare, imediate, și nu pentru satisfacerea unor cerințe lăuntrice. Pentru aceștia, lectura nu este o plăcere, ci numai o obligație de care se achită ca de oricare alta în mod mai mult sau mai puțin conștiințios. Față de acești cititori se cer aplicate o serie de măsuri de pedagogie a lecturii, cu mult tact, pentru a le trezi și întreține interesul față de carte.

În ceea ce privește organizarea acțiunilor de propagandă a cărții se va avea în mai mare măsură în vedere confruntarea cerințelor de lectură, manifeste sau în stare latentă, existente la nivelul fiecărei grupe socio-profesionale de cititori, cu circulația diferitelor compartimente ale colecțiilor. O analiză a circulației colecțiilor la Biblioteca orașenească din Făgăraș relevă un indice de circulație bun în raport cu media pe țară (1,3) : 2,3. Acest indice este încă și mai mare — 2,6 — la nivelul Secției pentru adulți. Amănunțind însă analiza se observă mari decalaje de la un domeniu la altul în ceea ce privește circulația. Astfel, putem nota (numai pentru secția adulților, în perimetrul căreia s-a desfășurat cercetarea) următorii indici : ideologie — 0,5, științe naturale și matematică — 1,2, tehnică — 1,3, beletristică — 2,3, alte domenii — 2,9.

Confruntând această situație cu cea relevată de analiza răspunsurilor la chestionar (interese de lectură, domenii din care se efectuează împrumuturi) se înregistrează evidente diferențe de intensitate în circulația anumitor domenii la nivelul diferitelor grupe socio-profesionale. De pildă, cartea social-politică atinge o minimă circulație la nivelul stratului din

eașantion „casnice“. Chiar dacă un procent de 90 la sută din acestea, după cum rezultă din răspunsurile lor, posedă în bibliotecile personale cărți social-politice, se poate presupune, și încă aproape cu certitudine, că în aceste biblioteci nu sînt prezente chiar toate lucrările ce le-ar putea interesa. De aici, necesitatea organizării unor acțiuni de propagandă a cărții social-politice pe teme specifice sferei lor de preocupări. În general, ne propunem ca în propagarea literaturii cu o circulație mai slabă, dintr-un domeniu sau altul, să acordăm mai multă atenție diferențierii acțiunilor în funcție de interesele și preocupările specifice diferitelor straturi socio-profesionale.

Spre deosebire de manifestările culturale-educative organizate de instituții culturale de alt tip, care exercită o influență instructiv-educativă directă asupra auditorului, dar ale căror rezultate educaționale asupra factorului care le-a generat, manifestările de masă cu cartea, pe lângă efectul educativ urmărit, trebuie să aibă și un rezultat practic pentru bibliotecă : împrumutul cărților prezentate. Specificul bibliotecii nu este de a face în mod direct instrucția și educația oamenilor, cum sînt chemate a face alte instituții, ci prin intermediul cărții. Ţelul ei, și însăși menirea ei, este răspîndirea largă a cărții în mase, iar toate mijloacele și procedeele de popularizare a cărții se subordonează și servesc acestui țel. Din experiența noastră proprie ajungem la concluzia că cele mai eficiente manifestări cu cartea, în sensul scontat de bibliotecă, nu sînt acelea la care participă un auditoriu de zece și zece sute de persoane, dar eterogen nu numai din punctul de vedere al categoriilor socio-profesionale ci și al preferințelor pentru un anumit domeniu sau gen literar, pentru o anumită temă. În domeniul muncii cu cartea, cu grupuri mici, dar omogene, se poate face mult mai mult. Desigur biblioteca organizează și manifestări cu caracter festiv, dedicate aniversării unor scriitori sau altor personalități sau unor evenimente politice și istorice, care urmăresc de obicei un scop cultural-educativ, dar acestea sînt ocazionale. Noi ne referim la celelalte, care se impun ca măsură pentru intensificarea circulației cărții, pentru creșterea volumului de împrumut. În vederea atingerii acestui scop nu sînt suficiente numai manifestările cu cartea la sediul bibliotecii, pentru popularizarea unor cărți și autori în rîndul cititorilor deja existenți în evidențele bibliotecii. Se face necesară atragerea unor noi cititori. Mijloacele sînt multiple. Printre altele, se impune organizarea mai

sistematică a unor manifestări cu cartea la locul de producție pentru a populariza astfel biblioteca și colecțiile de care dispune acestea.

Manifestările de masă cu cartea se află în permanență preocupare a lucrătorilor bibliotecii noastre, atenția fiind îndreptată nu numai spre organizarea lor ca atare, ci și spre găsirea celor mai potrivite forme și modalități de exprimare a conținutului tematic, la un nivel calitativ corespunzător, sprijinindu-ne într-o măsură pe un larg cerc de colaboratori externi.

Pentru intensificarea împrumutului de cărți și diversificarea sa trebuie să folosim mult mai frecvent decât până acum diferitele instrumente de informare ca mijloc de influențare a lecturii, valorificând în primul rând toate instrumentele de informare bibliografică, dar creându-ne și instrumente proprii, în funcție de cerințele specifice ale publicului deservit (cataloge — generale sau speciale —, fișiere tematice, liste bibliografice — afișate la sediu, expediate în întreprinderi și instituții, grupate în colecții tematice în mape păstrate la bibliotecă), anunțuri și prezentări de cărți în cadrul unor emisiuni locale la stația de radioamplificare etc.

Nu va trebui neglijată nici propaganda vizuală a cărții prin amenajarea unor expoziții de cărți și a unor rafturi tematice, prin expunerea unor afișe de bibliotecă pentru a populariza o anumită carte sau un anumit autor ori pentru a informa cititorii despre intrarea unor cărți noi în bibliotecă, prin panouri cu decupări din reviste literare etc. Unele din aceste forme au fost folosite și până acum nu însă totdeauna în mod sistematic, în pas cu noutățile editoriale.

Pentru satisfacerea cât mai completă a nevoilor de carte ale cititorilor, ne stă la dispoziție și împrumutul interbibliotecar. Ar trebui poate vorbit aici cîte ceva despre relațiile interbibliotecare, despre modul în care se realizează în fapt principiile integrării bibliotecilor într-un sistem, dar aceasta este o altă chestiune. Chiar și în condițiile în care cele mai multe cereri de împrumuturi interbibliotecare rămîn neonorate de bibliotecile la care se apelează, această metodă de servire ar trebui utilizată cu mai multă consecvență de lucrătorii bibliotecii noastre. Pînă acum, de multe ori aceștia se rezumau a-l informa pe cititor că o anumită carte lipsește, fără a-i vorbi însă despre posibilitatea de a-i media accesul la colecțiile unei alte biblioteci prin împrumut interbibliotecar, pentru obținerea lucrării respective.

Totodată se face necesară colaborarea dintre biblioteca orașenească și diferite-

le biblioteci sindicale, școlare și documentare de întreprindere sau instituție de pe raza orașului. Nu s-a apelat niciodată la ele, nu s-a făcut nici un schimb de liste bibliografice, de cărți, de materiale de propagandă. Totdeauna s-a recurs direct la marile biblioteci din alte localități, neglijîndu-se potențialul documentar local. Este una dintre direcțiile spre care în momentul de față ne concentrăm întreaga atenție.

Desigur, principala problemă rămîne însă aplicarea unei politici judicioase de achiziții. Nu ne referim numai la justa proporționalitate dintre diferitele domenii ale literaturii, la improspătarea lor armonioasă, ci mai ales la selecția cărților pe baza studierii solicitării sociale, ținînd cont de direcțiile de dezvoltare economică, socială și culturală a orașului, de preferințele fiecărei grupe socio-profesionale, de scopul în care se face lectura. Vom acorda în acest sens mai multă atenție consultării largi a cititorilor, prospectării cerințelor pe grupe socio-profesionale. În chestiunea achizițiilor, de cărți vom ține cont și de alte aspecte, cum ar fi asigurarea unui număr mai mare de exemplare la titlurile la care se prevede o solicitare mai largă și o menținere în circuitul interesului pe o perioadă mai lungă, pentru a se asigura astfel satisfacerea promptă a cititorilor.

Un alt criteriu pe care va trebui să-l aplicăm cu mai multă consecvență în achiziții este cel al menținerii unei juste proporționalități între lucrările editate în limba română și cele în limbile naționalităților conlocuitoare. Cu excepția operelor clasice ale marxism-leninismului, a broșurilor cu documente de partid și de stat și a lucrărilor din domeniul beletristic, în rafturile bibliotecii noastre nu se prea găsesc publicații în limbile naționalităților conlocuitoare, deși avem numeroși cititori din rîndul acestora. Eșantionul cuprinde un procent de 26 la sută maghiari, germani și persoane de alte naționalități. Dintre aceștia, un procent de 13 la sută citesc numai în limba maghiară, de 10 la sută citesc numai în germană, 51 la sută citesc alături în limba maghiară, cît și în limba română, 17 la sută citesc și în limba germană și în limba română, iar 9 la sută citesc în toate cele trei limbi — română, maghiară și germană.

Avînd în vedere că serviciile asigurate de Colectura bibliotecilor sînt în multe privințe deficitare, multe din titlurile necesare neputînd fi procurate prin intermediul acestora, uneori chiar dintre cele care au fost comandate, altele fiindu-ne puse la dispoziție cu mult în urma

aparitiei lor în librării, întru remedierea acestei situații ne propunem să lărgim cercul furnizorilor (librării, anticariate), — ceea ce pînă acum nu am făcut —, în special pentru completarea edițiilor în mai multe volume. Oricum, dincolo de preocupările noastre directe, considerăm că ar fi necesar ca forurile responsabile să lichideze decalajul existent între biblioteca făgărășeană și alte biblioteci de tip urban în ceea ce privește mărimea alocăției bugetare pentru achiziții de publicații.

Creșterea volumului de împrumut o putem stimula și prin stabilirea judicioasă a proporției dintre fondul de împrumut pentru acasă și fondul de cărți destinat sălii de lectură. Am arătat mai înainte unele din cauzele care determină renunțarea anumitor cititori la folosirea sălii de lectură. În privința aceasta sînt însă unele aspecte oarecum contradictorii. Pe de o parte, trebuie să mărim și să păstrăm intact fondul de bază al bibliotecii, să formăm cititorilor deprinderea de a citi la sala de lectură. Pe de altă parte, trebuie să avem în vedere deservirea cititorilor conform dorințelor lor, conform posibilităților lor de timp și obișnuințelor lor de lectură. Ținînd cont de aceste aspecte ne propunem să realizăm o mai justă delimitare a fondului sălii de lectură, ținînd seama că acesta trebuie să fie un fond de referință, nu de păstrare.

Volumul împrumutului de cărți se află într-o strînsă relație și cu viteza de circulație a cărților, care la rîndul ei este dependentă de perioada cuprinsă între termenele calendaristice de împrumut și restituire, iar mărimea acestei perioade este determinată de ritmicitatea lecturii, de durata zilnică acordată pentru lectură, de viteza de lectură și de cantitatea paginilor (pe care noi o putem aprecia doar în număr mediu de cărți).

Ritmicitatea și durata zilnică a lecturii sînt în funcție de scopul lecturii, apoi de regimul de zi al cititorului, de complexitatea activităților și preocupărilor obiștuite, familiale sau individuale ale acestuia. Ele diferă de la o categorie socio-profesională la alta, de la un individ la altul, de la un anotimp la altul.

Viteza de lectură, adică rapiditatea cu care se face lectura, — ca de altfel însăși lectura, — este determinată și ea de o seamă de particularități individuale ale cititorului și de o serie de factori interni și externi care acționează asupra acestuia, dintre care, fără a ne opri asupra detaliilor, menționăm: starea generală de sănătate și de dispoziție, permanentă sau la un moment dat; particularitățile psihologice și calitățile intelectuale ale cititorului; nivelul de cunoștințe ce-l posedă cititorul și experiența acestuia în

domeniul lecturii, mediul ambiant material și social în care se află cititorul în timpul lecturii; circumstanțele temporale, cauzale, de scop ș.a. în care se desfășoară lectura; domeniul literar, precum și valoarea literară sau științifică a cărții; nivelul cultural sau didactic la care este elaborată cartea; caracteristicile grafice și de formă ale cărții ș.a.m.d. Toate aceste particularități și toți acești factori, care acționează cu forțe și mijloace felurite, în forme specifice și în diverse împrejurări, avînd efecte variate și individualizate, determină interesul față de carte și diligențele făcute pentru procurarea cărților, condiționează continuitatea lecturii, imprimă ritmul acesteia, în concluzie, influențează lectura și viteza în care se face ea în mod diferențiat de la o carte la alta, de la un cititor la altul.

Totuși, putem să facem o apreciere aproximativă a vitezei medii de lectură pentru o carte, folosindu-ne de cîteva date culese din chestionar.

Un procent de 87 la sută din subiecți au răspuns că fac zilnic lectură. (Restul de 13 la sută citesc întîmplător, numai cînd au trebuință sau cînd sînt informați eu privire la valoarea literară ori științifică a vreunei cărți). Dintre subiecții care citesc zilnic, un procent de 37 la sută dispun pentru lectură de 2—3 ore, un procent de 10 la sută dispun de 4—5 ore, 4 la sută dispun doar de o singură oră, iar 49 la sută au o durată neuniformă. Durata medie, calculată la totalitatea subiecților, este de 3 ore pe zi³⁾.

După afirmațiile lor, — și după cum reflectă și fișele de cititor, — un procent de 27 la sută din subiecți împrumută cite 1—2 cărți pe lună, un procent de 51 la sută cite 3—4 cărți, iar 22 la sută împrumută cite 5 cărți și peste. Indicele lunar de lectură este de 3,5.

Calculînd numărul de ore folosit pe lună de cei 334 de subiecți și numărul total de cărți împrumutate de aceștia în același interval de timp, putem constitui următorul raport:

Număr de ore destinat lecturii într-o lună	
Număr de cărți împrumutate într-o lună	
21930	= 18,8
1164	

Prin urmare, o carte poate fi citită, în medie, într-un timp de 18,8 ore, adică 6,3 zile⁴⁾.

³⁾ Subiecții cu durată zilnică neuniformă pentru lectură au fost încadrați arbitrar, dar în proporții egale, la celelalte grupuri de subiecți cu lectură zilnică.

⁴⁾ Chestionarul nu ne oferă date pentru a calcula viteza medie de lectură în număr de pagină oră, ci numai în una carte/„X” timp.

Conform regulamentului interior al bibliotecii noastre, termenul de împrumut este de 15 zile. Un cititor care împrumută două cărți și va depăși termenul de restituire, dacă nu are alte motive (obiective sau subiective) de întârziere, se află sub media vitezei de lectură a cărților și invers, dacă le va restitui înainte de termen.

Din datele chestionarului rezultă că frecvența lunară a celor 334 de subiecți, luată în total, este de 685. Raportînd ultima cifră la prima (685 : 334), obținem un indice lunar de frecvență de 2, ceea ce înseamnă că fiecare dintre subiecți ar fi vizitat biblioteca în medie de 2 ori pe lună. Avînd în vedere că indicele lunar de lectură este de 3,5 cărți, că viteza medie de lectură este de 1 carte/6,3 zile, că frecvența medie lunară este de 2 ori, înseamnă că fiecare dintre subiecți are nevoie pentru citirea cărților împrumutate în perioada unei luni doar de 22 de zile, rămîinindu-i la dispoziție nu mai puțin de 8 zile, timp în care are vreme suficientă pentru a restitui cărțile în termen. Drept urmare, s-ar putea deduce că noi nu avem restanțieri. Situația de fapt este însă cu totul alta. Doar un procent de 74 la sută din subiecți au frecvența cuprinsă între 2—5 vizite pe lună (52 la sută de două ori, 16 la sută de trei ori, 3 la sută de patru ori și 3 la sută de cinci ori și peste), pentru aceștia indicele lunar de frecvență fiind de 2,4. Restul de 26 la sută din subiecți frecventează biblioteca doar o singură dată pe lună. Desigur, fiecare din aceștia are motivele lui personale, obiective sau subiective. Mulți dintre ei fac parte dintre acei subiecți despre care vorbeam mai înainte că citesc întâmplător, alții sînt persoane în vîrstă, cărora le este incomod să se deplaseze la bibliotecă de mai multe ori pe lună, — față de care se manifestă înțelegere și li se împrumută chiar mai multe cărți deodată cu ocazia unei lor vizite lunare, — în fine, alții se află în alte diverse situații. Acești subiecți, fie că împrumută o singură carte, fie că împrumută mai multe cărți, nu se încadrează în termenele de restituire. Ei sînt veșnicii restanțieri. Or, indiferent de numărul cărților împrumutate, cu cît frecvența este mai rară, cu atît ritmul circulației cărților este mai lent, cărțile deja citite aflîindu-se de fapt disponibile pentru alți cititori, dar practic ele fiind blocate în mod neutil și de cele mai multe ori nejustificat la cititorii restanțieri, de unde și inconvenientul de a nu putea aplica cu consecvență sistemul rezervării de publicații. Și dimpotrivă, cu cît frecvența este mai mare, termenele de împrumut-restituire sînt mai apropiate, schimbul de cărți este

mai intens, iar, ca urmare, circulația cărților și volumul de împrumut este mai mare. De aici rezultă necesitatea de a lua măsurile cuvenite pentru recuperarea cărților în termen, pentru reducerea numărului de restanțieri, care la noi reprezintă o cifră destul de ridicată. Totodată, avînd în vedere condițiile noastre specifice de dotare, preconizăm experimentarea în perioada următoare a sistemului de limitare a numărului de volume împrumutate deodată unui cititor, astfel încît ciclurile de împrumut-restituire să fie mai restrînse.

Între datele privind scopul lecturii, dinamica lecturii și ritmicitatea frecvenței se află o strînsă corelație, care reflectă gradul de permanentizare al cititorilor la bibliotecă. Să urmărim această corelație foarte simplă. În funcție de scopul în care se face lectura, cititorul, adeseori, își impune o lectură sistematică, programată. Avînd nevoie de cărți pentru studiu, pentru documentare, pentru lectură în general, el va frecventa biblioteca într-un ritm cît mai des, înscriindu-se printre cititorii permanenți ai bibliotecii. Care este situația permanentizării cititorilor la bibliotecă noastră? Am arătat mai înainte că marea majoritate a subiecților chestionați au ca mobil al lecturii un scop bine stabilit. Nu vom reveni asupra acestui aspect, demonstrînd din nou prin cifre. De asemenea, am văzut că majoritatea subiecților (87 la sută) declară că fac zilnic lectură, acordînd în medie pentru lectură 3 ore. Neluîndu-i în considerație pe cei care împrumută doar 1—2 cărți pe lună, un procent de 80 la sută din subiecți împrumută cîte 3—5 cărți și chiar mai multe în perioade mai lungi, pentru aceștia indicele de lectură depășind cifra 4. Un procent de 74 la sută din subiecți frecventează biblioteca de peste 2 ori pe lună. Chiar și dintre subiecții care o frecventează o singură dată pe lună, un procent de 6 la sută împrumută mai multe cărți deodată. Pe baza acestor date correlative putem face afirmația că pentru majoritatea subiecților, lectura, — indiferent de motivele care au impulsinat-o, unele incluzînd în ele însuși scopul în care se face ea, — constituie o necesitate izvorîtă din nevoi obiective de instruire și educație, în vederea obținerii unei calificări, pentru perfecționarea profesională continuă, de culturalizare, de documentare în vederea desfășurării unor activități practice, de petrecere plăcută și utilă a timpului liber etc., ceea ce se ogîndește în numărul mare al celor care fac zilnic lectură și care frecventează biblioteca într-un ritm pe care noi îl considerăm mulțumitor, putînd fi socotiți cititori permanenți. Sarcina noastră este de a munci cu stăruință pentru a-i transforma pe cît mai

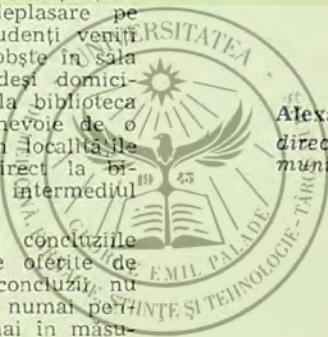
mulți în cititori permanenți. Am văzut că dintre subiecți există un procent de 13 la sută care citesc întâmplător, că un procent de 20 la sută din subiecți împrumută doar cite 1—2 cărți pe lună. Preocuparea acestora pentru lectură, importanța pe care o acordă ei cărții, nu poate fi considerată satisfăcătoare. Aceștia chiar dacă au deprinderea de a citi, nu au obișnuința de a citi zilnic, nouă revenindu-ne sarcina de a le dezvolta aceste deprinderi, ciștigându-i astfel ca cititori permanenți. Prin ce procedee și mijloace? Aceleași despre care am vorbit mai înainte, îndeosebi printr-o îndrumare atentă a lecturii, la care să mai adăugăm multă sollicitudine, deservire atentă, plină de grijă, conștiințioasă, promptă, binevoitoare.

Deși la nivelul eșantionului nu am întâlnit asemenea cazuri, trebuie menționat că printre cititorii bibliotecii există și aproximativ 80—90 de cititori întâmplători, cu numai 2 volume împrumutate anual, reprezentând 2,3 la sută din totalul cititorilor. Aceștia sînt flotanții (militari, salariați aflați în deplasare pe termene limitate, elevi și studenți veniți în vacanță), care citesc îndeobște în sala de lectură; persoane care dest. domiciliată în localitate apelează la biblioteca orașenească doar cînd au nevoie de o anumită carte; persoane din localitățile învecinate, care apelează direct la biblioteca orașenească (nu prin intermediul bibliotecii comunale) ș.a.

Am prezentat cîteva din concluziile care se desprind din datele oferite de chestionar. Desigur, aceste concluzii nu au o valabilitate generală, ci numai pentru biblioteca noastră și numai în măsura în care subiecții au răspuns sincer la întrebări. Pe ici, pe colo, au existat și unele neconcordanțe în răsposurile aceluiasi subiect sau chiar unele răspunsuri îndoielnice. Nu intenționăm să explicăm în ce rezidă ele și cauzele lor. Comparînd unele răspunsuri cu fișele de cititor și cu datele culese pe bază de observații, putem considera că, în general, răspunsurile subiecților oglindesc situația de fapt care, prin extindere, dată fiind reprezentativitatea eșantionului privește totalitatea cititorilor de la biblioteca noastră.

Sondajul de opinie n-a avut drept scop o teoretizare sociologică, ci cunoașterea nevoilor de carte ale cititorilor și modul cum biblioteca noastră le satisface cerințele de carte, pentru ca pe baza cunoașterii lor să putem aplica măsuri corespunzătoare în vederea îmbunătățirii activității noastre, să imprimăm bibliotecii nu numai un caracter de „bibliotecă publică”, ci și de instituție cu adevărat de „utilitate publică”.

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ DIN ROMAN

Alexandru IONESCU
director al Bibliotecii
municipale din Roman

Prin grija organelor locale de partid și de stat, în anul 1972 Biblioteca municipală din Roman și-a extins de peste trei ori spațiul, prin repartizarea unei clădiri suplimentare. Astfel, instituția dispune acum de două frumoase localuri, așezate pe artera principală a orașului, avînd între ele un mic parc de odihnă.

Suprafața totală a bibliotecii a ajuns acum la 1 600 mp, cuprinzînd 18 încăperi, cărora li s-au dat următoarele destinații: o sală pentru împrumut adulți (acces liber la raft cu o capacitate de 9 400 de volume); o sală pentru împrumut copii; o sală pentru cabinetul fonic (capacitate: 10 locuri); o sală pentru informare (cataloge și fond de referință); tot aici stă la dispoziția publicului și bibliograful de serviciu; cinci săli de lectură pentru adulți (capacitate: 30 de

locuri); o sală de lectură pentru copii (capacitate: 20 de locuri); șapte încăperi pentru depozite; o sală de festivități de 414 mp; o încăpere pentru prelucrarea publicațiilor.

Spațiul suplimentar atribuit bibliotecii a permis în primul rând o organizare mai firească, potrivit normelor biblioteconomiei moderne, a fondurilor de publicații ale bibliotecii, care se ridică în prezent la peste 67 000 de volume, la care se adaugă un număr important de periodice. S-au creat astfel condiții propice pentru extinderea rafturilor cu acces liber, depozitele au fost amplasate în imediata vecinătate a secției de împrumut și a sălilor de lectură, asigurându-se astfel o circulație rațională a publicațiilor.

Se știe că de atragerea la lectură a copiilor depinde stima și dragostea pe care acești viitori adulți o vor purta cărților în tot cursul vieții lor. Având în vedere importanța acestui sector de activitate în ansamblul bibliotecii, a fost organizată o secție pentru copii — cu împrumut la domiciliu și sală de lectură — dotată cu mobilier adecvat și având la dispoziție un bogat material propagandistic, ca și spațiu de expunere a publicațiilor, la raft liber și în expoziții tematice. Secției i-a fost repartizat un însemnat fond de publicații, ca și aparatura și materialele audio-vizuale necesare desfășurării unei activități multilaterale, diversificate. Programul de acțiune cu cartea, conceput în colaborare cu organizațiile de U.T.C. și de pioneri din localitate, cu conducerile școlilor, are în vedere atât pe cei mai mici beneficiari, care pășesc pentru prima oară în bibliotecă și cărora li se oferă posibilitatea ca să cunoască instituția în ansamblul ei, cât și pe cei care, în pragul adolescenței, se pregătesc să treacă la secția pentru maturi. De altfel, între aceste două secții nu există granițe stricte, cititorii-copii putând împrumuta — pe baza aceluiași permis — publicații care se găsesc în fondurile pentru maturi. Activitatea secției pentru copii nu se limitează doar la împrumut de publicații sau la organizarea lecturii pe loc, ci cuprinde un program complex de acțiuni culturale cu cartea și cu materialele audio-vizuale; nu puține asemenea manifestări sînt urmate de vizionări de emisiuni la televiziune sau de proiecții de filme artistice, documentare sau științifice în sala de festivități a bibliotecii.

De mult se simțea lipsa unui spațiu destinat propagandei cărții social-politice. Odată cu reorganizarea bibliotecii, acest deziderat a devenit o realitate. S-au putut astfel amenaja trei săli de lectură — cabinete de studiu și documentare — organizate pe următoarele teme: *Cincinalul*

1971—1975, *Politica internă și externă a P.C.R., Clasicii marxism-leninismului*. În săli, în rafturile cu acces liber, se găsește un însemnat fond de publicații social-politice; numai fondul de referință se ridică la peste 2 000 de volume, la care se adaugă un mare număr de publicații periodice de specialitate. Aici sînt puse, de asemenea, la dispoziția cititorilor, grafice cu cincinalul 1971—1975, hărți economice ale României și ale județului Neamț, diagrame privind dezvoltarea economică a județului, diapozitive și diafilme. Secția fiind nou înființată, se tinde să se creeze aici un aparat de informare cit mai complet: pînă în prezent a fost alcătuit un catalog pe titluri și se lucrează în continuare la conturarea unui catalog tematic, pentru a se asigura informarea curentă a cursanților din învățămîntul de partid; se are în vedere, în continuare, alcătuirea de bibliografii pe diverse teme de importanță locală sau națională, asigurarea informării la zi asupra actualității interne și internaționale. În holul principal de la intrare a fost creat, de asemenea, un spațiu adecvat pentru organizarea de expoziții permanente de publicații social-politice.

Tot datorită extinderii spațiului, s-a putut trece la amenajarea unui cabinet fonetic în ale cărui funduri au intrat peste 1 000 de discuri, apoi benzi magnetice, ca și literatura de specialitate. Secția a fost dotată cu 5 aparate de audiere, la care sînt cuplate 10 perechi de căști atașate la tot atâtea fotolii. Instalația permite atât audiții individuale, cit și audiții colective. Deși în cursul anului 1972 acest cabinet a fost deschis numai cîteva luni, el a fost frecventat de aproape 200 de cetățeni de toate vîrstele, care au audiat peste 1 500 de piese. Înființarea secției a permis, de asemenea, organizarea în bibliotecă a unui curs de educație muzicală pentru tineret.

Prin atribuirea unui spațiu corespunzător cerințelor ridicate de o organizare modernă, Bibliotecii municipale din Roman i-au fost asigurate condițiile materiale necesare pentru transpunerea în viață a preocupărilor colectivului ei de a face din această unitate o instituție activă, încadrată pe deplin în actualitate, care oferă publicului cititor servicii diversificate și eficiente. În ce măsură eforturile colectivului au fost încununete de succes ne-o dovedesc situațiile statistice: deși închisă două luni pentru reorganizare, biblioteca a înscris, la sfîrșitul anului 1972, un număr de 4 543 de cititori (realizînd un procent de atragere de peste 30 la sută din populația municipiului și o frecvență medie zilnică de 100 de cititori), și a difuzat 94 013 publicații, cifre mult superioare celor consemnate în anul 1971.

Lărgirea sferei de acțiune a bibliotecii comunale

EXPERIMENT LA BUMBEȘTI-JIU

Ana BEURAN

Deviza Anului internațional al cărții — *Cărți pentru toți* —, pe fundalul vastei acțiuni de educație socialistă a marșelor, de ridicare a nivelului general de cunoaștere, ce se desfășoară în țara noastră în lumina Programului trasat de Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 și de Conferința Națională a partidului din 19—21 iulie 1972, a constituit pentru Biblioteca comunală Bumbesci-Jiu un adevărat îndemn de analiză lucidă a activității de pînă acum și de re-dimensionare a sarcinilor ce și le asumă în virtutea misiunii sale educaționale și în raport cu cerințele sociale existente la nivelul comunei.

Programul ce ni l-am propus vizează, în linii mari, două obiective, aflate de altfel într-o strînsă interdependență. Este vorba, în primul rînd, de lărgirea sferei de influență a bibliotecii, printr-o cit mai amplă cuprindere la lectură a populației deservite, iar apoi de valorificarea maximă a potențialului de lectură și de informare deținut de biblioteca noastră, prin realizarea unei circulații armonioase și intensive a colecțiilor, ca și prin continua îmbogățire cantitativă și calitativă a acestora, în raport cu cerințele exprimate sau existente în stare latentă în rîndul publicului din comună.

Sub direcția îndrumare a Comitetului județean de cultură și educație socialistă Gorj, am pornit la transpunerea în practică a acestui program, ce urmează

a se realiza în mai multe etape. Pentru început ne-am concentrat atenția asupra satului Curtișoara unde își are sediul biblioteca comunală, urmînd ca, treptat, în urma verificării eficienței metodelor experimentate aici, să cuprindem în sfera de acțiune și celelalte sate componente — Tetila, Lăzărești, Bumbesci-Jiu, Colonia Sadu și Pleșa (Menționăm că, pe ansamblu, populația comunei se cifrează la aproximativ 9 450 de locuitori, din care, la Curtișoara 942).

S-a procedat în primul rînd la depistarea populației apte pentru lectură, pe baza registrelor agricole și a evidențelor existente la consiliul popular, totalul celor care au absolvit o formă organizată de învățămînt sau aflați în curs de formare școlară cifrindu-se la 650 de persoane.

Dintre aceștia, la data cînd s-a pornit acțiunea, 120 se numărau printre cititorii permanenți ai bibliotecii, restul de 530 (chiar dacă printre ei, de-a lungul anilor, unii vor fi apelat sporadic la serviciile bibliotecii) fiind socotiți doar ca cititori virtuali. Conform unui grafic riguros întocmit lucrînd cîte patru ore pe zi, în afara sediului, în perioada 18 iulie-25 august 1972 s-au realizat contacte directe, prin vizite la domiciliu, cu toți aceștia. (Total, 350 de case.) S-a considerat că în această primă etapă, colportajul prezintă încă virtuți ca metodă de lucru cu cititorii în curs de formare. Prin această muncă directă, de la om la om, s-a reușit ca, la capătul perioadei amintite, fiecare din persoanele vizitate să se înscrie la bibliotecă, împrumutînd în medie cîte două volume. De bună seamă, saltul realizat de la 120 de cititori la 650, în mai puțin de o lună, ca și numărul mare de volume lansate în acest răstimp în circulație (1 017 volume) nu poate să ne creeze iluzia că s-a realizat deja desideratul ca fiecare cetățean apt pentru lectură să devină un cititor al bibliotecii, cu atît mai mult cu cît, după această perioadă de campanie, descendența curbei pe graficul de activitate a fost evidentă. Metoda prezintă dealtmînteri două mari vicii: pe de o parte, riscul de a distribui cărțile la întîmplare, nu în funcție de interesele reale, iar pe de altă parte, riscul de a nu primi cărțile înapoi, fără demersuri speciale, ceea ce înseamnă o mare risipă de timp și energie, care ar putea fi folosită într-un mod mai rațional.

Ceea ce se poate considera însă ca un bun cîștigat este realizarea acestui prim contact — prilej pentru noi, de cunoaștere a publicului căruiua ne adresăm, iar pentru public, de cunoaștere a serviciilor oferite de bibliotecă, a posibilităților de lectură și de informare ce li se deschid,

odată cu înscrierea la bibliotecă. Totodată s-a realizat o evidență a tuturor persoanelor apte de lectură, rubricată în registrul pe care l-am întocmit permițându-ne să notăm vârsta, sexul, profesia, nivelul lor de școlarizare, precum și unele observații referitoare la calitatea lor de cititori.

Pe această bază, ne-am conceput activitatea pentru etapa următoare, diferențiat în funcție de categoriile socio-profesionale ale publicului. Fără a-i neglija pe ceilalți, atenția ni s-a concentrat în noua etapă în primul rând asupra a două categorii: *populația școlară*, în rîndul căreia trebuie formate și statornicite deprinderile de lectură, în vederea permanentizării lor ca cititori și după terminarea studiilor, și *populația activă*, antrenată în procesul edificării socialiste, a cărei educație multilaterală — politică, moral-cetățenească, profesională și cultural-artistică —, corespunzător cerințelor societății noastre, este un imperativ de primă importanță.

Ne-am propus, printre altele, o mai strînsă conlucrare cu celelalte biblioteci existente pe teritoriul comunei — cea a Clubului Uzinei mecanice Sadu, situată în centrul civic (13 648 volume), cea a Liceului de cultură generală (4 219 volume) și cele două ale școlilor generale de 10 ani (4 152 și respectiv 6 824 volume) —, realizată mai întîi prin confruntarea fișelor noastre de cititori cu evidențele acestora, iar apoi, pe calea optimizării, prin cooperare, a serviciilor oferite. Se intenționează vizite la bibliotecile întreprinderilor din Tg. Jiu (C.E.M.L.S. și Sadu (Uzina mecanică), unde lucrează, ca navetiști, unii locuitori ai satului Curtișoara, dat fiind că numărul acestora este destul de important: aproximativ 280

În continuare, sfera acțiunii noastre se va concentra și mai mult, cîștigînd în intensitate, asupra acelor persoane din rîndul populației active care nu frecventează nici o altă bibliotecă. Vom căuta să cunoaștem prin noi vizite la domiciliu și discuții individuale dacă aceștia posedă biblioteci personale (de ce dimensiuni și cu ce conținut), dacă împrumută cărți de la prieteni sau dacă citesc lucrări aduse acasă de alți membri ai familiei. Vom verifica la oficiul poștal dacă au abonamente la presa și la librărie dacă obișnuiesc să cumpere cărți.

Considerăm că față de cei care citesc de la o altă bibliotecă sau din surse extrabibliotecare avînd, chiar dacă nu foarte bine conturate, anumite deprinderi de lectură, trebuie să acționăm în primul rînd în sensul informării lor permanente, în vederea trezirii interesului față de colecțiile bibliotecii, față de publicațiile nou achiziționate, precum și în di-

recția creării unor facilități în ceea ce privește condițiile de acces la serviciile noastre. Intenționăm, astfel, un sondaj în rîndul lor, cu privire la gradul în care programul bibliotecii corespunde timpului lor liber și, în funcție de rezultate, o ameliorare a acestuia. De asemenea, ne propunem, ca pe baza unor testări prealabile a sferelor de interese, printr-un sistem de liste de recomandare, pe teme, pe domenii, pe genuri de literatură, difuzate periodic spre diferitele categorii de cititori, cu concursul organizației de pionieri, să realizăm un flux continuu informațional. Cititorii ocupați în producție, în primul rînd navetiștii, vor avea posibilitatea să ne comunice, prin intermediul buletinelor de cerere ce vor fi difuzate concomitent cu listele amintite, titlurile care îi interesează, urmînd ca acestea să fie reținute sau chiar aduse, în cazuri excepționale, la domiciliu.

Pentru specialiștii din comună cu interese de lectură mai pretențioase, vom extinde recomandările bibliografice și la lucrări care deși nu au fost achiziționate de bibliotecă comunală le pot fi procurate pe calea împrumutului interbibliotecar (metodă de care pînă acum am făcut în prea mică măsură uz) de la Biblioteca municipală din Tg. Jiu, slujindu-ne în acest scop de buletinul de creștere a colecțiilor, elaborat lunar de aceasta, care ne este expediat cu regularitate.

Pentru celelalte pături ale populației care, deși apte de lectură, nu au create deprinderi în acest sens, ne-am propus o seamă de măsuri, unele din ele fiind deja aplicate: invitații nominale scrise în perioada reînscrierilor la bibliotecă, premiarea și popularizarea fiecărui al o sutălea cititor; organizarea, în cadrul unei acțiuni „zilele deschise ale bibliotecii” a unor vizite în grup la bibliotecă, realizate cu sprijinul organizațiilor obștești din comună, al diriginților, al conducătorilor formelor de învățămînt politic și profesional etc., cu care prilej vor fi prezentate colecțiile bibliotecii, sistemul de organizare, condițiile de împrumut, alte servicii, precum și programul principalelor acțiuni cu cartea prevăzute pentru anul în curs; practicarea în continuare, pentru anumite persoane, a colportajului, cu grijă pentru caracterul atractiv și accesibil al lucrărilor propuse spre lectură. (Ne gîndim la cei vîrstnici, la bolnavi, la gospodinele prea prinde de treburî etc.) Pentru acești cititori în devenire (nu trebuie neglijat faptul că 85 la sută din locuitorii satului Curtișoara, considerați apti pentru lectură, au ca nivel de școlarizare între 4 și 7 clase), considerăm că cercurile de citit ce le avem organizate printr-o perfecționare a lor pot deveni instrumente de o eficiență sigură în direc-

ția cultivării interesului față de carte, față de lectură.

Nu sînt neglijate, de bună seamă, nici metodele de propagandă a cărții și a bibliotecii devenite clasice: panouri de afișaj, expoziții de cărți la sediu și în afara bibliotecii, recenzii și prezentări de cărți, manifestări de masă, o atenție specială acordîndu-se organizării unor conferințe cu cititorii, în cadrul cărora să fie dezbătute dările de seamă și planurile de muncă ale bibliotecii, să fie consultați cu privire la modul de organizare a activității, la modul în care colecțiile bibliotecii corespund exigențelor lor etc.

În realizarea acestor deziderate, scontăm foarte mult pe contribuția colectivului de sprijin al bibliotecii, în curs de reorganizare după criteriul cooptării nu numai a unor reprezentanți ai diferitelor categorii socio-profesionale, dar și a acestor persoane care, bucurîndu-se de stima și admirația celorlalți locuitori din comună, au statut de lideri de opinie, puțînd astfel juca un rol important în atragerea și permanentizarea cititorilor, în orientarea lecturii lor.

Cel de-al doilea obiectiv urmărit — valorificarea cît mai deplină a fondului de publicații — pornește de la constatarea că deși avem un indice de circulație multumitor (1,5) există domenii care nu se află suficient în atenția cititorilor: după cum există și titluri care deși nu au suferit încă o uzură morală nu au intrat (sau au ieșit) din circuitul lecturii. O analiză a conținutului cărților aflate în circulație la data de 27 august 1972 ne-a relevat următoarea scară a preferințelor de lectură exprimate în împrumuturi: I — cartea de interes profesional (216 titluri); II — cartea științifică și tehnică (262 de titluri); III — literatură și artă (704 titluri); IV — cartea social-politică (194 de titluri). Aceste date, obținute din cercetarea fișelor de cititor, fotografiază însă un singur moment, nefiind de aceea întru totul concludente. Considerînd introducerea fișelor de carte — instrumente indispensabile pentru urmărirea sistematică a circulației cărților — ca fiind de o deosebită utilitate, în perioada premergătoare experimentului a fost realizat acest nou tip de evidență, menținîndu-se în paralel și fișele de cititor, tot atît de utile, dar pentru cunoașterea și îndrumarea cititorilor. Se preconizează ca în a doua jumătate a anului '73 să întreprindem o analiză a titlurilor înscrise pe fișele de carte, care la acea dată vor fi probabil în măsură să ne furnizeze suficiente informații privitoare la direcțiile în care se orientează interesele de lectură ale cititorilor noștri. Vom putea astfel să împrumăm un caracter mai științific atît

acțiunii de completare a colecțiilor, cît și activității de propagandă a cărții, de influențare și orientare a lecturii. Chiar și pînă atunci însă ne vom concentra într-o și mai mare măsură atenția în direcția propagandei cărții cu conținut social-politic, atît de importantă pentru educația ideologică și moral-cetățenească a tuturor oamenilor muncii, în a cărei difuzare sîntem încă deficitar.

Fără a fi epuizat nici pe departe toate metodele și modalitățile de lucru pe care le aplicăm (multe, neprevăzute încă, ni le va impune de bună seamă practica, se vor naște din cerințele realităților social-politice și economice ale comunei noastre), prea devreme pentru a încerca să formulăm de pe acum niște concluzii viabile, am căutat doar, în paginile de față, să înfățișăm colegilor din alte biblioteci comunale cîteva din preocupările noastre în direcția sporirii contribuției specifice a bibliotecii comunale Bumbesti-Jiu la procesul de educație comunistă în care se află antrenat întregul popor.

Xilogramă de Hans-Joachim Wallach (Reproducere din Marginalien Zeitschrift für Buchkunst und Bibliophilie. Nr. 36 din 1972).

Der Major war in den Gursthof hereingeritten, und Hilarie, seine Nichte, stand schon, um ihn zu empfangen, außen auf der Treppe, die zum Schloß hinauf führte. Kaum erkannte er sie; denn schon war sie wieder so der und schöner geworden. Sie zog ihn entgegen.

Biblioteca centrală universitară din București—gazdă și organizatoare a reușitului simpozion național de biblioteconomie universitară, care a avut loc între 23 și 25 noiembrie 1972, în cadrul manifestărilor prilejuite de cea de-a 25-a aniversare a Republicii și de Anul internațional al cărții, a avut și inițiativa unei tot atât de realizate expoziții, purtând același titlu ca și simpozionul: *Biblioteca universitară — laborator de muncă intelectuală* (deschisă în Aula B.C.U. de la 23.XI. la 10.XII.1972).

Expoziția a cuprins două compartimente — *Cărți de biblioteconomie universitară românești și străine* și *Fotografii din 34 de țări*, ambele putând fi de fapt considerate ca expoziții în sine.

Nu vom insista asupra celei dintâi — oglindă a preocupărilor biblioteconomice existente în țară și în lume și a potențialului informațional de care, nuclee active de informare, bibliotecile de învățământ superior din țara noastră dispun, vădindu-se în multitudinea și diversita-

O expoziție de biblio economie universitară

Ioana TAUTU

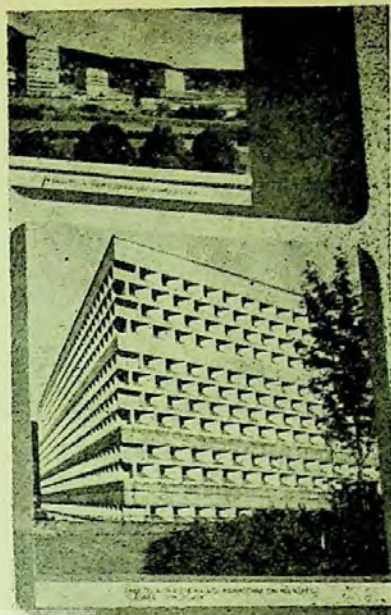

tea lucrărilor bibliografice editate —, asemenea expoziții, de o mai mică sau mai mare amplitudine, interesante prin însăși natura exponatelor, fiind însă destul de obișnuite.

Ne vom opri mai mult asupra celei de-a doua, care a reunit pentru prima oară în țara noastră o atât de mare cantitate de documente iconografice înfățișând activitatea bibliotecilor de învățământ superior în toată complexitatea ei, surprinzând tendințele de modernizare manifestate în întreaga lume în ceea ce privește arhitectura și amenajarea construcțiilor de bibliotecă, organizarea accesului la colecții, în sistemul informațional, ca și în procesele de achiziții și prelucrare.

Cele câteva sute de fotografii au fost grupate pe 20 de panouri, în cinci secțiuni și paisprezece secvențe, într-o succesiune logică, astfel încât, în ciuda diversității aspectelor surprinse și a dispersării unităților reflectate în 34 de țări ale lumii, cu posibilități și tradiții diferite în acest domeniu, putem nota drept trăsături definitorii ale expoziției caracterul unitar, coerența. Să încercăm să reface-m, secvență cu secvență, traiectoria liniară și totodată complexă a expoziției.

Prima secțiune — *Localuri de bibliotecă* — surprinzând și ceva din somptuozitatea unor vechi localuri, a pus accentul mai ales pe tendințele noi din arhitectura de bibliotecă, pe marea funcționalitate a construcțiilor moderne. Exponatele au fost organizate, aici, în trei secvențe: *exterioare* (Biblioteca universitară din Birmingham, Biblioteca Universității din Laval, Biblioteca Hillman a Universității

Clădirile Bibliotecii universitare din Marburg și a Bibliotecii orașenești și universitare din Köln (depozitul) — R. F. a Germaniei.

Două din panourile expuse.

Aspecte din Biblioteca Universității de stat Ohio (S.U.A.), din Biblioteca Laval (automatizarea completă a serviciului periodice), din Biblioteca din Malaiezia (lectura cu mijloace audio-vizuale).

din Pittsburg, Biblioteca orășenească din Köln, Biblioteca Universității din Tel-Aviv, Biblioteca centrală științifică din Harkov etc.); *interioare* (Biblioteca generală a Universității din Valencia, Biblioteca inter-universitară din Grenoble, Biblioteca universitară din Budapesta, Biblioteca universitară din Edinburgh, Biblioteca Facultăților umanistice din Moscova etc.); *planuri* (Biblioteca inter-universitară-Grenoble, macheta Bibliotecii universitare din Tübingen, macheta și planurile Bibliotecii Universității tehnice din Dresda).

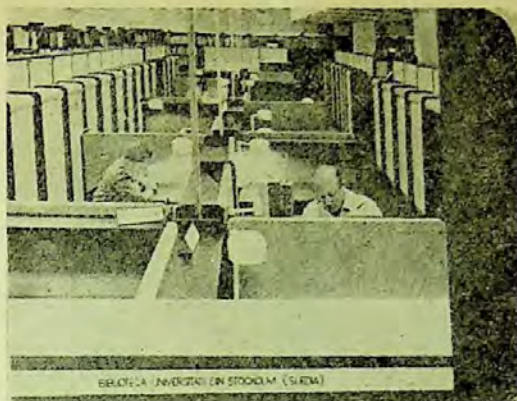
Cea de-a doua secțiune a reunit sub titlul *Possibilități de studiu și acces la colecții* cinci secvențe: *săli de lectură, cu și fără acces liber* (Biblioteca universitară din Bratislava, Biblioteca universitară de științe economice „Karl Marx” din Budapesta, Biblioteca Universității din Stockholm — sală cu regim de rezervare a publicațiilor, Biblioteca orășenească și universitară din Köln — sală de lectură pentru periodice, cu instalații de copiere, Biblioteca Hillman a Universității din Pittsburg — sală cu boxe de studiu individual etc.); *periodice* (Biblioteca centrală a Universității medicale din Pécs, Biblioteca Universității din Uppsala, Biblioteca Universității din Toulouse etc.); *depozite cu acces liber* (Biblioteca Universității din Malaiezia, Biblioteca Universității creștine internaționale din Tokio, Biblioteca orășenească și universitară din Köln, Biblioteca Hillman a Universității din Pittsburg etc.); *servirea cititorilor* (Biblioteca științifică „M. Gorki” a Universității din Moscova — sistem mecanizat de servirea cărților, Biblioteca germană din Leipzig — transportarea cărților în cutii, pe bandă rulantă; Biblioteca orășenească și universitară din Köln — circuitul complet al servirii cititorilor, sistem automat etc.); *împrumut* (Biblioteca universitară din Linköping — înregistrarea automată despre cărți și beneficiari, Biblioteca Universității din Dresda — sistem automat, Biblioteca Hillman a Universității din Pittsburg — cartela individuală perforată pentru obținerea împrumutului, cartela perforată însoțitoare a cărții, listă întocmită automat a cărților împrumutate; Biblioteca Colegiului Universității de Stat din Osvego — New York — telegraf pentru împrumutul interbibliotecar etc.).

Cea de-a treia secțiune a expoziției — *Instrumente și puncte de informare* — a cuprins în structura sa următoarele secvențe: *cataloge* (Biblioteca universitară și orășenească din Frankfurt pe Main, Biblioteca centrală științifică a Universității din Harkov, Biblioteca Universității din Bratislava etc.); *săli de referință*

(Biblioteca „Karl Marx“ din Budapesta — serviciul de informare și informarea prin telefon, Biblioteca Universității din Uppsala — departamentul de referință, Biblioteca Universității de Stat „C. Stucka“ din Riga, Biblioteca Universității din Laval etc.); *sisteme și instrumente moderne de informare* (Biblioteca Woodward a Universității din British Columbia — listă produsă automat a cărților comandate, a celor în curs de prelucrare și a celor nou intrate în colecții, Biblioteca Hillman a Universității din Pittsburg — producerea computerizată a listei de periodice și seriale; Biblioteca principală a Universității „A. Mickiewicz“ din Poznan — selector electric pentru fișe perforate, Biblioteca din Laval — automatizarea completă a serviciului de periodice, Biblioteca Universitară Linköping — sistem de regăsire și înmagazinare a informațiilor etc.); *săli de lectură cu mijloace audio-vizuale* (Biblioteca Colegiului Universității de Stat Osvego — New York; Biblioteca Universității de Stat din Ohio, Biblioteca principală a Universității „N. Copernic“ din Torun, Biblioteca științifică „M. Gorki“ a Universității din Leningrad, Biblioteca Universității din Malaezia etc.).

Unul din sectoarele expoziției a fost consacrat *Conservării colecțiilor*, o primă secvență prezentând diferite tipuri de *depozite* (Biblioteca Universității Cambridge — rafturi mobile acționate electric; Biblioteca Universității din Lund — depozit compact acționat mecanic și depozit compact acționat electric; Biblioteca Universității din Groningen — depozit sistem compact; Biblioteca centrală a Universității medicale din Pécs etc.), iar o alta — *laboratoare de restaurare* (Biblioteca principală a Universității „N. Copernic“ din Torun — camera vacuum pentru dezinfectarea cărților și tipăriturilor vechi și laborator de conservare, Biblioteca generală a Universității din Valencia — camera de gaz).

Ultimul sector și unul dintre cele mai interesante a fost rezervat *Sisteme[lor] de achiziții și prelucrare*. În afară de imaginile privind aspecte disparate ale activității de achiziții și prelucrare, surprinse în Biblioteca Universității din Linköping (catalog perforat pe o bandă perforată și apoi înregistrat pe banda magnetică), Biblioteca centrală a Universității medicale din Pécs (aparatură tip 527 DDR cu 8 canale de perforat, pentru înregistrarea datelor din foile de titlu); Biblioteca Universității Woodward-Vancouver (departamentul de achiziții); Biblioteca Universității creștine internaționale din Tokio (mașină cu 4 000 de simboluri pentru prelucrarea cărților); Biblioteca orașenească și univer-

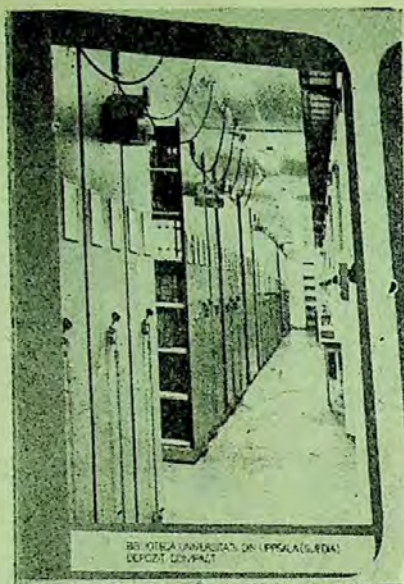
BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII DIN STOCKHOLM (SUECIA)

BIBLIOTECA DIN BONN — SALA LECTURĂ ACCES LIBER

Imagini din Biblioteca Universității din Stockholm (Suedia), din Biblioteca din Köln (R. F. a Germaniei) — sala de lectură cu acces liber, din Biblioteca Universității din Bonn (R. F. a Germaniei) — instalația pentru transportul cărților pe bandă.

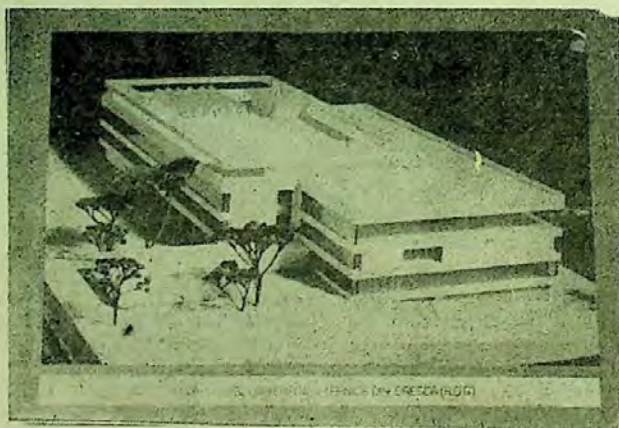
BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII DIN UPPSALA (SUECIA)
DEPOZIT COMPACT

șină de perforat; computerul I.B.M. 1031 determină perforarea unei cartele pe computerul I.B.M. 1034, folosită în alcătuirea unor liste bibliografice în timp real; la primirea cărții, datele înregistrate la comandă sînt completate pe cartelele Hollerith; terminalul catodic comunică cu computerul principal al Universității — un I.B.M. 360/50; cartela Hollerith a cărții trece prin toate fazele de prelucrare în computerul I.B.M. 1031; terminalul, conectat cu Biblioteca Colegiului din Ohio (la 186 de mile) în cadrul programului de catalogare colectivă, producînd seturi complete de fișe format „Marc”).

În afara foto-exponatelor cuprinse în panourile la care ne-am referit, vizitatorii au avut posibilitatea să-și completeze informația prin intermediul fotografiilor grupate în patru mape-album, respectînd în mare structura expoziției: *Localuri de bibliotecă* (exterioare; interioare); *Posibilități de studiu și acces la colecții* (săli de lectură cu și fără acces liber; mijloace audio-vizuale; depozite cu acces liber; servirea cititorilor); *sisteme de împrumut*; *Aparatură modernă utilizată în bibliotecă* (Combinatul V. E. Pentacon, Berlin, R. D. Germană și Sistemul Pentakta de modernizare a bibliotecilor) și *Prelucrarea și conservarea colecțiilor*; *Instrumente de informare*.

sitară din Köln (prelucrarea pe fișe cardex a periodicelor și prelucrarea automată a cărților pe mașina Siemens); Biblioteca Universității libere din Berlin, R.F.G. (stație automată cu bandă magnetică pentru colectarea datelor de împrumut și catalogare); Biblioteca Universității de științe economice „Karl Marx” din Budapesta (Serviciul de achiziții); în această secțiune a fost reflectat întreg sistemul automat de achiziții și prelucrare practicat de Biblioteca Hillman a Universității din Pittsburg (prelucrarea fișelor de comandă pe computerul I.B.M. 1130, aparținînd bibliotecii; fotoduplicarea la xerox 720 a fișei vedetă pentru catalog public; înregistrarea comenziilor pe un flexowriter conectat la o ma-

Interesînd un larg public — lucrători din bibliotecile școlilor superioare, dar și din alte tipuri de bibliotecă, documentariști, beneficiari ai bibliotecilor universitare și chiar arhitecți — expoziția organizată de Biblioteca centrală universitară din București are meritul de a fi oferit o imagine completă și complexă a stadiului actual de dezvoltare și a tendințelor de modernizare în pas cu cerințele acestei lumi în continuă schimbare, a bibliotecilor universitare — adevărate laboratoare ale muncii intelectuale.

Biblioteca Universității
din Uppsala (Suedia)
— depozit compact
(sus) și macheta Bibliotecii
tehnice din
Dresda (R.D.G.) (jos).

COLECȚIILE BIBLIOTECILOR UNIVERSITARE — REALITĂȚI ȘI PERSPECTIVE

În numărul 3/1972 al *Revistei bibliotecilor* a apărut, sub semnătura lui Ion Stoica, director adjunct la Biblioteca centrală universitară din București, un articol cu titlul de mai sus, pe baza căruia dorim să facem câteva considerații.

În timpul nostru, caracterizat printr-o explozie uriașă de informații în toate domeniile activității umane, fără biblioteci organizate științific și fără mijloace moderne de informare și documentare progresul cercetării și cel al instrucției este de neconceput.

Desigur că marile biblioteci, cum sînt cele universitare, au fost caracterizate drept instituții rigide și conservatoare, dar, oricît de mult am introduce mijloace tehnice moderne de documentare și de „diseminare” a informațiilor, bibliotecile mari sînt, prin însăși natura lor, și depozitare ale tezaurului cultural național și, într-un fel, mondial și, prin aceasta, conservatoare, în sensul, măcar etimologic al cuvîntului.

Subscriem însă la opinia lui I. Stoica după care „criteriul selecției în achiziție” trebuie să rămînă permanent în atenția bibliotecilor universitare, dar mai avem, din nou, în vedere achiziția cărților în mai multe exemplare, fiindcă tipăriturile intrate prin depozit legal trebuie colecționate și păstrate toate. Cît privește „diseminarea orientată pe baza analizei valorice a informației”, aceasta privește în primul rînd beneficiarul, care trebuie să știe să se orienteze în hățișul imens de informații, eventual dîndu-i-se o pregătire prealabilă în acest sens, în cazul cînd este student, (fiindcă omul de știință știe să distingă singur), și abia în planul al doilea biblioteca (care ar trebui să dispună, pentru toate domeniile de cercetare — și aceasta rămîne încă un deziderat — de specialiști de înaltă pregătire).

Sîntem de asemenea de acord cu Ion Stoica în ceea ce privește faptul că „esențială pentru toate etapele procesului informațional este activitatea de completare a colecțiilor”.

Ion Stoica are în vedere, în articolul citat, completarea colecțiilor de documente actuale și de viitor, noi însă credem

că o bibliotecă universitară trebuie să se îngrijească permanent și de completarea retrospectivă, dacă este posibil, și a întregului fond național de cărți și periodice vechi, fără de care o cercetare științifică a istoriei culturii și științei românești, în general, în orice centru universitar, nu este posibilă, lăsînd de o parte faptul că prestigiul unei mari biblioteci stă și în avuția culturală națională adunată.

În ceea ce privește nevoile actuale și de viitor ale completării colecțiilor bibliotecilor universitare, problema este spinoasă, dificilă și ea nu poate fi realizată a mulțumitor decît în perspectivă.

Două ni se par a fi, reducînd analiza la ultima ei expresie, cel puțin deocamdată, greutățile ce le au de întîmpinat bibliotecile universitare :

a. Necesitatea stringentă a unui spațiu lărgit (de depozitare și de lectură) și :

b. Tendința nejustificată de a transforma bibliotecile universitare în depozite de cursuri și manuale universitare, achiziționate, la presiunea facultăților și catedrelor, în număr considerabil.

În ceea ce privește punctul b, desigur că această aglomerare de cursuri și manuale, deseori repede perisabile, se face în dauna lucrărilor de mare interes științific și cultural care ar trebui achiziționate în mai multe exemplare (ediții critice, lucrări fundamentale, publicații periodice de mare valoare și toate documentele care pot servi un timp îndelungat instrucției și cercetării).

Neîndoim însă, cel puțin pentru următorii 25 de ani care vin, că are dreptate autorul citat, după care „constituirea rețelelor de informare computerizate va determina o reducere considerabilă a producției de documente imprimate”. Nu vedem, deocamdată, cum s-ar putea desfășura învățămîntul (instrucția în general) fără „documente imprimate”. Computerul și informarea computerizată rămîn încă mult timp o dorință a viitorului, dar cartea, în sensul de totdeauna al cuvîntului, va apare și încă în producție tot mai mare și de acum înainte.

Desigur că o mai judicioasă orientare în completarea colecțiilor marilor biblioteci, atît în ce privește fondul nou informațional, cît și cel de perspectivă (nu trebuie însă neglijat nici fondul vechi), o asigurare ritmică, suplă și științifică de creștere a colecțiilor, în sensul asigurării viitorului bibliotecii universitare ca laborator de muncă intelectuală, de instruire superioară avansată trebuie avută permanent în vedere.

Opiniile lui Ion Stoica după care achiziționarea de cursuri și manuale universitare, care au „un înalt grad de efemeritate”, duce la „o schimbare de accent

care transformă biblioteca dintr-un for științific într-o unitate care prestează simple servicii de împrumut" este cu totul justă.

La aceasta și la faptul că aceste manuale și cursuri aglomerează nepermis de mult spațiile și așa mici de depozitare, am mai adăuga și greutatea *casării* lor rapide, imediat după ce devin învechite, greutate care depășește atribuțiile bibliotecilor universitare.

Mai adăugăm la cele spuse de Ion Stoica și faptul că achiziționarea de manuale și cursuri universitare, în număr considerabil, de către bibliotecile universitare obișnuiește tineretul studios să nu-și procure singur, pentru biblioteca proprie, atât de necesară viitorului specialist, măcar lucrările indispensabile. O strinsă legătură cu nevoile cercetării actuale și de perspectivă, cu obligațiile învățământului superior, cu formarea tinerilor specialiști se observă în dezvoltarea bibliotecilor universitare, dar continua perfecționare, modernizarea tuturor sectoarelor de activitate este și rămâne imperioasă necesitate. Numai astfel vor putea rămâne foruri de muncă științifică, tezaur de cultură, laboratoare de studiu.

Mihai BORDEIANU

Biblioteca centrală universitară „M. Eminescu”-Iași

Regimul punctuației și al majusculilor în descrierea bibliografică tradițională

I

Victoria CURCĂNEANU

șefa serviciului catalogare-clasificare din Biblioteca centrală universitară din București

Pagina de titlu a unei publicații este izvorul principal pentru alcătuirea notiței descriptive, în vederea oglindirii ei în catalogul de bibliotecă și în liste bibliografice.

În marea majoritate a cazurilor, inscripțiile de pe pagina de titlu apar fără nici un fel de punctuație, sînt culese fie numai cu caractere majuscule, fie numai cu caractere minuscule, iar semnele diacritice lipsesc. Reproducem întocmai, spre exemplificare, două pagini de titlu:

IN EDITURA POLITICĂ AU APĂRUT:

Ceașescu, Nicolae. **Cuvîntare la ședința jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de-a 25-a aniversări a proclamării Republicii. 29 decembrie 1972.** Buc., Editura politică, 1972. 55 p.

Ceașescu, Nicolae. **Cuvîntare la Conferința Organizației județene de partid Iași. 19 ianuarie 1973.** Buc. Editura politică, 1973. 31 p.

Ceașescu, Nicolae. **Cuvîntare la Conferința Organizației municipale de partid București. 25 ianuarie 1973.** Buc. Editura politică, 1973. 38 p.

Ceașescu, Nicolae. **Cuvîntare la solemnitatea decernării titlului de Doctor Honoris Causa al Universității din București. 26 ianuarie 1973.** Buc. Editura politică, 1973. 24 p.

Ceașescu, Nicolae. **România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Rapoarte, cuvîntări, articole. Martie 1972 — decembrie 1972.** Buc. Editura politică, 1973. 1024 p.

PROFIRA SADOVEANU
STELE ȘI LUCEFERI
REPORTAJE 1936—1937
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

Exemplul nr. 1 — Pagină de titlu scrisă numai cu majuscule

i. l. caragiale
momente
1969
editura pentru literatură

Exemplul nr. 2 — Pagină de titlu scrisă numai cu minuscule

În descriere însă catalogatorul trebuie să folosească semne de punctuație pentru a despărți elementele bibliografice ale publicației și pentru a exprima raporturile logice ale cuvintelor din titlul și subtitlul publicației descrise, semnele diacritice specifice fiecărei limbi sau cele cerute de regulile internaționale de transliterare, iar regimul majusculilor este dictat de prezența punctului sau de regulile proprii limbii în care este scris textul publicației supuse descrierii.

Nu vom examina, în cele ce urmează, cazurile în care regulile generale cer un anumit semn de punctuație (de exemplu, în limba română obligativitatea intercalării apozitiei între virgule, prezența virgulei între elementele unei enumerări etc.)⁴⁾, ci doar punctuația specifică notiței descriptive tradiționale, așa cum ne apare ea în momentul de față în fișa unică tipărită și în bibliografia națională, ambele editate de Biblioteca Centrală de Stat. Observațiile de mai jos nu se referă întru nimic deci la schema de descriere preconizată a fi aplicată în cazul automatizării catalogării centralizate, în cadrul proiectului MARC II.

— PUNCTUL se pune :

a) La sfârșitul elementelor componente ale datelor bibliografice (după titlu, după subtitlu, după datele de apariție, după antetitul, după colecție editorială, după caracterizarea cantitativă) :

SADOVEANU, PROFIRA

Stele și lucrări. Reportaje 1936-1937.
București, Editura pentru literatură,
1969.

383 p. 200 x 150 mm.

Exemplul nr. 3 — Plasarea punctului în cuprinsul descrierii

b) Pentru a marca prescurtările de nume, de denumiri sau de substantive comune :

P.C.R. ; O.N.U. ; *Pavelescu, I. M.* ; *prof. univ.* ; *p.* ; *vol.* ; *fasc.*

Notă. În limbile engleză, germană, rusă și maghiară nu se pune punct între prescurtările reduse la inițiale ale denumirilor de organizații, instituții etc. : UNESCO, IFLA, ALA, DDR, VEB-Verlag ; SSSR, VINITI ; MSZ, ETO. În franceză, punctul este păstrat : P.C.F., dar există și numeroase excepții : Unesco, AIL etc. În spaniolă, punctul se păstrează : E.D.H.A.S.A., Fundacion de la U.N.M.S.M. În general, se omite punctul dacă instituția sau întreprinderea respectivă este cunoscută atât de bine sub denumirea prescurtată încât aceasta a devenit o denumire în sine : FIAB, ISO.

c) În vedetele de nume de autori colectivi, pentru a separa vedeta principală de subvedete și pe acestea între ele :

ROMANIA. MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI ÎNVĂȚĂMINTULUI

P.C.R. CONGRES. 10. București, 1969

Notă : Nu se pune punct după prenumele autorului sau după ultima particulă a denumirii autorului colectiv.

d) Între denumirea instituției editoare și denumirea colecției editoriale, ambele specificate în antetitul :

(Academia de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România. Institutul de studii sud-est europene. Biblioteca istorică, XXXIV).

— SEMNUL ÎNTREBĂRII și SEMNUL EXCLAMĂRII se menționează în titlu sau subtitlu numai atunci când figurează în textul înscris pe pagina de titlu.

Atragem atenția că în limba spaniolă, propozițiile interogative sau exclamative sînt încadrate între semnele întrebării ori exclamării, la fiecare dintre ele primul semn fiind răsturnat :

¿Qué es esta, la Filosofía ?

¿Se amenzaza asi el porvenir de la inteligencia ?

Închis între paranteze drepte, semnul întrebării indică un element incert sau stabilit provizoriu din vedetă sau din datele de apariție :

București, „Cartea românească“, 1939 [?]

— VIRGULA se folosește :

a) În vedetele de nume de autor — persoană fizică, pentru a separa numele de prenume :

ALECSANDRI, VASILE
MARTIN DU GARD, ROGER
GARCIA LORCA, FEDERICO

sau pentru a separa un nume de elementele de identificare sau de diferențiere :
DUMAS, ALEXANDRE, fils
POPESCU, ALEXANDRU, ing.
SMITH, JOHN HENRY, 1831—1887

b) În cuprinsul descrierii, pentru a separa titlul operei de numele autorului, atunci cînd numele autorului este specificat pe pagina de titlu după titlu :

DEMETRESCU, CONSTANTIN G.

Istoria contabilității, [de] profesor emerit doctor docent C. G. Demetrescu.

Exemplul nr. 4 — Punerea virgulei pentru a despărți numele autorului de titlul operei în cazul în care pe pagina de titlu numele autorului este specificat după titlu

c) Pentru a separa denumirea editurii de denumirea localității și pe aceasta din urmă de anul de apariție :

București, Editura științifică, 1972.

d) Dacă localitatea de apariție și denumirea editurii sînt specificate în mai multe limbi, între diferitele versiuni ale

⁴⁾ Regulile de punctuație — asemănătoare, în general, pentru toate limbile — pot fi găsite în orice manual de gramatică mai dezvoltat al fiecărei limbi; pentru limba română, recomandăm : *Îndreptar ortografic, ortoepic și de punctuație*. Editia a 3-a. București, Editura Academiei R.S.R., 1971, p. 38-80. (Academia Republicii Socialiste România, Institutul de Lingvistică din București).

denumirilor se pune, de asemenea, virgulă :

Cluj, Kolosvár, Centrul județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, Népi Alkotások és Művészi Tömengmozgalom maros megyei Trányító Központja, 1972.

e) Între denumirea instituției editoare și denumirea forului superior ei sau între denumirile a două instituții editoare din aceeași localitate :

București, Ministerul Transporturilor, Centrul de documentare și publicații tehnice, 1971.

f) În datele din antetitul, pentru a separa denumirea colecției editoriale de numărul volumului din colecție :

(Lyceum, 128).

g) Se pune, de asemenea, virgulă în formula consacrată pentru menționarea numelui primilor trei autori în observația din subsol :

Înainte titlului, autorii ... pentru că verbul „se află” a fost elidat.

— PUNCTUL ȘI VIRGULA (:) este semnul de punctuație întrebuințat pentru a despărți datele editoriale (localitatea și editura) în cazul unei coeditări

c) În fișele de trimitere generale și speciale în formulele *Vezi* : și *Vezi și* :

d) În fișele informative, cînd este dat un exemplu lămuritor.

— SEMNELE CITĂRII (GHILIMELE) sînt specificate în cuprinsul descrierii atunci cînd ele figurează și pe pagina de titlu :

(Institutul agronomic „N. Bălcescu” din București).

De asemenea, cînd editura are o denumire specială, care nu se acordă în gen, număr și caz cu cuvîntul editură, atunci cuvîntul *editură* se omite iar denumirea se pune între ghilimele²⁾ :

Cluj, „Dacia”, 1972.

Nu se pune niciodată între ghilimele titlul publicației, în afară de cazul în care acesta este format dintr-un citat, specificat ca atare de autor.

— PUNCTUL ȘI LINIA [—] se folosesc :

a) Pentru a despărți diferitele titluri de opere, scrise de același autor sau de autori diferiți, reunite într-un singur volum :

CARAGIALE, ION LUCA

Teatru. [O noapte furtunoasă. — Conu Leonida față cu reacțiunea. — O scrisoare pierdută. — D-ale carnavalului. — Năpasta].

Exemplul nr. 7 — Întrebuințarea punctului și a liniei pentru a despărți titlurile de opere reunite într-un singur volum

b) În cazul lucrărilor polilingve, pentru a despărți titlurile în diferite limbi :

EMINESCU, MIHAI

Luceafărul. — Hypérion. — Lucifer. — Hyperion. [Prefață de Mihai Beniuc].

Exemplul nr. 8 — Întrebuințarea punctului și a liniei pentru a despărți titlurile în cazul edițiilor polilingve

— PARANTEZELE ROTUNDE () se folosesc :

a) În formularea vedetelor complementare, pentru a delimita mențiunile cu privire la calitatea acestora :

SADOVEANU, MIHAIL (despre el)
MATASARU, I.C. (trad.)

²⁾ Pentru acest caz, vezi și articolul: Moianu, Elena. Descrierea uniformă a noilor denumiri de edituri și de colecții editoriale. În: Revista bibliotecilor, 24, nr. 4, apr 1971, p. 222—224.

CEDIGHIAN, SUREN

Die magnetische Werkstoffe. Düsseldorf, VBI-Verlag; [București, Editura tehnică], 1971.

Exemplul nr. 5 — Întrebuințarea punctului și a virgulei în cazul unei coeditări

— DOUĂ PUNCTE [:] se întrebuințează :

a) În cuprinsul descrierii și în notele din subsol în cazul unei enumerări, a unei explicații :

Au colaborat :
Comitetul de redacție :
Prefața :
Cuvînt introductiv :
Înainte titlului, autorii :
Pe copertă, titlul :
Pe copertă, autorii :
Extras din :

b) În descrierea analitică între prepoziția *În* și indicarea volumului în care se găsește capitolul, articolul, lucrarea respectivă :

MAIORESCU, TITU

Asupra poeziei noastre populare. În :
Maireescu, Titu. Critice.

Exemplul nr. 6 — Întrebuințarea a două puncte în cuprinsul descrierii analitice

b) În titlu și subtitlu, dacă ele figurează ca atare în textul paginii de titlu :

PERVAIN, IOSIF și CHINDRIS,
IOAN

Correspondența lui Alexandru Papu
Harian (Scrisori, documente, memorii,
note). Vol. 1-2.

Exemplul nr. 9 — Specificarea în descriere a parantezelor rotunde care figurează pe pagina de titlu

c) Pentru a închide între ele antetitul și colecția :

(*Consiliul popular al municipiului București. Direcția generală construcții-montaj. Colecția protecția muncii, 50.*)

d) În formularea vedetei de subiect, pentru specificarea diverselor accepțiuni ale unui termen :

FUNDAȚIE (drept)
FUNDAȚIE (construcții)

— PARANTEZELE DREPTE [] se folosesc :

a) Pentru a marca datele bibliografice culese de catalogator din alte părți ale publicației decât pagina de titlu ori stabilite de catalogator cu ajutorul unor izvoare de informare exterioare publicației :

Probleme de politică externă a României.

1919-1939. Culegere de studii. 1.
[Autori : Gheorghe Zaharia, Gheorghe Matei, Eliza Campus...]

Exemplul nr. 10 — Întrebuințarea parantezelor drepte pentru a marca elementele bibliografice culese de catalogator din altă parte a publicației decât pagina de titlu

Sintem de părere că regula nu trebuie respectată decât în cazul întocmirii unei descrieri complete, care figurează în bibliografia științifică sau în cataloagele unor mari biblioteci ; parantezele drepte pot să lipsească în descrierile simplificate din bibliografiile de recomandare sau în cele destinate cataloagelor bibliotecilor publice. În orice caz, se renunță la paranteze drepte în cazul unei pagini de titlu duble sau atunci când unele elemente sînt înscrise pe verso foi de gar-

dă, deci pe o pagină aflată față în față cu pagina de titlu :

Verso paginii de gardă	pagina de titlu
Editura științifică București, 1971	MECANISME DE REAȚIE ÎN CHIMIA ORGANICĂ
Supracoperta și coperta de Ana Maria Smighelschi	dr. ing. Florin Badea

Exemplul nr. 11 — Completarea datelor de pe pagina de titlu cu date de pe verso foi de gardă

Nu se înscriu în paranteze drepte completările aduse de către catalogator numelui (persoană fizică sau autor colectiv). De asemenea, anul de apariție indicat în mod clar în oricare parte a publicației nu se pune niciodată între paranteze drepte. Numai anul de apariție stabilit cu ajutorul altor izvoare de informare decât cartea însăși (enciclopedii, bibliografii, cataloage de edituri etc.) se pune între paranteze drepte.

b) Pentru a marca datele lămuritoare adăugate de catalogator în chiar cuprinsul noții descriptive (titlul convențional, subtitlul în completare etc.) :

SESIUNEA ANUALĂ DE COMUNICĂRI
TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ CONSACRATĂ ANIVERSĂRII A 50 DE
ANI DE LA CREAREA PARTIDULUI
COMUNIST ROMÂN. Bucu-
rești, 1971

[Program și rezumatele comunicărilor].
6-8 mai 1971. București, 1971.

Exemplul nr. 12 — Titlu convențional închis între paranteze drepte

GEORGE, ALEXANDRU

Marele Alpha [Tudor Arghezi].

Exemplul nr. 13 — Completare a titlului făcută de bibliotecar, încadrată în paranteze drepte

— PUNCTELE DE SUSPENSIE [...] se folosesc pentru a indica omisiunea unei părți dintr-un titlu prea lung sau nespecificarea unor elemente neesențiale în transcrierea datelor de pe pagina de titlu ori din alt izvor al descrierii bibliografice.

Atunci cînd numărul autorilor (redactorilor, editorilor, antologatorilor, traducătorilor, ilustratorilor) menționați pe pagina de titlu după titlu este mai mare de patru, după numele primilor trei se pun puncte de suspensie :

CRONICA

Atlas istorie. Coordonator prof. univ. Ștefan Pascu... Autori: Arbore Virgil, Berciu Dumitru, Cupșa Ion... Au colaborat: Berindei Dan, Hurezeanu Damian. [Cartografia: Alexandrescu Gheorghe, Anastasiu Iordache, Ghișescu Laurențiu].

Exemplul nr. 14 — Întrebunțarea punctelor de suspensie pentru a marca omisiunea unor date neesențiale și a numelui celorlalți autori în afara primilor trei

De asemenea, atunci cînd autorii — în număr mai mare de patru — sînt specificați înaintea titlului pe pagina de titlu, în observațiile din subsolul notiței descriptive sînt specificate numele primilor trei, după care se pun puncte de suspensie :

Înaintea titlului, autorii : I. Vasiliu, D. Torje, V. Pelcaru...

— **SEMNELE DIACRITICE** specifice limbii române sau celorlalte limbi sînt menționate în cuprinsul descrierii bibliografice atît la minuscule, cit și majuscule, indiferent dacă ele se află sau nu în textul care constituie izvorul descrierii.

Semnele diacritice întrebunțate în transliterație se aplică în conformitate cu STAS 5309—70²⁾:

TOLSTOJ, Lev Nikolevič

— **SEMNELE MATEMATICE** [+ și ×] pot fi întîlnite în : colajune (caracterizarea cantitativă a publicației — număr de pagini și dimensiuni), primul menționat în formula paginației, dacă aceasta cuprinde mai multe feluri de nume-tări și mai multe elemente :

XXII + 327 p. + 3 f. ilustr. + 2 f.h.

al doilea, în formula dimensiunilor, le-gînd cifra care indică lungimea în milimetri de cifra care indică lățimea în milimetri :

200×150 mm.

În partea a doua a articolului vom examina regulile de folosire a majusculilor în cuprinsul descrierii publicațiilor în limba română și în alte limbi.

²⁾ În această problemă, vezi și articolul: Ciopala, Paula. *Transliterarea caracterelor chirilice*. În: Revista bibliotecilor, 24, nr. 5, mai 1971, p. 295—297.

SOCIETATEA ROMÂNĂ DE BIBLIOFILIE

a organizat la 25 ianuarie 1973, la Tirgoviște, în sala Clubului petrol-chimie, un simpozion intitulat :

LARGA RĂSPINDIRE NAȚIONALĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ A OPEREI TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de tovarășul Nicolae TABARCA, prim-secretar al Comitetului județean P.C.R. Dimbovița, președinte al Consiliului popular județean Dimbovița, președinte de onoare al Societății române de bibliofilie, care a subliniat excepționala însemnătate politică a operei secretarului general al partidului, pe plan intern și internațional.

Au mai luat cuvîntul: acad. prof. Șerban CIOCULESCU, director general al Bibliotecii Academiei R.S.R., membru de onoare al Societății române de bibliofilie, pentru a reliefa valoarea expresivă, literară a scrierilor tovarășului Nicolae Ceaușescu; prof. George RADU, activist la C.C. al P.C.R., care a prezentat largă difuziune internațională a lucrărilor șefului statului român; Georgeta OANȚEA, redactor-șef la Editura politică, care a subliniat impresionanta răspindire națională a operei tovarășului Nicolae Ceaușescu, editate în limba română într-un tiraj de peste 14 milioane de exemplare și în limbile naționalităților conlocuitoare, în peste două milioane de exemplare. Prof. Ion STOICA, director-adjunct al Bibliotecii centrale universitare din București, a dezvoltat apoi tema Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu în Universitate, iar dr. Dan ZAMFIRESCU, redactor la revista „Contemporanul”, a vorbit despre Opera șefului statului român și sentimentul istoriei. Muncitorul Traian SIMION, de la platforma Industrială a orașului Tirgoviște, și Nicolae TONEA, președintele Cooperativei agricole din comuna Matei Voievod, au relevat marea importanță a operei secretarului general al partidului în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România. În încheiere poezii Radu CÎRNECI, secretar al Uniunii scriitorilor, Ion POTOPIN și George COANDĂ, redactor la ziarul „Dimbovița”, au citit din versurile lor închinare patriei, partidului și tovarășului Nicolae Ceaușescu. A urmat o gală de filme privind vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu în diferite țări ale lumii.

Participanții la această manifestare au vizitat și expoziția permanentă Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu în lume, deschisă la 21 decembrie în localul Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Dimbovița. Tot la 25 ianuarie 1973 a avut loc, la Curtea de Argeș, vernisajul expoziției Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu în țară și peste hotare, organizată de Comitetul orașenesc P.C.R. Curtea de Argeș în colaborare cu Societatea română de bibliofilie.

SALONUL NAȚIONAL AL CĂRȚII LA A TREIA SA EDIȚIE

a fost găzduit de Sala Dalles din Capitală, între 3 și 12 februarie a.c.

Din producția celor 25 de edituri din țara noastră, cifrată, în 1972, la 3 690 de titluri, în 69 700 000 de exemplare, Salonul a expus o selecție reprezentativă pentru toate domeniile, însumând 2 500 de volume. Un stand aparte, bucurându-se de o largă audiență, a fost consacrat lucrărilor tovarășului secretar general al partidului, Nicolae Ceaușescu, editate în țară și peste hotare. Au fost oferite de asemenea date referitoare la prezența cărții românești în lume, la traduceri în alte limbi, la coeditările realizate cu 43 de firme din străinătate etc.

La festivitatea inaugurală au participat Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice, Ion Dodu-Bălan, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, directori de edituri, alți oameni de cultură, un public numeros, precum și atașai culturali și de presă ai oficiilor diplomatice din București.

Au rostit spicului Zoe Dumitrescu-Buşulenga, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice, Mircea Sintimbreanu, directorul Direcției literar-editoriale din Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Constantin Chiriță, secretar general al Ununii Scriitorilor din R. S. România.

Salonul a prilejuit organizarea a numeroase manifestări: lansări de cărți, prezentări de colecții, dezbateri tematice și mai ales fructuoase dialoguri între producători (scriitori-editori-tipografi), între unitățile editoare și public și, deosebit de util și interesant din punctul nostru de vedere, între editori și bibliotecari. (Asupra acestei din urmă dezbateri vom reveni cu un material mai detaliat).

Cu ocazia festivităților de închidere, conform unei practici ce începe să devină tradițională, au fost conferite premiile pentru „Cele mai frumoase cărți ale anului”. Dintre numeroasele lucrări distinse, menționăm edițiile medalliate cu aur: *Dacia literară și Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte* (Editura Minerva), *Manon Lescaut* de Abatele Prévost (Editura Univers), *Atlas istoric* (Editura didactică și pedagogică) și *Măgura* (Editura Meridiane). O diplomă specială pentru cartea tipărită în tiraj de masă, a fost decernată seriei *Documente ale Partidului Comunist Român* (Editura politică). Mai amintim *Premiul publicului*, care a revenit volumului *Mioriții*, editat de „Albatros”, în concepția graficului Emil Chendea, ediție distinsă și cu *Premiul național de bibliofilie*, instituit în acest an de Societatea română de bibliofilie, care a mai acordat și o diplomă de onoare „*Ex libris*” lucrării *Codex aureus* (Editura Meridiane).

MARIA IVONETA MIHĂILESCU

1924—1973

În ziua de 5 februarie a încetat din viață, după o grea suferință, MARIA IVONETA MIHĂILESCU, șefa serviciului catalog colectiv din Biblioteca Centrală de Stat.

Omul care s-a stins își va marca foarte multă vreme prezența în mijlocul colectivului în care a lucrat, datorită delicateții sale deosebite, a distincției care o caracteriza, a inteligenței sale ascuțite, a exigenței față de propria-i muncă.

Născută la Oradea, la 23 februarie 1924, a absolvit Facultatea de filozofie a Uni-

versității din București și a lucrat în exclusivitate mai bine de 20 de ani în activitatea cultural-educativă de masă și în cea informațional-documentară.

Salariată a Bibliotecii Centrale de Stat din anul 1958, ca bibliograf principal și în ultima perioadă ca șef de serviciu, Maria Ivoneta Mihăilescu s-a remarcat întotdeauna prin calitățile sale, care o făceau iubită și respectată de toți colegii.

Pentru exemplul muncii ei, pentru exemplul vieții ei, o vom iubi și o vom păstra mereu vie în amintirea noastră.

Colectivul
Bibliotecii Centrale de Stat

istoria cărții
și a
bibliotecilor

Localul primei biblioteci a Cantacuzinilor munteni

Gabriel MIHĂESCU
Eugen FRUCHTER

Prin această descoperire — cu adevărat senzațională — istoria bibliotecilor medievale românești trece dincolo de reconstituirea bibliografică sau de facto, realizată de toți cercetătorii de până acum, în domeniul restituirilor autentice, nu numai a cărților sau manuscriselor, păstrate prin trecerea timpului, ci a vechilor edificii, unde s-au alcătuit marile colecții de cărți de la începutul veacului al XVII-lea. Cei doi cercetători tirgovișteni au aflat, în structura arhitectonică a unei clădiri moderne, chipul autentic al primei biblioteci românești din vremea domniei lui Matei Basarab. Dacă până astăzi restituirea bibliotecii Cantacuzinilor munteni era o problemă exclusiv bibliografică, descoperirea localului între zidurile căruia a luat naștere colecția postelnicului și stolnicului Constantin Cantacuzino impune refacerea ei, în forma și bogăția sa de odinioară, la Tirgoviște, în casa ce găzduiește de câțiva ani, ca un simbol al continuității culturii noastre, primul Muzeu al tiparului și cărții vechi românești.

Corneliu DIMA DRĂGAN

Pridvorul Muzeului tiparului.

Detaliu din „pimnița de piatră“.

Cercetînd unele aspecte ale culturii tîrgoviştene din epoca lui Matei Basarab¹⁾, am ajuns, printre altele, la convingerea cã, la Tîrgovişte, unde exista cunoscuta bibliotecã a marelui Logofãt Udrişte Nãsturel, îşi are începuturile şi vestita bibliotecã a Cantacuzinilor.

Faptul trebuie pus în legãturã atît cu serioasa culturã a postelnicului Constantin Cantacuzino, cît şi cu necesitatea instruirii — în casele de la Tîrgovişte — a fiilor sãi: Drãghici, nãscut pe la 1630, Şerban la 1634 şi Constantin, înainte de 1640. De altfel, casele de la Filipeştii-de-Tîrg şi Mãrgineni — Dimboviţa, unde se considerã cã şi-a adãpostit postelnicul primele sale cãrţi, s-au ridicat mai tîrziu²⁾.

În 1646, anul în care Pantelimon Ligardis îşi începe activitatea la Tîrgovişte ca dascãl de casã al copiilor postelnicului³⁾, exista desigur aici, pentru nevoi didactice, primul fond de cãrţi, care se va dezvolta ulterior — prin activitatea bibliofilã a stolnicului — în palatul sãu de la Mãrgineni. Biblioteca a ajuns apoi, la începutul secolului al XIX-lea, la mãnãstirea Mãrgineni — în jurul cãreia s-a dezvoltat actualul sat I. L. Caragiale din judeţul Dimboviţa, fost Haimanale şi Vornicu Mãrgineanu (şi nu Mãrgineni-de-Jos din Prahova).

Însemnãrile stolnicului Constantin Cantacuzino de pe cartea lui Basilus Magnus, *Opera*, apãrutã în 1638 la Paris, primitã în dar de la Ignatie Petriş, dascãlul sãu de limbã elinã de la Tîrgovişte, ca şi ex libris-ul din 1650 de pe cartea

lui Manueles Moschopoulos, dovedesc o datã mai mult cã şi începuturile bibliotecii create nemijlocit de Stolnic, încã din copilãrie, le gãsim tot la Tîrgovişte⁴⁾.

Casa copilãriei şi instrucţiei fiilor postelnicului va fi fost deci, nu numai sediul şcolii greco-latine⁵⁾, ci şi al primei biblioteci cantacuzineşti.

Prima situare a locului caselor cu pivniţa de piatrã de lingã metohul Gorgotei din Tîrgovişte aparţinînd Cantacuzinilor este fãcutã în „Catastihul“ din 18(1) septembrie 1669 al Elinei Cantacuzino, vãduva postelnicului, şi reamintitã în „diata“ ei din 1 septembrie 1681, precum şi în copia din 17 martie/15 aprilie 1776, întocmitã dupã testament⁶⁾.

Casa a ajuns apoi în proprietatea boierilor Creţuleşti. Dacã ea s-a transmis prin a doua cãsãtorie a Maricãi Cantacuzino cu marele logofãt Radu Creţulescu, dupã 1666, atunci pe aceasta o menţioneazã testamentul lui Radu Creţulescu (partizan deschis al Cantacuzinilor dupã 1672) din 9 ianuarie 1667⁷⁾. Dacã trecerea s-a fãcut mai tîrziu, prin cãsãtoria din 1700 a Sãfetei Brincoveanu, nepoata de fiu a Stancãi Cantacuzino-Brincoveanu, cu marele yornic Iordache Creţulescu, atunci este explicabil de ce primul semnatar care întãreşte copia testamentului din 1778 — în care Cantacuzinii nu apar printre martori — este tocmai Toma Creţulescu, fiul lui Iordache şi moştenitorul averii mamei sale. La aceastã moştenire de cãtre brincoveni a unei proprietãţi cantacuzineşti, un rol trebuie sã-l fi jucat Stolnic

cul — numit de doamna Elina, în testamentul din 1681, ispravnic al tuturor averilor familiei — și însuși Brîncoveanu, apropiat al doamnei Elina la data întocmirii testamentului, și care-l socotea pe Stolnic „părinte în locul tătine-meu“⁵⁾).

La 12 august 1812 se pierduse localizarea exactă a proprietăților Cantacuzinilor din mahalaua bisericii Stolnicului (numită greșit „Staicului“ în document), ea fiind situată vag, dar nu eronat între apa Ialomitei, Iazul Morilor și Ulița Mare⁶⁾).

Din alte documente, știm că metohul mănăstirii Gorgota (de lângă Tîrgoviște) a fost biserica Sf. Apostoli și Marina, azi dispărută, lângă care există încă „Moara Gorgotei“¹⁰⁾. Faptul este confirmat și de catagrafia din 1810, care plasează mahalaua Sf. Apostoli între mahalaua Tabaci și mahalaua Stolnicului (botezată după numele bisericii Stolnicului construită de el din zid, la 1705, pe partea de teren ce-i rămăsese moștenire¹¹⁾).

În imediata apropiere a locului pe care a fost metohul Gorgotei, se păstrează

încă „pimnița de piatră“ — zidită în tehnica bolților semicilindrice în leagăn, din cărămidă, întărite cu arce dublouri succesive, (fig. 1) caracteristice pentru epoca lui Matei Basarab, ca și tehnica zidăriei rămasă la nivelul parterului (casete din piatră și cărămidă). Este singura construcție de acest fel din zona amintită în documente, fiind înglobată astăzi în clădirea Muzeului tiparului și al cărții românești din str. Justiției nr. 5, (fig. 2) realizată la sfârșitul secolului al XIX-lea, în stil neoromănesc, după proiectul arhitectului Petre Antonescu¹²⁾.

O întâmplare fericită a făcut ca în casa în care a luat naștere cea mai mare bibliotecă umanistă românească să fie adăpostită o instituție de rang republican care conservă tradițiile celei dintâi activități tipografice de pe teritoriul României și a cărei bogată colecție de carte veche s-ar putea îmbina armonios cu ceea ce s-a păstrat, în țară, din biblioteca Stolnicului.

NOTE

1) Fruchter, Eugen, Mihăescu Gabriel. 325 ani de învățămînt liceal în Tîrgoviște.

2) Dima-Drăgan, Corneliu. *Le stolnic Constantin Cantacuzène*. In: *Revue roumaine d'histoire*, 10, nr. 5, 1971, p. 854-856; Dima-Drăgan, Corneliu, Bacăru, Livia. *Constantin Cantacuzino Stolnicul...* Buc., „Albatros“ 1976, p. 31-36 și 40.

3) Papacostea, Victor. *Les origines de l'enseignement supérieur en Valachie*. In: *Revue des études Sud-Est Européennes*, nr. 2-3, 1963, p. 29. St. Birsănescu, *Scholia graeca e latina din Tîrgoviște, 1646-1651*. In: *Din istoria pedagogiei românești*. Culegere de studii, vol. 2 Buc., E.D.P. 1966, p. 195.

4) Iorga, N. *O carte a lui Constantin stolnicul Cantacuzino*. In: *Revista istorică*, 19, nr. 1-3, ian.-mart. 1933, p. 16; Dima-Drăgan, C. *Le stolnic...* p. 859, 860 și Dima-Drăgan, C. și Bacăru, Livia. *Op. cit.*, pag. 47-50.

5) Fruchter, Eugen, Mihăescu, Gabriel. *Semnificația unei aniversări și adevăratele începuturi ale studiilor logicii în România*. In: *Acta Valachica*, 1971, Tîrgoviște, 1971.

6) Iorga, N. *Documente privitoare la familia Cantacuzino...* Buc., 1902, p. 59, 94, 104-110; Iorga, N. *Despre Cantacuzini*, Buc., 1902, p. CXXXII.

7) Florescu G. D. *Ceva despre câteva neamuri boieresti oltenești, înrudite între ele în secolul al XVII-lea*. Buc., 1944, p. 21; Iorga, N. *Documente...* p. 164-166.

8) Lăoca, D. G. *Genealogia a 100 de case din Țara Românească și Moldova*, Buc., 1911, pl. 51; N. Iorga. *Documente...* p. 94-95, 105-107; N. Iorga. *Despre Cantacuzini...* p. CXXXI; *Cronica anonimă despre Brîncoveanu*. In: *Croniciari munteni*, vol. 1, Buc., 1961, p. 3, 4, 6.

9) Filitti, Ioan C. *Arhiva Gheorghe Grigore Cantacuzino*. Buc., 1919, p. 76.

10) Arhivele Statului, Filiala Dimbovița. *Fondul Primăriei orașului Tîrgoviște*. Dos. nr. 79/82/1882, și Dos. nr. 7/1895.

11) Popescu Runcu, Alex. A. *Catagrafia județului Dimbovița la anul 1810*, Tîrgoviște, 1936, p. 8-9; I. C. Filitti, *loc. cit.*

12) Drăghicescu, Virgiliu. *Călăuza monumentelor istorice din județul Dimbovița*. Tîrgoviște, 1907, p. 20.

În anul 1970, bibliografia națională curentă a Marii Britanii — British National Bibliography (BNB) [Bibliografia națională britanică] — a apărut, experimental, într-o nouă formă de publicare, și anume, pe ultramicrofișe clișate, lizibile cu ajutorul unui aparat de citit de construcție specială. Primul număr al noii publicații, intitulată **Books in English**, înregistra referințele bibliografice ale tuturor cărților în limba engleză, cuprinse în mod curent în Bibliografia națională britanică și în cataloagele Bibliotecii Congresului din Washington, care au apărut de la începutul anului 1970 pînă la sfîrșitul lunii iulie a aceluiași an. Și aceasta, pe un singur clișeu de 15,2×10,1 cm (6×4 inch) — o ultramicrofișă cu o capacitate maximă de peste 30 000 de referințe bibliografice. Au urmat apoi un set de astfel de ultramicrofișe reprezentînd volumul cumulativ al bibliografiei pe anul 1970, un altul reprezentînd volumul pe 1971 și numerele bilunare ale publicației pe 1972, care au dus la realizarea volumului cumulativ pe 1972.

Un scurt istoric al acestei mari performanțe tehnice în domeniul bibliografiei naționale curente începe în iulie 1969, cînd dosarul proiectului pe care îl avea în vedere Secția pentru cercetare și dezvoltare din cadrul instituției Bibliografia Națională Britanică *) cuprindea o documentație formată doar din fotocopia unui scurt articol apărut în publicația *New Statesman*, din 10 iulie 1969. Articolul era o prezentare a sistemului TIM (Technical Information on Microfilm) — sistem englez de informare tehnică pe microfilm — și conținea informații asupra procesului de microfilmare cu reducere foarte mare, cunoscut sub denumirea abreviată PCMI **), invenție aparținînd Companiei naționale pentru casele de marcat [National Cash Register Company — NCR] din Marea Britanie.

Un alt factor care a contribuit la conturarea proiectului publicării bibliogra-

*) În românește, *Cărți în limba engleză*. Este titlul sub care apare, din 1970, *Bibliografia națională britanică* (bibliografia națională curentă a Marii Britanii) în noua formă de ultramicrofișe (microfișe de mare reducere).

**) Instituția care editează bibliografia curentă a Marii Britanii are ca denumire în suși titlul publicației — British National Bibliography [Bibliografia națională britanică]. Sediul instituției se află în Londra.

***) Denumirea întregă: Photo Chromic Micro Image [microimagine fotocromă].

DE PESTE HOTARE

CRONICA
ACTUALITĂȚII ȘTIINȚIFICE

*Books in English**

sau

**Bibliografia Națională
Britanică
în ediție
ultramicrofilmată**

Aparat de construcție specială pentru citirea ultramicrofișelor.

fiei naționale curente britanice pe ultramicrofișe a fost adoptarea de către BNB a proiectului american de catalogare automatizată cunoscut sub denumirea MARC (Machine Readable Cataloguing — catalogare lizibilă de către mașină) care constă în înregistrarea descrierilor bibliografice pe benzi magnetice cu cod MARC, lizibile cu ajutorul unui calculator electronic IMB 360. În vara anului 1969, datele bibliografice cuprinse în listele săptămânale ale BNB (în formă tradițională, tipărită) au început să fie înregistrate și pe benzi de format MARC și, în această formă, distribuite unor biblioteci din sistemul MARC. Planurile de perspectivă ale BNB prevedeau, pe această bază, editarea bibliografiei naționale curente a Marii Britanii și a indexului ei după sistemul MARC. Concomitent cu înregistrarea automatizată a propriilor date bibliografice, BNB a început să primească cu regularitate, săptămânal, o bandă MARC cu înregistrările bibliografice ale achizițiilor Bibliotecii Congresului din Washington.

Existența acestor elemente a condus la ideea publicării bibliografiei naționale curente a Marii Britanii în microformă de mare reducere. Primul pas s-a făcut prin inițierea de către BNB a unei serii de discuții cu NCR, care a răspuns favorabil la propunerea de editare a bibliografiei în formă PCMI. În urma discuțiilor, s-a hotărât ca NCR să editeze experimental, timp de un an, **Books in English** pe ultramicrofișe. Aceasta trebuia să fie difuzată gratuit unui eșalon reprezentativ de 50 de biblioteci din Marea Britanie, care urmau să fie solicitate să se pronunțe asupra valorii și utilității noii forme a bibliografiei. NCR s-a oferit totodată să suporte costurile aferente publicării și difuzării experimentale pentru anul inițial.

Bibliografia urma să fie alcătuită din referințe înregistrate pe bandă magnetică după sistemul MARC, mai precis, din date MARC ce intrau curent în **Bibliografia națională britanică** și din înregistrările MARC primite cu regularitate de la Biblioteca Congresului, pentru cărțile noi, în limba engleză, achiziționate curent de Biblioteca națională a S.U.A. (pentru acestea din urmă fiind necesară alcătuirea unui program special de conversiune, în vederea eliminării unor diferențe minore existente între înregistrările MARC britanice și cele americane).

În acest moment, au fost posibile unele estimări cantitative asupra volumului muncii și o idee asupra sferei de conținut a bibliografiei și asupra celor mai potrivite modele de cumulare succesivă a noilor date bibliografice pe ultramicrofișe. Astfel, volumul total de date MARC combinate (britanice și americane) a fost

apreciat de 1 300 de înregistrări săptămânal. Cît privește procesul PCMI de realizare a ultramicrofișei, acesta operează cu o reducere foarte mare, pe baza căreia, într-un singur clișeu (ultramicrofișă clișată) de 15,2×19,1 cm, pot fi incluse 2 380 de ansamble de informații, echivalând cu circa 30 000 de înregistrări bibliografice după sistemul MARC.

Tot în acest moment a fost stabilită și periodicitatea publicației: **bilunară**, cu cumulare progresivă spre **anuală** (fiecare număr bilunar, numit intermediar, urmînd să fie înlocuit de viitorul număr cumulativ progresiv, pînă la realizarea volumului cumulativ anual).

Publicația experimentală care a luat naștere în acest fel este o bibliografie curentă de înregistrare în ordinea clasificării pe domenii, cu un index auxiliar de autori / titluri / autori suplimentari, purtînd astfel amprenta tradițională a Bibliografiei naționale britanice.

Realizarea tehnică propriu-zisă a numărului experimental al publicației **Books in English** este deosebit de interesantă. Procesul complet de producere a ultramicrofișei cuprinde mai multe stadii distincte: pregătirea datelor — înregistrarea lor pe benzi MARC și introducerea acestora în calculatorul electronic; îmbinarea înregistrărilor de la Bibliografia națională britanică cu cele de la Biblioteca Congresului; dispunerea înregistrărilor într-o ordine stabilită (programată); conversiunea acestor înregistrări într-o imagine microfilmată; remicrofilmarea microfilmului rezultat din conversiune, în vederea obținerii clișeului ultramicrofișei primare (remicrofilmarea se face după ce microfilmele sînt „machtetate”, adică dispuse pe pagină); producerea clișeelor ultramicrofișelor din clișeu primar. Dacă operațiile efectuate în unele din aceste stadii erau cunoscute și folosite mai de mult în procesele automatizate de catalogare și de indexare, **conversiunea înregistrărilor după sistemul MARC în imagine microfilmată și remicrofilmarea acestor imagini pentru obținerea unei ultramicrofișe de mare reducere** constituie nou-tatea tehnică ce a făcut posibilă publicarea unei bibliografii largi, cum este bibliografia națională curentă britanică, în numai 2—3 ultramicrofișe pe an, în locul unuia sau mai multor volume tipărite, de dimensiuni apreciabile.

Transformarea benzilor magnetice de format MARC în imagine microfilmată este obținută cu ajutorul unui aparat special, așa-numitul dispozitiv COM (Computer Output Microfilm). Benzile magnetice, asamblate în ordinea stabilită a bibliografiei, sînt introduse în acest dispozitiv pentru „citire”, după care datele cifrice de pe benzi sînt „traduse”, adică transpuse în caractere alfa-numerice pe

fața unui hec catodic de înaltă precizie. Imaginile obținute pe tubul catodic sînt fotografiate pe microfilm de 35 mm, schimbarea imaginii (conținînd un cadru alcătuit din 2 coloane de descrieri bibliografice) avînd loc din secundă în secundă.

Transformarea microfilmului de 35 mm în ultramicrofișă de reducție foarte mare (PCMI) constă într-o remicrofilmare, microfilmul de 35 mm fiind el însuși microfilmul prin alte 10 reduceri liniare. Operația se realizează cu ajutorul unui singur aparat de fotografiat, de construcție specială, proiectat și realizat de NCR. Acest aparat cuprinde, într-o singură deschidere a camerei, pînă la 3 000 de imagini-cadru (cadre de descrieri bibliografice înregistrate după sistemul MARC), pe care le fixează pe un clișeu de sticlă, acoperit cu o peliculă de emulsie fotocromă. Din acest clișeu primar sînt executate copii individuale pe film, învelite apoi în foi de plastic transparent, pentru a fi protejate împotriva murdăririi și zgîrierii clișeului.

Produsul final al acestui proces — ultramicrofișă clișată — fiind obținut, se pune problema utilizării lui de către beneficiar, respectiv citirea ultramicrofișei. Operația este posibilă cu ajutorul unui aparat special de citit ultramicrofișe (prezentat în imaginea pe care o reproducem). Acest aparat dă imaginea pozitivă a clișeului ultramicrofișei, care se proiectează, mărită de 150 de ori, pe un ecran cu dimensiunile 27,9 × 27,9 cm (11 × 11 inch). Folosirea aparatului de citit este ușoară și simplă. Clișeul este fixat în aparat cu ajutorul unor suportii, sub o lampă de cuarț cu vapori de halogen. Suportii care țin clișeul pot fi mișcați și vertical și orizontal, astfel încît pe ecran să apară imaginea-cadru care interesează. Pentru a înlesni utilizarea aparatului în ce privește găsirea imaginii cerute, acesta este echipat cu niște benzi pe care se află un index de reperare a imaginilor.

Procesul tehnologic prin care se realizează ultramicrofișele noii bibliografii **Books in English** reprezintă într-adevăr un succes de concepție și de execuție tehnică, care deschide perspective largi activității bibliografice și preocupărilor de automatizare a proceselor de înmagazinare și regăsire a informațiilor. Numerele experimentale care au apărut din **Books in English** pe 1970 au scos la iveală și unele neajunsuri și greșeli care s-au strecurat în editarea acestei lucrări, alți în privința caracteristicilor bibliografice, cît și în programele care au stat la baza realizării ultramicrofișei. Din primele numere au fost astfel excluse, din rațiuni de ordin practic, literatura pentru copii în limba engleză, cărțile în alte limbi decît engleza

(înregistrate în bibliografia națională curentă), publicațiile periodice și alte categorii de materiale purtătoare de informații (discuri, casete cu bandă magnetică, diapozitive, microfilme etc.).

Neajunsurile care au ieșit în evidență de la primul număr experimental au fost înlăturate de editor, iar programul de realizare a noii bibliografii **Books in English** continuă pe baza aprecierilor net pozitive care au reieșit din anchetarea beneficiarilor.

Setul anual din ultramicrofișe din **Books in English** — cunoscute fiind perfecționările aduse între timp bibliografiei — va reprezenta cea mai largă și cea mai „la zi” bibliografie curentă a publicațiilor în limba engleză. Cumularea progresivă pe care o realizează poate fi considerată un model unic, deoarece nici o altă bibliografie curentă de asemenea mărime nu poate egala performanța ei de a asigura, în orice punct al ciclului cumulării anuale, accesul la un singur set de ultramicrofișe cumulative.

Valoarea acestei bibliografii naționale curente crește mult datorită timpului foarte scurt de realizare a ei. Producerea unui set de clișee poate fi calculată în zile. De pildă, benzile magnetice de format MARC combinate sînt produse, prin clișea sedințe de lucru cu calculatorul electronic, în circa 20 de ore. Următoarea operație — conversiunea datelor de pe benzile magnetice în imagini pe microfilm de 35 mm — durează aproximativ 4 ore, iar remicrofilmarea, circa 2—3 ore pentru producerea unui clișeu plin al ultramicrofișei sau aproximativ 12 ore pentru obținerea unui set anual complet de clișee. Desigur, acești timpi nu pot reflecta cu precizie adevărata durată în timp a procesului de realizare a setului de ultramicrofișe, deoarece operațiile au loc eșalonat, într-un anumit cadru sau context administrativ (de exemplu, benzile magnetice sînt trimise cu avionul la Biblioteca Congresului din Washington pentru o înregistrare primară). Cu toate acestea, durata realizării setului de ultramicrofișe nu depășește o lună de zile, ceea ce reprezintă un timp mult mai scurt decît cele câteva luni cît necesită sistemul tradițional de publicare a unui volum cumulativ anual, pentru tipărire, corectură și legare.

Forma ultramicrofilmată a bibliografiei prezintă avantaje deosebite și în privința difuzării și a costului. Difuzarea pe calea cea mai simplă — într-un plic, ca o scrisoare poștală obișnuită — asigură o operațivitate crescută a expedierilor, iar costul este minim. Aparatul special de citit ultramicrofișele, este drept, necesită investiții, dar prezența unui astfel de apa-

→
rat în biblioteci și în alte instituții de informare este necesară și din motivul extinderii pe care o ia utilizarea în formă de ultramicrofișe a diferitelor documente.

Publicarea bibliografiei **Books in English** în microformă de mare reducere prezintă un pas înainte în perfecționarea și modernizarea activității bibliografice și deschide orizonturi noi în acest domeniu. Ea a demonstrat posibilitatea îmbinării trainice a trei tehnologii avansate: **tehnologia calculatoarelor electronice** — pentru unirea seturilor masive ale benzilor de date MARC de la BNB și Biblioteca Congresului **tehnologia COM** (a producerii microfilmelor pe baza „ieșirilor“ din calculatorul electronic) — pentru crearea microfilmului de 35 mm, care oferă baza optimă a următoarei reduceri în sistemul PCMI, și **tehnologia PCMI** — care asigură o reducere la scara 150:1, față de reducerea normală pe microfilm, de 24:1.

Și în privința costurilor, automatizarea producerii lucrărilor bibliografice de mare întindere pare că a dat naștere unei revoluții. Pe când costul lucrărilor bibliografice în formă tradițională crește odată cu creșterea cantității materialului de înregistrat, tehnologia COM, în combinație cu sistemul PCMI, oferă un mijloc de control al exploziei informaționale în limitele unor costuri acceptabile.

Ca o concluzie, se poate aprecia că **Books in English** reprezintă un nou stadiu în dezvoltarea activității bibliografice, făcând dovada potențialului tehnic al anilor '70. Ea demonstrează posibilitatea realizării celor trei mari obiective ale bibliografiei, și anume, exhaustivitatea, actualitatea și capacitatea de cumulare, la care se adaugă posibilitatea regăsirii rapide a informațiilor înmagazinate într-un instrument de dimensiuni foarte reduse.

George VLĂDESCU

La Minsk, capitala R.S.S. Bielorusse (U.R.S.S.),

...funcționează o bibliotecă publică cu un profil unic în Uniunea Sovietică — Biblioteca științifică pentru educație fizică și sport. Colecțiile ei cuprind o bogată literatură, în limbile popoarelor sovietice și în limbi străine, consacrată diferitelor discipline sportive, aspectelor teoretice și practice ale culturii fizice. Biblioteca primește în mod curent un număr de peste 400 de titluri de ziare și reviste interesând domeniul educației fizice și sportului. Ea dispune de asemenea de un fond reprezentativ de materiale audio-vizuale — filme didactice, serii de diapositive etc. — cu care sprijină organizațiile sportive în activitatea de propagandă a culturii fizice și sportului.

Institutul central pentru informare și documentare din R. D. Germană (ZIID),

...a adoptat, începând din anul 1972, un nou cod de indexare a titlurilor de periodice. Indicele de periodice elaborat de ZIID înregistrează circa 700 de titluri în dublă ordonare: după cod și în ordinea alfabetică a titlurilor. ZIID proiectează în prezent introducerea codului amplificat de 4 cifre, pentru indexarea tuturor periodicelor științifice și teh-

nice, precum și publicarea unor volume cumulative ale indexului de periodice.

Zadarska Naucna Biblioteka — biblioteca științifică la orașul Zadar (Iugoslavia),

...și-a reluat activitatea, începând de la 4 ianuarie 1972, într-o nouă clădire. Noua construcție a localului acestei biblioteci, al treilea sediu al instituției de la înființarea ei în 1857, oferă condiții corespunzătoare de spațiu și de confort pentru dezvoltarea bibliotecii în următorii 40—50 de ani. Clădirea este alcătuită din 3 secțiuni complexe: depozitele de cărți și periodice (cu o suprafață totală de 1 500 mp), o sală de lectură (cu 81 de locuri) și sectorul administrativ. Informarea și instrumentele de informare (cataloge etc.) alcătuiesc o zonă aparte. La fel, în noua clădire biblioteca mai dispune de o sală de expoziții și de o legătorie de cărți.

Lectura rapidă,

...a fost obiectul unor cursuri speciale, predate în cursul anului trecut în 25 de universități vest-germane. Scopul urmărit a fost triplarea vitezelor lecturii, după o metodă imaginațivă de o echipă de medici, fiziologi, psihologi, germaniști și matematicieni. Mărirea randamentului a fost obținută prin

mobilitatea unor aptitudini neglijate până atunci. Durata cursurilor a fost de nouă săptămâni, din care patru au fost închinat studiului individual cu ajutorul unui manual programat. La Universitatea din Konstanz a fost obținut un randament mediu de 250—300 de cuvinte pe minut. (**Kulturbrief**, nr. 12, 1972).

La Institutul de studii literare al Academiei Ungare de Științe,

...s-a fondat la 1 ianuarie 1970, ca secție autonomă, **Centrul de cercetări ale Renașterii** a căru activitate se sprijină pe o echipă de cercetători proprie și pe colaborarea specialiștilor din alte institute. Până acum **Centrul** a editat un număr de volume din: ediții ungare apărute în secolul al XVI-lea, în fașimil; ediții critice ale scrierilor latine ale amantilor din Ungaria; colecția vechilor poezi din Ungaria. Printre proiectele de viitor se numără colocalii internaționale asupra Renașterii în Ungaria și Europa Orientală; legătura cu institutele din alte țări pentru cercetări comune; fondarea unei reviste în mai multe limbi pentru publicarea studiilor despre Renașterea în Europa Orientală ș. a. (Prospect tipărit).

lucrări de specialitate

Simonescu, Dan, Petrescu, Victor.
**TIRGOVIȘTE — VECHI CENTRU
TIPOGRAFIC ROMÂNESC. Studiu
monografic cu repertoriul cărților
vechi tipărite la Tirgoviște și cata-
logul colecției muzeului „Carte ro-
mânească veche”. Tirgoviște, 1972.
135 p. cu ilustr. (Muzeul județean
Dimbovița).**

Odată cu crearea, în anul 1967, a Muzeului tiparului și al cărții românești vechi în Tirgoviște, vechiul oraș de scaun a devenit un centru cultural de mare însemnătate destinat, printre altele, să reflecte istoria civilizației noastre scrise. În colecțiile Muzeului au început să se strângă — din donații și achiziții — cărțile ieșite din prima tiparniță românească instalată la Tirgoviște la începutul secolului al XVI-lea și cele tipărite mai târziu tot aici precum și în alte centre din țară.

Inițiativa de a întocmi un studiu monografic însoțit de repertoriile vechilor tipărituri tirgoviștene și ale celor existente în Muzeu servește o dublă cauză: pe de o parte oferă un valoros instrument de dezvoltare a colecțiilor Muzeului, pe de altă parte constituie un document asupra începutului acestuia, și a stadiului cunoașterii până în anul 1972 a produselor tiparnițelor tirgoviștene.

Valoarea monografiei este susținută și de studiul introductiv intitulat *Tradițiile culturale și editorial-tipografice ale Tirgoviștei între anii 1508—1830* în care etapele cruciale din perioadă sînt tratate în subcapitolele: *Tipografia lui Macarie, Tipografia lui Dimitrie Liubavici, Coresi, tipograf la Tirgoviște, Cele două tipografii din vremea lui Matei Basarab*. Fiecare din ele tratează monografic instituția respectivă și produsele ei, închinînd largi pasaje tipografilor renumiți

de atunci și oglindind opiniile autorilor moderni și controversele dintre ei cu privire la influențele care au concurat la realizarea celor dintii tipărituri vechi românești. Un vast aparat științific însoțește studiul a cărui lectură oferă cititorilor o imagine vie a Tirgoviștei vechi cu viața ei culturală, cu rolul jucat de ea în dezvoltarea literaturii noastre naționale.

În încheiere se arată importanța creării *Muzeului tiparului și al cărții românești vechi*, „instalat în vechea casă a lui Iordache Crețulescu, unul din ginerii lui Constantin Brîncoveanu”, casă despre care — se arată în notă — cercetătorii admit că ar fi aparținut postelnicului Constantin Cantacuzino (ipoteză care, după părerea noastră, nu este suficient sprijinită de documentele citate).

A doua parte a cărții cuprinde I. *Repertoriul cărților vechi tipărite la Tirgoviște* și II. *Catalogul colecției de carte românească veche a Muzeului*. *Repertoriul* însumează cele 37 de tipărituri cunoscute pînă astăzi, ieșite de sub teascurile tirgoviștene. Notița bibliografică adnotată cuprinde titlul pe scurt, locul și anul apariției, numărul și pagina la care s-a descris în B.R.V. denumirea cărții, epilogul cu datele tipăriturii, bibliotecile în care se găsesc exemplare și, în unele cazuri, observații.

Catalogul prezintă 76 de cărți din colecția Muzeului, de data aceasta — pe lângă datele din B.R.V. — insistîndu-se asupra caracteristicilor individuale ale exemplarelor descrise: starea cărții, conținutul, numărul de inventar, proveniența, însemnări marginale (transcrise în întregime). În cazul *Ceaslovului*, Rîmnic, 1774, și al *Bucoavnei*, Brașov, 1814 — ambele necunoscute *Bibliografie românești vechi* — s-a dat o descriere mai amplă. După *Catalog*, în volum se mai află un *Indice de nume și locuri și Indicele alfabetic al cărților vechi românești descrise*.

Volumul este ilustrat cu imagini din Tirgoviște și cu reproduceri după pagini de titlu și gravuri din cărțile descrise și se încheie cu un scurt rezumat în limba franceză.

Creдем că ar fi fost util ca în *Indicele de nume și locuri* să se culegă — rări — numele celor amintiți în însemnări (pentru Nicolae Filimon, trebuia să apară și forma Nae Filimonescu, firește cu trimiterea necesară; din însemnarea de la nr. 16 s-a trecut Ioan Ilea dar nu și forma Ioan Ilie etc.)

Această carte închinată Tirgoviștei ca centru tipografic este — în această privință — o lucrare completă, elaborată la un înalt nivel științific, cu rigoarea și minuțiozitatea cerută de conținutul ei și de exigențele specialiștilor cărora li se

adresează. Trebuie să se sublinieze că studiul introductiv oferă, prin stilul său accesibil și plăcut, o lectură instructivă și celor neinițiați.

La calitățile de ordin științific ale lucrării se adaugă o execuție grafică îngrijită și prezentarea volumului sub o copertă în trei culori ce reproduce o xilografură cu o tiparniță din epocă.

L. B.

[Kara, I.] **MANUSCRISE ȘI CĂRȚI RARE EXISTENTE ÎN COLECȚIILE BIBLIOTECII „GHEORGHE ASACHI”**. Catalog. Fascicula I. Iași, 1972. 47 p. cu iustr. (Biblioteca municipală „Gh. Asachi” Iași).

Inițiativa Bibliotecii municipale Iași de a publica în Anul internațional al cărții un catalog al manuscriselor și al cărților rare din colecțiile sale s-a concretizat prin apariția primei fascicule care conține descrierea a șase manuscrise din secolele XVIII—XIX, a unui incunabul și a șaptezeci de tipărituri din secolul al XVI-lea, cele două mai timpurii fiind date cu anul 1519, iar cîteva din ele considerindu-se exemplare unice în țară.

Catalogul se deschide cu un *Cuvînt înainte* în limba română și franceză care aduce unele informații asupra colecției. Descrierea bibliografică a manuscriselor și cărților s-a făcut după o schemă convențională (Anexa nr. 1) și este însoțită de *bibliografia folosită* (Anexa nr. 2) și de un *Indice de editori, localități și ani de tipărire* (Anexa nr. 3). Patru planșe reproduc însemnări și desene din cărțile descrise.

Cititorul se află în fața unui instrument ce-l informează asupra celor mai rare și mai prețioase piese din fondurile bibliotecii și sub acest raport, apariția *Catalogului* este binevenită. Reproducerea însemnărilor manuscrise, menționarea legăturilor vechi și datate, a gravurilor, a mărcilor de proprietate dar, mai ales, indicarea paginilor la care sînt știri despre țara noastră îmbogățesc consistent sfera informațiilor aduse. Unele din ele ar putea suscita interes chiar printre cercetătorii străini preocupați de reconstituirea vechilor biblioteci germane, franceze, italiene, cehoslovace și mai cu seamă ungurești, sau de cunoașterea mai amănunțită a relațiilor culturale dintre țările lor.

Fascicula prezintă, așadar, o primă parte a tezaurului Bibliotecii „Gheorghe Asachi” și ea urmează să fie continuată de o lucrare viitoare care va conține tipărituri rare din secolele următoare.

Pentru a oferi celor interesați un catalog de înalt nivel științific, demn de materialul pe care-l prezintă, propunem

colectivului care îl va realiza ca — în privința notiței bibliografice — să studieze cu atenție cataloagele moderne de cărți rare și prețioase, după care să stabilească și să respecte o schemă de descriere unitară, conformă normelor științifice actuale. Lipsa virgulei dintre numele și prenumele autorului (vezi *Catalog* nr. 4, 14, 25, 26, 27, 38, 47, 55, 58, 67); lipsa punctului dintre autor și titlu (nr. 13, 32); transcrierea greșită a numelor sau inconsecvența în forma acestora: Ioan Honter, Johannes Honterus, Ioannes Honter, Boccacio (pentru Boccaccio) sau Basilaе, Muhlbach, Venetia, Parissis, Venetius, Csibiensis, Șumulea (pentru Basileae, Mühlbach, Vinea, Venezia, Venice sau Venetia, Parisiis, Cibiensis, Șumuleu); necompletarea prescurtărilor sau, dimpotrivă, completarea unor date fără a indica izvorul sau fără a le pune în paranteze drepte; folosirea unui singur fel de paranteze (numai rotunde) atît pentru completarea elementelor stabilite din alte surse — care ar trebui închise în paranteze drepte —, cît și pentru observațiile autorului — care se pun în paranteze rotunde — etc. etc. lasă impresia de nesiguranță în operațiunea descrierii și în cunoașterea istoriei cărții.

Ar fi bine ca anumite elemente ce urmează descrierii, individualizînd cartea: însemnările, mărcile de proprietate, legătura, observațiile, să se succedă în aceeași ordine la fiecare tipăritură, indicarea lor făcîndu-se cu caractere diferite.

Este necesar și util ca autorii să identifice, pe cît posibil, pe vechii posesori — persoane sau instituții — și pe cei care au făcut însemnări; să traducă și să localizeze așezările amintite în *Catalog*, pentru a oferi informații complete celor care îl vor consulta. O mai atentă urmărire a acestor obiective poate scoate la iveală multe știri noi și importante despre oamenii și faptele care au stat în mijlocul vieții culturale de pe teritoriul țării noastre acum cîteva secole. Nu poate fi reprodusă, ca atare, de ex. însemnarea: *Sum Dnii Putorii Huius Libri H. Michael Gekel Mag (?) de Schesburg 1642, VALE* fără a completa cel puțin *Mag [ister]* și fără a da corespondentul *Schesburg [Schessburg=Sighișoara]*; nu se poate repeta de cîteva ori acel *Mulbach* fără a arăta că este *Mühlbach = Sebeșul săsesc*, și nu se pot aminti localitățile ca *Bartfa* și *Eperjes* fără a indica la prima [= Bardejov (Slovacia)], iar la a doua [= Prešov (Slovacia)] etc. etc. În situația cînd biblioteca municipală nu posedă lucrările de referință necesare identificării, poate face corespondență cu bibliotecile naționale sau documentare de

unde se pot obține precizările de cuviință. Investigațiile făcute vor fi pe deplin compensate prin înținuța științifică oferită *Catalogului* care — dat fiind conținutul său — cere o elaborare de nivel înalt, specializat.

Pe lângă cele arătate, ar fi fost deosebit de util un indice de persoane și locuri în care s-ar fi putut diferenția tipografic autorii, posesorii, adnotatorii și care ar fi dat posibilitate să se alăture — în paranteze — și țara, pe lângă fiecare localitate. Un asemenea indice constituie o oglindă clară a conținutului lucrării, reflectând aria de circulație a cărților precum și multitudinea și diversitatea legăturilor culturale create între oamenii de carte din trecut.

Bibliografia lucrării va trebui să cuprindă toate lucrările la care se face trimitere în descriere. Din bibliografia fasciculei I lipsesc autorii: Pellechet, Proctor, K. K. Klein, I. Kara, D. Ciurea, A. Huttmann citați în corpul *Catalogului*.

Indicele de editori, localități și ani de tipărire ar fi trebuit să poarte titlul: *Indice de localități, editori, tipografi*, respectându-se astfel succesiunea informațiilor date în *Catalog*. Cît privește anii de tipărire, se trec — de obicei — într-un indice cronologic aparte. Trebuie arătat că e foarte bine să se dea denumirea modernă a localităților și să se pună în paranteze forma latină, așa cum s-a și procedat în lucrare, dar este nevoie, în orice caz, să se facă trimiteri de la denumirea latină la cea actuală. Astfel: *Corona*, vezi: *Brașov*; *Lutetia*, vezi *Paris* etc. Nu este necesar să se folosească paranteza în formele identice: *Cremona* (*Cremonae*), *Geneva* (*Genevae*) ș.a. dar nici să se facă rubrici separate pentru Veneția și Vinegia care ambele indică aceeași localitate.

Cîteva inconsecvențe în tehnoredactare derutează la prima vedere pe cititor, datele de apariție fiind uneori culese cu aceeași caracter cursive ca titlul (vezi nr. 8, 36, 50) sau, invers, unele titluri cu drepte (vezi nr. 5 de la manuscrise și 3, 24, 28, 29 de la tipărituri, în note) etc.

Apariția *Catalogului* completează, desigur, seria instrumentelor de dezvoltare a fondului Bibliotecii „Gheorghe Asachi” și, sub acest aspect, se înscrie printre inițiativele lăudabile fiind prima lucrare cu acest profil (manuscrise și cărți rare) editată de o bibliotecă municipală. Iată pentru care motiv se așteaptă de la această instituție ca a doua fasciculă să fie editată cu minuțiozitatea și rigurozitatea științifică adecvată, pentru a putea servi drept model și altor lucrări similare elaborate de bibliotecile din țară.

Firan, Florea și Mitran, Marta. **RAMURI. 1905—1947. Bibliografie. Cu un cuvint înainte de Mihnea Gheorghiu. Buc., Editura enciclopedică română, 1972. 498 p. + 16 f. ilustr.**

Inițiativa Editurii enciclopedice române de a valorifica o serie de reviste românești vechi prin tipărirea indicilor bibliografici ai acestora debutează cu bibliografia revistei craiovene *Ramuri* (1905—1947).

„Ar fi greu, dacă nu imposibil — afirmă Mihnea Gheorghiu în cuvintul introductiv — pentru oricare cercetător al istoriei literaturii noastre moderne, de a înțelege și aprofunda mișcarea ideilor culturale și a literaturii române din prima jumătate a veacului, fără ca să-și extindă investigațiile asupra cuprinsului colecției revistei craiovene *Ramuri*, întemeiată în 1905, și care și-a prelungit existența ca unul din cele mai durabile periodice românești, pînă la sfîrșitul acelei jumătăți de secol spre a renaște cu același nume, dar într-o altă formă și cu alt conținut, în zilele noastre”.

Oferind unui cerc larg de beneficiari rezonanțe culturale oltene din cei 42 de ani de existență a revistei, autorii indicelui, profesori, au meritul de a spori gama lucrărilor de acest gen, menite să afirme bibliografia ca o disciplină în permanentă expansiune spre a se dovedi un auxiliar indispensabil oricărei cercetări.

Structurarea volumului include un *indice tematic* (literatură, educație, învățămînt, cultură, estetică, filozofie, politică, economie, științe pozitive, un capitol special pentru scrisori, comemorări, evocări, aniversări, comentarii și însemnări critice, iconografie, redacționale și miscelaneea), *unul de autori* (pseudonime, inițiale, diferite semne) și *indicele periodicele* citate în bibliografie.

În *Addenda* sînt prezentate articole redacționale, descrierea sumară a colecției revistei, o parte din corespondența acesteia și din manuscrisele colaboratorilor.

Partea bibliografică este precedată de o introducere interpretativă asupra periodicii craiovean care a făcut obiectul unui studiu monografic vast semnat de aceiași autori și apărut în 1971 sub auspiciile Casei creației populare a județului Dolj.

Metoda descrierii articolelor folosește simpla semnalare, utilizînd normele bibliografiei naționale curente, cu singura deosebire că introduce două puncte între autor și titlu.

Articolele redacționale și ilustrațiile înviorază conținutul volumului și completează informația înregistrată în cele 5404 referințe din indicele tematic.

Constantinescu-Iași, Petre. **PAGINI DE LUPTĂ DIN TRECUT. 1914—1936.** Buc., Editura politică, 1972. 360 p.

Militant de seamă al mișcării comuniste, prestigios reprezentant al științei istorice românești, intelectual de vastă cultură, cu o îndelungată activitate la catedră, Petre Constantinescu-Iași s-a afirmat totodată și în publicistica românească. *Pagini de luptă din trecut* selectează aproape 150 de titluri din articolele, recenziile și interviurile sale publicate între 1914—1936 în *Lupta de clasă*, *Știința*, *Socialismul*, *Tineretul socialist*, *Iașul socialist*, *Ecoul*, *Clopotul*, *Cuvintul nou*, *Cuvintul liber* și în numeroase alte ziare și reviste aflate sub conducerea sau influența partidului comunist ori avînd o orientare democratică.

Deschisă de o succintă rememorare a anilor de contact cu mișcarea muncitorească și socialistă și a activității desfășurate de autor pînă în 1936, antologia ne relevă, de la prima la ultima pagină, un publicist militant, angajat. Fermitatea, ardența verbului său își au sorginea în conștiința apartenenței sale organice la Partidul Comunist Român. Încă din 1920 autorul se socotea cu mindrie un „*luptător politic din acei a căror convingeri sincere nu pot fi într-un moment pe placul stăpînirii timpului*”, iar în 1936 avea să creioneze una dintre cele mai frumoase profesii de credință ale intelectualului, ale omului de cultură înaintat: „*Pentru integrarea lui în interesele maselor; pentru lupta fără teamă și îndoielă alături de asupriți și nedreptățiți; pentru înțelegerea și conducerea ideologică; pentru unirea tuturor forțelor într-un larg front de izbăvire pentru cei mulți trebuie să existe adevăratul intelectual*”. Articolele din antologie acoperă un larg registru problematic. Publicistului îi rețin atenția condiția școlii, problemele educației și învățămîntului și deopotrivă situația corpului profesoral și a intelectualității în genere. Petre Constantinescu-Iași se oprește asupra unor momente importante din istoria mișcării muncitorești, conturîndu-le sensuri și semnificații: explică teze și idei ale marxism-leninismului sau prefațează lucrări fundamentale ale clasicilor marxism-leninismului; de-

mască cu virulență practici electorale burgheze ori analizează viața politică internă și evoluția partidelor burgheze; scrie despre muncitorimea de pretutindeni saluînd cu căldură succesele obținute în lupta împotriva exploatării; avertizează asupra pericolului fascist, chemînd la unirea tuturor forțelor democratice și progresiste într-un larg front popular antifascist, așa cum cerea partidul comunist. Cartea întregeste astfel imaginea unui intelectual comunist, prezent permanent pe baricadele luptei revoluționare.

Silviu ACHIM

PENTRU REPUBLICĂ ÎN ROMÂNIA. Buc., Editura politică, 1972. 336 p.

Fundamentată pe un vast material documentar — lucrări de specialitate, scrieri cu caracter memorialistic, materiale arhivistice, corespondență — cartea (elaborată de Afon Petric, Traian Caraciu, Ștefan Sache, Nicolae Petreanu) — propune cititorilor o amplă retrospectivă a luptei duse de forțele sociale cele mai înaintate pentru instaurarea unei forme de stat care să asigure masele populare din țara noastră libertate și dreptate socială.

Lucrarea scoate în relief îndelungatele tradiții ale gîndirii republicane, ale luptei antimonarhice pe mîeagurile noastre. Apărută încă în veacul al XVIII-lea în concepțiile unor cărturari de seamă, ideea de republică a cunoscut o deosebită răspîndire în secolul următor, cînd gînditorii cei mai înaintați au căutat să-i dea o temeinică fundamentare teoretică și sensuri și semnificații mai largi. Revoluționarii pașoptiști, arată autorii, năzînd spre republică, au aiăturat-o aspirațiilor de progres și dreptate socială, de independență și unitate națională, iar socialistii români au conceput bătălia pentru republică drept o parte componentă a luptei pentru transformări structurale radicale în societatea vremii. Sub influența mișcării muncitorești și socialiste s-a dezvoltat în Românie un larg curent antimonarhic, ilustrat de prestigioase personalități ale vieții științifice, culturale și artistice românești. Lupta pentru republică a dobîndit valențe noi — se subliniază în lucrare — odată cu crearea Partidului Comunist Român în mai 1921. P.C.R. s-a afirmat ca forța cea mai hotărîtă în această luptă, pe care a integrat-o unui proces revoluționar mai larg ce își propunea înlăturarea orînduirii capitaliste și construirea socialismului pe pămîntul românesc.

Perioadei dintre 23 August 1944 și 30 decembrie 1947, autorii îi consacră un amplu capitol. Sînt puse în evidență realismul și suplețea liniei politice a partidului comunist care, bazat în fiecare moment pe analiza lucidă, judicioasă a situației politice din țară și de peste hotare, a raporturilor de forțe pe plan intern și extern, a condus la victoria lupta antimonarhică. La 30 decembrie 1947, prin înlăturarea monarhiei și proclamarea Republicii Populare Române, s-a împlinit astfel o veche năzuință a poporului nostru.

Sfertul de secol ce a trecut de atunci, marilor înfăptuiri obținute sub conducerea partidului în toți acești ani, le este dedicat ultimul capitol. Autorii prezintă profunde transformări economice, schimbările din structura socială, progresul științei, culturii și artei, creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii, participarea largă a maselor la conducerea treburilor obștești, prestigiul de care se bucură România în lume. Abordînd o problemă majoră, aducînd în circuitul științific date noi și precizări mai nuanțate asupra unor evenimente și personalități, lucrarea *Pentru republică în România* se impune ca o apariție editorială de certă tinută, ce se adresează atât cercetătorilor de specialitate, cit și publicului larg.

Viorica ACHIM

Sbirnă, Gheorghe. **AȘA A FOST**
IERI. Buc., Editura politică, 1972.
159 p.

Textele volumului oglindesc și intensă activitate propagandistică în rîndurile tinerei generații pentru demascarea caracterului reacționar al fascismului, pentru coalizarea ei în puternice organizații democratice și antifasciste. Autorul alcătuiește în același timp și tabloul luptei pentru promovarea solidarității internaționaliste, pentru popularizarea mișcării antifasciste din alte țări.

Coordonatele luptei pentru educarea tineretului ca un permanent slujitor al progresului social sînt evidențiate și prin inserarea în volum a acelor referiri din presa timpului cu privire la problemele însușirii de către tînăra generație a meseriei. În aceste capitole, ca de altfel în întreaga lucrare, pentru prezentarea problemelor, autorul a folosit multe cifre din presa comunistă a vremii, mărturii ale unor oameni politici, scrisori primite de redacții de la cele mai diverse categorii de tineri, reportaje, versuri.

Urmărind în primul rînd reflectarea fidelă a luptei tinerilor revoluționari, autorul s-a străduit să reproducă cit mai exact forma originală a documentelor tocmai în scopul de a evidenția condițiile grele în care erau elaborate aceste materiale.

Volumul se adresează cursanților de la învățămîntul politico-ideologic U.T.C. precum și publicului larg dornic să aprofundeze istoria partidului comunist și a organizației sale de tineret.

Dan CUCU

DICTIONAR DE FIZICA. Buc.,
Editura enciclopedică română, 1972.
502 p.

O idee majoră care străbate lucrarea este aceea că activitatea social-politică a tineretului pentru victoria forțelor progresiste are în țara noastră o bogată și glorioasă istorie, ale cărei pagini s-au scris sub conducerea partidului marxist-leninist al clasei muncitoare și a Uniunii Tineretului Comunist. Autorul înmănunchează și comentează în volum texte din presa comunistă și de tineret de pînă la 23 August 1944 și care reflectă condițiile de existență ale tineretului din fabrici și de pe ogoare, năzuințele sale de libertate și progres.

Lucrarea reliefează lupta pentru organizare și unitate a tineretului, pentru crearea frontului unic al tineretului muncitor. Ea face astfel cunoscută cititorilor evenimentele de seamă în cadrul cărora tineretul, prin propriile sale acțiuni, dar și prin participarea la mișcările muncitorești, s-a afirmat în lupta pentru democrație, pentru făurirea unei Români libere și socialiste.

Elaborată de un grup de specialiști, cadre didactice universitare, lucrarea este o prezentare enciclopedică a noțiunilor fundamentale ale fizicii moderne, atît din punct de vedere teoretic, cit și al aplicațiilor lor practice, tratate prin prisma concepției materialist-dialectice despre știință. Ea însumează un număr considerabil (aproape 2 000 termeni) de noțiuni, ce acoperă toate ramurile fizicii, de la fizica moleculară, căldură, termodinamică, optică, spectroscopie, pînă la fizica plasmă, fizica atomică și nucleară.

Definirea și explicarea fenomenelor fizice este făcută la un înalt nivel științific, atenția autorilor fiind concentrată în același timp asupra informării publicului pe marginea ultimelor realizări obținute în cercetarea științifică.

Materialul este organizat pe baza criteriului alfabetic. În dicționar sînt introduse și scurte note biografice despre unele personalități care, prin activitatea lor, au

contribuit la dezvoltarea fizicii românești și universale.

Lucrarea este dotată cu material ilustrativ (scheme, formule, figuri, tabele, planșe), iar în anexe se dau un tabel cronologic al laureatilor Premiului Nobel pentru fizică și sistemul periodic al elementelor. Acest dicționar de fizică inaugurează o serie de mici dicționare de specialitate aflate în planul de perspectivă al Editurii enciclopedice, a căror publicare va fi primită, desigur, cu plăcere, de specialiști, ca și de celelalte categorii de cititori, dornici să-și îmbogățească sfera de informare cu privire la diferitele domenii ale științei. Vor mai apare: *Dicționar de astronomie și astronautică*; *Dicționar de automatică-informatică*; *Dicționar de biologie*; *Dicționar de marketing*; *Dicționar de matematici generale*; *Dicționar de televiziune*; *Dicționar demografic*; *Mică enciclopedie de chimie*; *Mică enciclopedie tehnică ilustrată*. Fără îndoială că aceste instrumente deosebit de utile și de o reală valoare științifică, vor fi prezente nu numai în fondurile bibliotecilor de învățământ superior și ale bibliotecilor științifice de toate gradele, dar și în bibliotecile publice.

Iordana OLEȚANU

DEBUTANȚI ÎN ROMAN

Micu, Mircea. **PATIMA**. Buc., „Cartea românească”, 1972. 192 p.

După mai multe volume de versuri care acreditau un sentimentalism oscilând între robustețe și artificialitate (*Frumusețile zilnice*, 1967, *Noaptea risipitorului*, 1969, *Teama de oglinzi*, 1971 etc.), Mircea Micu publică romanul *Patima*, scris în buna tradiție a prozei ardelenesti. Se remarcă în roman o fragmentară dar exactă reprezentare a conflictelor sociale aduse la paroxism de tensiunea celui de-al doilea război mondial. Bătrina doamnă Handrabur, proprietăreașă a unei cooperative sătești, pune la cale, prin intermediul romanticului haiduc Alimandru, o război cumplită împotriva contra-banștilor locali Moșoarcă și Odoleanu care îi trimiseră în mod abuziv, la o moarte sigură pe front, fiul aflat încă la vârsta adolescenței. Comunistul Flender înțelege că actul justițiar este urmarea unei obsesii și nu a unei concepții revoluționare despre lume.

Toate personajele sînt imaginate la dimensiuni de basm, puritatea onoră părinți rezultatul reveriei, iar imoralitatea altora — al coșmarului. Cerina, enigmatică iubită a lui Alimandru, de pildă, se înconjoară, datorită claustrării, de o aură legendară, în timp ce Moșoarcă e un personaj grobian, de-a dreptul respingător prin viclenie primitivă și voracitate. Tot-

odată, scenele erotice se desfășoară frenetic și delirant. Însăși dragostea maternă a bătrinei Handrabur este o asemenea patimă arzătoare care subordonează făptura umană și o tirăște pe căile obscure ale instinctului.

În incapacitatea de a distinge nuanțele constă și slăbiciunea dar și farmecul romanului lui Mircea Micu, autor a cărei natură lirică se manifestă în proză prin radicalizarea raportului dintre bine și rău.

Mareș, Radu. **ANNA SAU PASĂREA PARADISULUI**. Cluj, „Dacia”, 1972.

Romanul lui Radu Mareș se constituie din două părți distincte, prima conținând amintirile lui Gavril Aanei, iar a doua — ale iubitei sale, Anna. Fiecare relatare e într-o anumită măsură un *bildungsroman*, urmând adîncirea conștiinței de sine a personajelor în contact cu evenimentele și oamenii care se precipitau pe scena istoriei în vârtejul celui de-al doilea război mondial. Fiind un introspectiv, Radu Mareș insistă prea puțin asupra panoramei sociale, privirea sa descoperind cu mai multă finețe mutațiile abia perceptibile ce se produc în psihicul personajelor ca ecou la întimplările din afară.

Subtilă și prolixă în același timp, cazulistica pe care o construiește autorul are valoare ca analiză, dar rămîne deficitară ca sinteză. Ceea ce e interesant la nivelul detaliului se pierde în complexitatea ansamblului și dă impresia de monotomie. La această impresie colaborează și inexperiența scriitoricească a lui Radu Mareș care apelează uneori nemotivat la procedee ale prozei moderne: alternarea persoanei întâi cu persoana a treia, compunerea unor conglomerate de fraze fără relief din dorința (nerealizată) de a reproduce fluxul gândirii, nedeterminarea unor situații etc. Romanul trebuie citit cu atenție pentru ca păienjenșul de trucuri mimetice să-și dezvăluie subtextul bogat în observații asupra vieții launtrice și a dialecticii sale.

Sălăjan, Vasile. **COBORÎND SPRE NORD-VEST**. Cluj, „Dacia”, 1972. 184 p.

Coborînd spre nord-vest reprezintă debutul promițător al unui romancier preocupat de actualitate. Vasile Sălăjan are aptitudinea de a descoperi semnificația istorică a prezentului, de a sesiza în faptele zilnice sensul creator al activității umane.

Eroul romanului suferă de o boală incurabilă și conștiința morții inevitabile îl determină să reflecteze asupra propriei vieți. În mod constant, personajul a fost

un om de acțiune, un edificator al lumii din jur și al lumii interioare. Inițial, a participat cu o dăruire totală la reconstruirea țării devastate de război. Ulterior dând curs unei irezistibile nostalgii a nordului, a organizat împreună cu câțiva ingineri lucrări de hidroameliorare a unor terenuri mlăștinoase, inospitaliere și a avut ocazia, în acele locuri ale reclusiunii, să se gândească, să se definească pe sine ca membru al unui grup de bărbați solidari și energici. Perspectiva morții îi oferă, într-o stare de luciditate, imaginea certă a ceea ce a însemnat existența sa în mijlocul unor oameni care au trăit și trăiesc cu o mare intensitate. Scris febril, romanul captivează ca o carte de aventuri, dând un posibil răspuns întrebărilor pe care le naște condiția umană.

Alex. ȘTEFANESCU

Barbu, Eugen. CAIETELE PRINCEPELUI, Jurnal de creație. Vol. I. Cluj, Editura Dacia, 1972. 275 p.

Într-adevăr, după lectura primului volum din *Caietele Prințelului*, (după care vor urma încă cinci volume impunătoare), acceptăm pe bună dreptate rectificarea notată în erată, și anume, înlocuirea denumirii de „jurnal de creație” cu „jurnalul mai multor romane”. Pentru că, de fapt *Caietele prințelului* cuprinde, pe lângă însemnările de lectură luate în urma citirii a numeroase cărți de magie, mitologie, poezie, cărți populare, istorie medievală, istoria Bucureștiului etc., ce formează substanța documentară a romanului *Prințelul*, și fragmente de alte jurnale și pagini regăsite, note de călătorie (în Italia, Anglia, Germania), addenda la *Jurnalul în China*, referiri la alte romane: *Frica, un roman care nu se mai naște, Romane ratate, Săptămîna nebunilor, Addenda la „Măștile lui Goethe”*, reflecții asupra meșteșugului literar: *Istoria pamphletului, Istoria plagiatului, Condiția prozei, Mișloacele literaturii, Misterul capodoperei* și despre stil, despre exotic, despre subiectul în roman, despre un nou erou-istoria etc.

După o *Motivare* a autorului care „nu vrea să explice nimic”, și în care se tratează cu subtilitate problema sincerității sau trucajului din „jurnal” (subiect seducător la un temperament scriitoricesc cum este Eugen Barbu), urmează pagini de stufoase comentarii despre opere, scriitori, mituri, mitologii, citate copioase, unele reluate, semnificativ alese, impresii personale de tot felul, fișe caracterologice, amintiri, notații de vocabular arhaice, populare, pitorești, anecdote, întâmplări reale povestite de amici, anunțuri decu-

pate sau transcrise din ziare și reviste, fotografii etc. Criticii dornici de paralele între bibliografie și operă se pot dedica unui examen minuțios de comparare a paginilor despre alchimie, datini, cronici, texte mistice, inițiatice, fantastice transcrise în jurnal și prelucrarea lor în operă.

Dar mai important decât orice mi se pare faptul că acest prim volum din *Caietele Prințelului* vorbește mai liber, mai degajat, mai puțin teatral, despre un singur personaj care este Eugen Barbu. *Caietele Prințelului* alcătuieste prin notele, citatele, subtextele lui un roman dedicat involuntar și indiferent de inerentele artificii și ipocrizii, unui erou energic, semeț, obsedant, familiar, plin de amintiri, incredibil de timid și uneori complexat în fața valorilor consacrate cărora, îi place sau îi face bine, să le dea cu tifa în public pentru ca în secret să le asimileze cu tenacitatea omului care scrie studiind arta și învățând de la ea. Adevărat e că ne-am obișnuit prea mult cu un Eugen Barbu scriitor de mediu, naturalist, cu gustul vorbei înflorite. Între *Groapă* și *Prințelul* nu e un abis și cu atât mai puțin o cochetărie cu erudiția. O dovedesc *Caietele* cu stăruința de a câștiga valorile estetice prin studiul atent al formelor artei. Un scriitor modern nu e un claustrat care imaginează sau evocă. Dimpotrivă, el călătorește, citește, ascultă muzică, trăiește și gîndește pătîmas la cartea care se încheagă în ființa sa din imprezvizibilul vieții cotidiene și instrucția severă a artei.

Adriana MITESCU

Török, Nicolae. PIATRA MUTULUI. Povestiri din Valea Jiului. Buc., „Litera”, 1972. 74 p.

Despre minerii din Valea Jiului s-a mai scris. S-a scris despre lupta dusă în miezul pămîntului, despre ciocanele de abataj, vagonete, locomotive, trunchiuri de brad, lămpașe, galerii. S-a scris mai ales despre oamenii care „goi pe jumătate, negri de praf de cărbune, scăldați în riuri întregi de sudoare” sfredolesc pămîntul, luptîndu-se pe viață și pe moarte, „gîfîind cu ochii sticloși, cu falcile strînse, în păcănitul de mitralieră al perforatoarelor” (Geo Bogza. *Ce este o mină de cărbuni*). Cartea lui Nicolae Török este însă altceva. În amintirile pe care le povestește autorul cu o simplitate uimitoare, sînt prezentați oamenii după ceasurile lor de trudă în mină. În fața noastră apar ființe ale căror resurse morale nu se lasă îngropate de praful de cărbune. Acești oameni știu să fie buni,

să se bucure de o zi luminoasă, să înțeleagă gândurile copiilor, să hoinărească cu ei pe străzi, să colinde prin pădure și să-și înalțe privirile pînă la stele, *Moneda*, *Sirena altădată*, *Ceasul*, *Aluniș*, *Paznicul*, *Ristea*, *Piatra Mutului*, aduc în pagini de autentică literatură imaginea copilăriei cu toată ambianța anilor de dinainte de 23 August 1944.

Povestirile din Valea Jiului ale lui Nicolae Török, pline de sensibilitate, ne emoționează: sînt doar cîteva frînturi din aurul sufletesc al unui „om” dispărut prea devreme.

Textul volumului *Piatra Mutului* este îngrijit de soția autorului, Sevastia Bălășescu, autoare a multor articole de istorie literară și bibliografii critice și se întregeste prin cuvintele calde ale scriitorului Nicolae Tic și prin desenele expresive ale lui Constantin Piliuță.

Piatra Mutului este o carte din care, datorită delicatetei sentimentelor, s-ar putea desprinde pagini ce ar putea constitui bucăți de lectură în manualele școlare.

Ana IOACHIM

Mann, Thomas. PĂTIMIRILE ȘI
MĂREȚIA MAEȘTRILOR. Buc.,
Editura muzicală, 1972. 261 p.

Studiile lui Thomas Mann despre un număr de creatori și opere din aria universală oferă un deosebit interes nu numai pentru că analizează cu pătrunderea și sensibilitatea proprie marilor promotori ai culturii, în special a unor deschizători de drumuri pe tărîmul muzicii și literaturii, ci și deoarece conțin prețioase indicații despre formația autorului însuși. Dintre multiplele figuri evocate se conturează cu pregnanță Goethe și Wagner care au avut o influență decisivă asupra lui Thomas Mann. El îi declară prietenului său, esteticianul Ernst Fischer: „Wagner a fost experiența mea artistică cea mai puternică, cea mai determinantă.” De cîte ori vorbește despre Goethe subliniază cît de familiară cît de apropiată îi pare gîndirea acestuia și atmosfera în care a trăit. Roadele investigației universului goethian se remarcă direct în romanul *Lotte la Weimar* — transpunere artistică a tinereții clasicului german și în celebra năvelă *Moartea la Veneția* unde se pot discerne în plămada eroului elemente din biografia lui Goethe, Stefan George și Gustav Mahler. În 1935 o parte din cuvîntările și comentariile despre artiști și literați iluștri apar sub titlul *Pătimirile și măreția măștrilor* fiind reluate apoi în 1945 în alt volum *Noblețea spiritului*.

Dintre ele, strinse într-o carte care poartă numele primei culegeri, Editura muzicală publică trei studii: *Măreția și pătimirile lui Richard Wagner*, *Goethe ca reprezentant al epocii burgheze și Călătorie pe mare cu Don Quijote*. Primele două au fost scrise cu prilejuri comemorative, la semicentenarul lui Wagner și la o sută de ani de la moartea lui Goethe. Cel de-al treilea împărtășește impresii cu privire la romanul lui Cervantes, recitat în timpul drumului lui Thomas Mann spre America.

Elaborate în anii 1932, 1933, 1934 lucrările au un înțeles mult mai adînc decît portretizarea unor oameni de seamă. Descifrarea destinului acestor puternice personalități va contribui la făurirea eroilor din ciclul de romane centrate pe misiunea ființei umane excepționale, a „alesului” — motiv care se conturează în năvela de tinerețe *Tristan* dar care va răsună în vibrante acorduri simfonice în *Iosif și frații săi*, *Doctor Faustus* și *Alesul*. Ceea ce îl atrage pe Thomas Mann ca punct comun la cei trei măștri așa de deosebiți unul de altul este umanismul și forța creatoare de mit. În momentul ascensiunii fascismului cînd se simțea tendința considerării valorilor artei în spiritul unui naționalism feroce, Thomas Mann se ridică împotriva revendicării acestor mari personalități ale culturii germane de către forțele retrograde. Despre Wagner el afirmă că „acest om al poporului care a negat toată viața sa forța, banul, violența și războiul” nu poate fi reclamat de „nici un adept al brutalului înapoi”. Referitor la Goethe arată că un singur lucru este imposibil: să-l invoci în interesul unei reacțiuni spirituale. Aceste studii pot fi privite așadar și purtătoare ale profesiei de credință a lui Thomas Mann anunțînd lupta sa neobosită împotriva fascismului. Frapează la cele trei studii metodele diferite de prezentare a personalităților evocate. Tonalitatea de fiecare dată alta, generată atît de diferențele între lumile celor trei genii cît și de starea afectivă în care sînt compuse scrierile, constituie un farmec literar în plus. În special eroii lui Cervantes care se profilează pe fundalul jurnalului de călătorie al celui ce se depărtează nostalgic de patrie spre meleaguri necunoscute sînt transmîțătorii unei confesii nostalgice coplesitoare. Mesajul și forța de expresie a acestor studii, fermentul artistic pe care-l cuprind fac din ele o lectură care cultivă și înalță spiritul, îmbogățindu-l cu pilda de neuitat a „pătimirilor și măreției măștrilor”.

Sanda RADIAN

Virginia Woolf este una din scriitoarele engleze căreia critica i-a dedicat numeroase tomuri. Unele pentru a-i explica opera, altele pentru a-i căuta influențele, unele pline de elogii, altele respingând tot ori aproape tot din creația sa. Poate că un motiv al acestei situații se află în faptul că Virginia Woolf (1882—1938) a trăit într-o epocă literară și culturală de răscruce, cînd ceea ce producea Savoarea în epoca victoriană nu mai e primit de către publicul dornic de o înnoire a literaturii. Dintre lucrările Virginiei Woolf multe au fost publicate după ce ea s-a sinucis, dar din cele apărute în timpul vieții citeva au cunoscut un mare succes. La noi s-au tradus pînă acum romanele *Orlando*, *Doamna Dalowey*, *Spre far* precum și o carte de *Eseuri*. În *Spre far* Virginia Woolf folosește o metodă de lucru capabilă să deruteze un cititor neavizat, în primul rînd datorită unei ruperi în înregistrarea timpului.

Prima parte a romanului descrie o seară în familia Ramsay, inclusiv o cină la care se adună în jurul minunatei doamne Ramsay, ca în jurul unei zeițe, mulți prieteni și cunoscuți; micului James i se promite, de va fi vreme bună, o plimbare, a doua zi, la Far. A doua parte a cărții derulează în pagini puține o perioadă îndelungată de timp, bogată în evenimente. Aflăm despre moartea doamnei Ramsay și alte nenorociri, dar toate relatează cu o răceală inumană: „Trebuie să găsim expresia — spune chiar Virginia Woolf — pentru a descrie o casă goală; personaje umane inexistente, trecerea timpului, toate acestea fără ochi, fără trăsături, fără nimic de care să te agăți”. În partea a treia, după zece ani, are loc, în sfîrșit, plimbarea la Far, iar Lily Briscoe reușește să picteze un tablou început cu un deceniu în urmă, reprezentînd-o pe frumoasa doamnă Ramsay citîndu-i micului James în dreptul ferestrei. Cartea nu captivează printr-o desfășurare palpitană a acțiunii ci prin simbolurile ei tulburătoare și prin atmosfera plină de poezie. Modul scriiturii, numit de critici „polifonic”, a însemnat o înnoire substanțială în literatura secolului XX, în care Virginia Woolf ocupă un loc important, alături de James Joyce, de Marcel Proust.

Stelian ȚURLEA

Zalighin, Serghei. DREPTUL DE
A JUDECA. Buc. „Univers”, 1972.
615 p.

Scris între anii 1963—1967, romanul lui Zalighin evocă un moment dramatic în desfășurarea evenimentelor ră-

boiului civil: anul 1919. Autorul plasează acțiunea în Siberia, condensînd o într-un scurt interval de timp: din vară pînă în toamnă. El trasează, prin descrieri aproape topografice, un perimetru geografic destul de vast, dar își fixează atenția în special asupra comunei Vîrtopul-Sărat. Făcînd o adevărată monografie a acestei minuscule localități apărută pe harta Siberiei într-un trecut nu prea îndepărtat, autorul sugerează procesul de populare a regiunii respective și, mai ales, schițează din zeci de detalii aparent nesemnificative portretul moral al siberianului, scoțînd în relief îndeosebi o trăsătură: mîndria omului care se știe și se vrea liber. De aceea, eroii cărții, în majoritate, sînt personalități puternice, complexe, prezentîndu-ni-se ca oameni care rostesc adevărul răspicat, se comportă în împrejurări dificile cu demnitate și sînt oricînd gata de jertfă supremă. În carte se întîlnesc mulți eroi bine individualizați (Vlasihin, Brusenkov, Dvagal, Tasia Cernenko, Petrovici) dar cel mai izbit personaj al romanului este, fără îndoială Efreim Meșceriakov. Biografia acestui erou se aseamănă intrucitva cu aceea a lui Ceapaev, din romanul cu același titlu de D. Furmanov. E și el țăran, dotat cu calități care-l detașează de restul masei. Ca și Ceapaev, a luptat pe front în timpul primului război mondial și s-a evidențiat printr-un curaj ieșit din comun și prin pricepere în arta militară. În momentul cînd cititorul face cunoștință cu el, Meșceriakov este comandantul unei armate constituită din partizani, armată care urmează să treacă la defensivă și să oprească astfel înaintarea albilor conduși de Kolceak.

Ca structură compozițională romanul lui Zalighin nu se diferențiază de romanul rus clasic. Și totuși, dacă autorul s-ar fi oprit aici, cartea lui n-ar fi fost, credem, atît de elogiată de critica sovietică, elogiul la care, parțial, ne asociem. Chiar dacă, prin temă, *Dreptul de a judeca* este un roman istoric, el se sincronizează cu fluxul artistic contemporan prin spațiul larg acordat de autor tehnicii contrapunctului, prin clar-obscurul menit să sporească senzația de inefabil. Evident, nu întotdeauna aceste încercări îi izbutesc pe deplin. Considerăm ca remarcabile monologurile interioare ale Dorei, soția lui Meșceriakov, ca și scenele în care Efreim în momente de singurătate, sau în vis, își intuiește un sfîrșit tragic.

Versiunea românească, datorată lui Aurel Lambrino și Renatei Vasilescu-Albu redă Savoarea originalului, oferînd cititorului spre lectură o carte bună, atractivă.

Fl. CALOIANU

Serviciile de bibliotecă adresate cititorilor-copii (XVI)

Relații cu publicul (urmare)

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

Acțiuni organizate de bibliotecar cu și pentru cititorii - copii

Am plasat așa-numitele „manifestări de propagandă a cărții” la sfârșitul capitolelor tratând diferite aspecte ale muncii într-o bibliotecă pentru copii pentru că pornim de la convingerea că aceste acțiuni trebuie să fie o rezultantă a întregii activități desfășurate într-o bibliotecă cu cititorii ei.

Formele, numărul și nivelul de organizare a manifestărilor de propagandă a cărții variază în funcție de posibilitățile materiale ale bibliotecii, de volumul forțelor de muncă pe care un serviciu de bibliotecă pentru copii le are la dispoziție. Eficiența lor însă depinde de concordanța proiectării, elaborării și desfășurării lor cu *cerințele reale* ale publicului cititor, de precizia adresabilității, de competența, abilitatea și inteligența cu care bibliotecarul le organizează; ele trebuie să constituie un eveniment în viața copiilor și nu a organizatorilor.

Potrivit acestor spuse, o bibliotecă de cartier sau o filială sătească cu câteva sute de cititori pot fi tot atât de bine cadrul optim de desfășurare a unei manifestări-model, ca și un serviciu municipal pentru copii, numărând mii de cititori înscriși.

Ținem să subliniem o idee. *Manifestările care se adresează tuturor, nu se adresează, în fond, nimănui.* Mai mult chiar decât la adulți (a căror atenție poate fi solicitată de numeroase subiecte, datorită fondului latent de informații pe care-l posedă), acțiunile de propagandă organizate pentru copii și cu copii trebuie să aibă o adresabilitate precisă și să se desfășoare în fața unor grupe nu prea numeroase — 15—30 de cititori —, pe

baza interesului arătat de copii pentru subiectul expus.

În ceea ce privește principiile de concepere și organizare, metodologia și formele îmbrăcate de aceste acțiuni, consultațiile lui A. Lupu și alte articole pe această temă publicate în revista noastră¹⁾ conțin toate indicațiile generale asupra problemei. Deosebirea între manifestările de propagandă organizate pentru mașuri și cele care se adresează copiilor este că în cazul celor din urmă *participarea copiilor* la desfășurarea acțiunii este foarte activă și că ea *capătă caracteristici de joc*. Jocul face parte din lumea copilului, este mijlocul lui de a se exprima și de a munci și a împiedica pe copil să se joace înseamnă a încerca — fără sorți de izbândă — să-l instrăinezi de condiția lui de copil.

În organizarea acestor acțiuni, există latent primejdia ca grupul participant să devină grădiniță sau clasă, datorită accentuării liniei de demarcație între aportul bibliotecarului și aportul copiilor; există, de asemenea, primejdia ca bibliotecă să se transforme în sală de teatru. Or, bibliotecă organizează acțiuni la care copiii participă — jucînd activ —, pentru a-și lărgi cunoștințele *cu ajutorul cărților și prin cărți*, acțiuni în care copiii interpretează *nu un rol învățat dinainte, ci rolul dictat de înseși caracterul, sensibilitatea și inteligența sa.*

A. ACȚIUNI CARE URMĂRESC FAMILIARIZAREA COPILULUI CU CARTEA ȘI CU CELELALTE SUPORTURI DE INFORMAȚII, CU LECTURA, AUDIEREA ȘI VIZIONAREA

1) *Ora de povești* poate să se desfășoare tot atât de bine în incinta biblio-

tecii, cît și în parcuri, săli de clasă, internate, case ale pionierilor, grădinițe, case de copii, instituții de sănătate pentru copii, adică oriunde există o aglomerație de preșcolari sau școlari. Ea urmărește trezirea interesului pentru carte și lectură prin înlăturarea dificultăților cititului. Poveștile cu fantastic sînt cele care au cea mai mare priză la publicul obișnuit al acestui gen de manifestări. Poveștile pot fi citite cu voce tare (integral la preșcolari, fragmentar sau pînă la punctul culminant al acțiunii la școlarii mici) ori istorisite de bibliotecar sau animator. (Povestitul captează cu mult mai bine atenția participanților, pentru că povestitorul poate fixa privirile copiilor în ochii lui, își permite o mimică expresivă și poate urmări reacțiile auditorului mult mai prompt.) Lecturii cu voce tare sau istorisitului le pot fi adăugate efectele valorificate ale mijloacelor audio-vizuale: o muzică adecvată, proiecții de diafilme sau diapozitive, expoziții de ilustrații, interpretare cu marionete. În introducerea efectelor audio-vizuale trebuie să păstrăm o anumită măsură, pentru ca acestea să nu distragă atenția participanților de la povestirea propriu-zisă, pentru ca ele să-și păstreze rolul de factori secundari, de fundal pentru acțiunea principală care este lectură sau povestitul.

Copiii pot fi îndemnați să găsească un alt sfîrșit povestirii sau să multiplice peripeteile eroilor.

Plăcile cu povești au meritul transmiterii unei istorisiri pline de talent, dar și dezavantajul absenței fizice a povestitorului.

În organizarea acestor acțiuni pot fi atrași cu mare succes în primul rînd copiii, apoi profesorii și părinții, membrii brigăzilor artistice din localitate, actorii. Este bine ca la aceste ședințe să fie creată o atmosferă intimă, de comunicare directă între participanți și organizatori: cei 15—20 de copii care iau parte se așază în jurul povestitorului într-o atitudine destinsă, care să permită concentrarea; spațiul în care se desfășoară acțiunea să nu fie prea larg, să aibă o decorație plăcută și o lumină nu prea puternică; povestitorul să poată vorbi cu intensitatea obișnuită a vocii, rar, expresiv și cu o dicție cît mai bună. Participarea a sute de copii în săli de spectacole transformă acest gen de manifestări de microgrup în inutile formalisme urmărind doar obținerea de cifre uluitoare și nicidecum de efecte reale asupra copiilor. Durata acestor ședințe nu poate depăși 30 de minute.

2) *Expoziții de cărți, albume, ilustrații, cărți poștale, desene; proiecții de diafilme sau diapozitive, însoțite de ex-*

plicații orale; *vizionări de emisiuni TV.* Sînt manifestări adiacente altora sau pot constitui un scop în sine. Expozițiile nu trebuie să fie prea bogate în exponate (în expozițiile pentru cei mai mici, 5—8 titluri sînt suficiente; pentru grupa mare, expozițiile nu vor conține mai mult de 15—20 de titluri) și nu vor dura mai mult decît termenul de împrumut acordat de bibliotecă. Ședințele de proiecții vor ocupa maximum o jumătate de oră pentru că sînt obositoare. Bibliotecarul poate organiza proiecții pentru un singur copil, în condițiile obișnuite de folosire a încăperii de către cititori, cu ajutorul unui tunel întunecos pliant, confecționat din carton și instalat într-un colț al sălii de lectură (într-unul din numerele viitoare ale revistei vom publica schița unui asemenea aparat). Emisiunile de TV pentru copii vor fi popularizate din timp prin anunțuri. Programul va fi examinat cu mare atenție de către bibliotecar, pentru a trage toate foloasele posibile din el; pentru emisiunile permanente sau mai importante pot fi întocmite mici bibliografii sau expoziții de carte și ilustrații.

3) *Audiții* — individuale (la casă) ori colective — de discuri sau benzi magnetice, de emisiuni radio. Ar fi foarte bine dacă bibliotecarii ar găsi posibilitatea ca, în încăperea în care este amenajat serviciul de împrumut, să fie permanent difuzată o muzică adecvată. În orașele mici, în care nu există săli de concert sau spații adecvate audițiilor muzicale destinate școlărilor biblioteca pentru copii poate servi drept cadru ideal pentru desfășurarea lecțiilor de inițiere muzicală. Emisiunile radio care prezintă un interes permanent pentru copii vor fi imprimate de bibliotecar cu ajutorul magnetofonului și reproduse la cererea cititorilor.

4) *Reprezentările cu marionete*, întrebunînd păpușile fie în prezentarea cârților sau a bibliotecii, fie în dramatizări sau piese de teatru. Ideal ar fi ca înșiși copiii să mînuiască păpușile și să interpreteze rolurile. Absența aproape totală a marionetelor din bibliotecile noastre pentru copii, în condițiile în care în țara noastră există una din cele mai puternice și mai talentate mișcări teatrale destinate copiilor este o anomalie datorită clar doar lipsei de inițiativă a bibliotecarilor. Despre organizarea activității cu marionete în biblioteci au apărut în revista noastră două articole deosebit de bine documentate⁴¹, pe care le recomandăm bibliotecarilor.

5) *Montaje de versuri sau de proză, dramatizări, conferințe*, urmate de recitări sau lecturi cu voce tare, organizate cu ocazia aniversărilor sau comemorărilor, a unor evenimente culturale etc. Sînt

acțiunile care transformă pe participant în spectator, cerându-i doar efortul păstrării unei atitudini disciplinate. Din păcate, acest gen de manifestări — cele mai departate de specificul bibliotecii și de condiția participării active a cititorilor —, care asigură doar transmiterea mesajului și nu poate garanta recepționarea lui, se întâlnește cel mai des în practica curentă a bibliotecilor noastre pentru copii, tocmai pentru că acestea nu și-au format încă un public cititor avizat și activ.

B. ACȚIUNI CARE DEZVOLTA DEPRINDEREA DE A CITI CU VOCE TARE, DE A VORBI ÎN PUBLIC, DE A FORMULA O PĂRERE, DE A SUSTINE O DISCUȚIE

Participarea copiilor la acest gen de manifestări este foarte activă (de altfel, aceasta condiționează eficacitatea și reușita acțiunii) și se bazează pe interesul real arătat de ei față de tema dezbătută. Sint acțiunile cele mai valoroase ale bibliotecii, pentru că pun pe copil în postura de *valorificator* al cunoștințelor căpătate în școală și prin lectură.

1) *Concursuri de lecturi sau istorisiri expresive, de recitări de versuri, încheiate cu acordarea de mici premii și cu afixarea rezultatelor.* Acțiunea va fi popularizată din timp prin afișe, bibliotecarul va întocmi și va difuza o listă a lucrărilor care intră în concurs, concurenții se vor înscrie din timp și vor fi îndrumați în timpul pregătirilor de bibliotecar și profesori, iar concursul va fi condus de o comisie. Se vor acorda mici premii; iar rezultatele vor fi afișate sau popularizate prin presa sau rețeaua radio locale.

2) *Recenzii, prezentări de cărți, discuții în jurul unei cărți sau a unui grup de cărți cu o tematică anumită, susținute de copii sau de bibliotecar ori profesor, ajutat de cititori.* Sint manifestările la care copiii pot face dovada capacității de asimilare a lecturilor, a formării simțului critic, a puterii lor de analiză și sinteză. Este bine ca recenziile și prezentările de cărți noi să fie făcute de înșiși cititorii-copii, pe baza unui text scris, care să permită însă și o adresare liberă a recenzentului către copii. Foarte reușite sint prezentările de cărți pentru cei mai mici cititori făcute prin intermediul marionetelor.

Discuțiile în jurul unor cărți citite se adresează mai ales preadolescenților și trebuie pregătite cu grijă de bibliotecari nu printr-o muncă ad-hoc, ci prin toată activitatea lui de îndrumare. În acest gen de acțiuni se vădesc atât talentul de educator al bibliotecarului, cât și talentul de cititor al copiilor. Discuțiile se vor

desfășura disciplinat și eficient numai dacă numărul participanților este limitat la 10—15 persoane, iar durata acțiunii nu trece de o oră. Prezentarea poate fi făcută pe baza unui text scris, dar discuțiile trebuie să fie libere. Desigur, o condiție sine qua non, de îndeplinirea căreia este responsabil bibliotecarul, o constituie cunoașterea prealabilă a cărții sau a cărților supuse discuției de către copii.

3) *Procesele literare* sint acțiuni care pun în evidență conținutul educativ al lecturilor. De altfel, copiii simt o plăcere deosebită să joace în asemenea scenarii, să argumenteze și să emită judecăți. Despre organizarea unor asemenea acțiuni, textul elaborat de A. Lupu în sus-amintitele consultații și contribuția teoretică a Norei Almosnino⁴²⁾ conțin principalele jaloane ale organizării acestui gen de acțiuni pentru maturi. Pe cind la maturi însă procesul literar capătă nuanțe de identificare a personajelor, pentru copii aceste manifestări constituie un prilej de identificare cu personajele cărții, de trăire a sentimentelor lor.

4) *Întilniri cu scriitorii preferați*, organizate în incinta bibliotecii sau în școli, muzee literare, case ale pionierilor, librării etc. Pentru reușita acestui gen de manifestări — cîteva condiții: copiii să fi citit cărțile scriitorului, să fie interesați de cele citite, să se arate disciplinată și politicoasă în timpul întilnirii; bibliotecarul să fie o gazdă amabilă și plină de atenție față de scriitor, cit și față de copii; să nu participe sute de copii, ci numai cîteva zeci; scriitorul să adopte o atitudine de prieten al copiilor, să-i trateze de la egal la egal, să se transpună în universul lor de sentimente. Cu ocazia întilnirii poate fi organizată o mică expoziție cu cărțile autorului respectiv; copiii vor veni cu exemplare personale din aceste cărți, pentru a cere autografe.

5) *Jocurile literare*, despre care cîteva competente articole publicate în revista noastră ne dau mult mai multe amănunte decît am putea noi da aici⁴³⁾. Subliniem doar că sint formele cele mai active, mai atractive și mai eficiente de manifestări — imbinînd în cel mai înalt grad caracterul activ al participării copiilor cu forma de joc — și că ele ar trebui să constituie baza acțiunilor de propagandă duse într-o bibliotecă pentru copii.

6) *Cercuri literare*, care întrunesc pe cititorii cu talent literar. Ele trebuie să fie convocate la intervale regulate, judicios fixate în funcție de bogăția producției literare a participanților, și să fie conduse cu competență fie de un scriitor, fie de un profesor de literatură. Citirea textelor originale ale copiilor va fi urmată de analizarea lor de către parti-

cipanți, sub directa îndrumare a conducătorului cercului.

C. ACȚIUNI CARE DEZVOLTA DEPRINDEREA DE A SCRIE ASUPRA CELOR CITITE ȘI DE A ILUSTRĂ PRIN DESENE LECTURILE FĂCUTE

1) *Organizarea unor albume* cu cele mai reușite recenzii sau compuneri scrise de copii.

2) *Organizarea de expoziții și concursuri de desene* ilustrând cărțile citite. Concursurile se vor încheia cu expoziții, premieri și popularizarea rezultatelor.

3) *Organizarea de concursuri pentru cel mai bun caiet de lectură* ținut de școlari într-o anumită perioadă de timp.

D. ACȚIUNI CARE CONTRIBUIE LA DEZVOLTAREA DISCIPLINEI DE FRECVENTARE A BIBLIOTECII, A TEHNICII LECTURII, A TEHNICII DE INFORMARE, A TEHNICII MUNCII INTELECTUALE

1) *Expoziții de cărți distruse de copii*, cu menționarea numelui imprimezătorului. Au o mare forță educativă.

2) *Afișarea numelui restanțierilor*. Trezirea numelui unui cititor pe această listă se face atunci când bibliotecarul este convins că întârzierea nu se datorează unor motive obiective sau numai atunci când cititorul și-a făcut un obicei în a nu înapoia la timp cărțile.

3) *Organizarea de cercuri ale bibliofililor*, la care se învață cum se păstrează cărțile, cum se organizează o bibliotecă personală, cum se utilizează o bibliotecă publică și în care se dau unele informații despre istoria scrisului, a cărții și a bibliotecilor.

4) *Jocuri de informare*, despre care un amplu articol publicat de Liliانا Ioana Obrocea dă toate relațiile necesare⁴⁴). Precizăm aici că ele oferă metoda cea mai sigură și mai eficientă de familiarizare activă a copiilor cu instrumentele și metodele de informare și că în organizarea lor bibliotecarul nu trebuie să precupețească nici un fel de eforturi.

E. ACȚIUNI PENTRU AJUTORAREA PERSOANELOR HANDICAPATE

Este un domeniu în care bibliotecile din țara noastră fac în prezent primii pași de tatonare.

1) *Organizarea de ore de povești, de concursuri literare și de desene sau de spectacole cu marionete* în instituțiile de sănătate destinate copiilor. În școlile de copii handicapați, în casele de copii, în internate, în general în medii în care copiii sînt lipsiți de sursele obișnuite de distracție.

2) *Organizarea, cu ajutorul cercului de prieteni ai bibliotecii, a aprovizionării cu cărțile necesare instrucției și distracției a cititorilor-copii* care, din diferite motive de sănătate (cu excepția, bineînțeles, a bolilor infecto-contagioase), nu pot părăsi o anumită perioadă de timp domiciliul.

3) *Organizarea — cu ajutorul cercului de prieteni ai bibliotecii — a lecturilor cu voce tare la domiciliul persoanelor mature nevătătoare sau imobilizate ori în căminele de bătrîni. Aprovizionarea regulată cu cărți la domiciliu — prin copii — a persoanelor în vîrstă, cărora le este dificilă deplasarea la sediul bibliotecii.*

F. EXTINDEREA ACTIVITĂȚII BIBLIOTECII

Serviciile de bibliotecă adresate copiilor trebuie să prevadă posibilitatea dezvoltării — pe lângă bibliotecă și în colaborare cu instituțiile responsabile de instrucția și educația copiilor, în primul rînd cu organizațiile de pionieri — a unor activități care nu țin în mod direct de propaganda cărții, ci de îmbogățirea multilaterală a pregătirii copiilor: cercuri de prieteni ai muzicii, de filatelie, de desene, de studii limbilor străine, de radiotehnică, traforaj, aeromodelism; excursii în locuri memoriale, vizitări de muzee, vizionări în grup de spectacole teatrale, primate de discuții cu realizatorii spectacolului, concerte, șezători literare sau baluri cuplate cu concursuri literare etc. etc. De asemenea, biblioteca poate adăposti în spațiul destinat ei anumite jocuri de îndeminare sau inteligență. Din păcate, puține biblioteci sau secții pentru copii au, la ora actuală, spațiul necesar pentru desfășurarea unor asemenea activități. Este adevărat însă și că legăturile bibliotecii pentru copii cu celelalte instituții cultural-educative sînt încă destul de slabe și nu pot forma baza de colaborare absolut necesară desfășurării unor asemenea activități.

*

Planul acțiunilor de propagandă al fiecărei biblioteci trebuie astfel chibzuit încît să nu întrecă posibilitățile reale de realizare, în așa fel încît aceste manifestări să nu înăbușe activitatea de bază a bibliotecii — promovarea lecturii și informarea cititorilor. Nu numărul manifestărilor de propagandă sau mulțimea participanților sînt indicii reușitei în activitatea bibliotecară, ci permanența ecoului acestor acțiuni în conștiința copiilor, faptul că ele contribuie la creșterea numărului cititorilor și al cărților citite, la întărirea atașamentului copiilor față de bibliotecă.

Relațiile cu familia, școala și alte instituții cultural-educative

Este indicat ca serviciul de bibliotecă pentru copii să se situeze într-un schimb permanent de idei cu ceilalți factori responsabili de educația și instrucția copilului, să-și aducă contribuția specifică în ducerea la bun sfârșit a sarcinilor pe care acești factori le au de îndeplinit.

Familia are un rol deosebit de important în influențarea lecturii copiilor, în determinarea intereselor lor de lectură și a atitudinii față de carte. Bibliotecarul din serviciul public pentru copii și bibliotecarul școlar trebuie să instituie un sistem de contacte directe cu părinții, fie prin întâlniri cu aceștia în ședințe anuale sau bianuale, fie prin participarea bibliotecarului la lectoratele organizate de școală cu părinții. Se pot, de asemenea, trimite scrisori, prospecte sau mici bibliografii multiplicat părinților, se pot organiza expoziții cu cărți pentru copii în incinta bibliotecii pentru adulți. De asemenea, în colectivul de sprijin al bibliotecii trebuie să figureze cu necesitate un număr oarecare de părinți și bunici.

Tot bibliotecarului pentru copii îi revine și sarcina de a lămurii pe părinți asupra necesității existenței unei biblioteci în fiecare familie, de a-i încuraja pe aceștia să facă daruri în cărți copiilor. El trebuie, de asemenea, să demonstreze părinților că un control lipsit de tact asupra lecturii copiilor nu aduce decît prejudicii, pe cînd promovarea discuțiilor asupra celor citite între membrii familiei contribuie la stabilirea unui climat de încredere între generații, la vehicularea liberă de idei și opinii.

Școala este factorul educativ și instructiv determinant la vîrsta copilăriei și instaurarea unei cooperări permanente cu ea înseamnă, pentru serviciul de bibliotecă adresat copiilor, garanția succesului în munca cu cartea. „Se vorbește adesea de slabul randament școlar și educatorii îl atribuie penuriei mijloacelor materiale, condițiilor socio-economice etc., factori care, fără îndoială, joacă în ansamblu un rol important. Dar nimănui nu i-a trecut prin minte ideea că acest fenomen se datorește în mare măsură unui sistem de învățămînt caracterizat prin faptul că nu utilizează bibliotecile ca instrumente de muncă, nu creează deprinderi de lectură și nu furnizează celui care a învățat să citească tipăriturile indispensabile pentru consolidarea formației primite în școală și pentru ameliorarea instrucției proprii“⁴⁵⁾.

Pedagogia modernă dezvoltă cu tot mai multă intensitate — ridicînd-o la rangul de sistem de învățămînt sub denumirea de „școală activă“ — ideea uni-

ri perfecte dintre școală și bibliotecă, dintre procesul instructiv-educativ și lectura literară. Între școală și bibliotecă trebuie să existe o relație dialectică, analogă celeia dintre cauză și efect: școala învață pe copil să citească, dar acțiunea ei va fi ineficientă dacă societatea nu-i va garanta copilului accesul la carte; pe de altă parte, lectura contribuie la formarea unui bagaj bogat de cunoștințe, a unui vocabular variat, a unui stil propriu, calități care optimizează procesul instructiv-educativ dus de școală.

Despre legăturile bibliotecii publice cu școala, un articol destul de recent⁴⁶⁾ oferă unele soluții practice acceptabile. Am dori să relevăm, în cele ce urmează, și importanța relațiilor care ar trebui să existe în mod permanent și susținut (și care, paradoxal, nu pot fi încă constatate ca sistem) între bibliotecarul școlar și cadrele didactice din aceeași unitate de învățămînt. De obicei, aceste relații se rezumă la consultări pentru definitivarea listelor anuale de comenzi de carte și la vizitarea în grup a bibliotecii școlare, o dată pe an, cînd se procedează la înscrierea în corpore a tuturor elevilor ca cititori ai bibliotecii. Nu putem preluca însă că studierea în comun de către profesori și bibliotecar a intereselor de lectură ale elevilor s-a generalizat, nu putem afirma că publicațiile bibliotecii școlare sînt prezente în orele de dirigiență sau de literatură, în cercuțele pe specialități, în activitățile pionieresti, în acțiunile extrașcolare și nu putem încă spune că biblioteca se bucură de atenția și sprijinul efectiv al educatorilor. Lipsa de colaborare se datorește deopotrivă ambelor părți, după cum consecințele acestei necooperări sînt resimțite atît de ambele părți, cît mai ales de către elevi.

Organizația de pionieri constituie pentru biblioteca publică un nesecat izvor de activități comune, de intrajutorare.

Multe din mijloacele materiale de care biblioteca nu dispune (instructori, săli pentru manifestări, mijloace de multiplicare, obiecte confecționate de copii, mijloace de locomotivă, forțe organizatorice etc.) pot fi obținute prin casele pionierilor, prin organizațiile de pionieri și U.T.C. De altfel, legătura cu acestea întărește mult rolul lecturii și al bibliotecii în educația politică, cetățenească a cititorilor-copii.

Librăriile sînt instituții cu care biblioteca poate colabora în organizarea unor întâlniri cu scriitorii, în lansarea unor titluri noi de cărți pentru copii, în organizarea de expoziții, în difuzarea unor anunțuri, afișe, prospecte, cataloage, bibliografii etc. Nu există nici o incompa-

tibilitate între activitățile acestor instituții: un bun cititor al bibliotecii va fi neapărat și un permanent cumpărător de carte.

Editurile pentru copii și filialele Uniunii scriitorilor nu pot avea decât de câștigat din sprijinirea activității bibliotecilor pentru copii prin mobilizarea unor scriitori pentru a participa la întîlnirile cu micii cititori: un contact între „producătorii” de literatură și „consumatorii” ei aduce foloase ambelor părți.

În strînsă legătură poate fi biblioteca și cu echipa de teatru locală, cu brigăzile artistice de amatori, cu echipele căminului cultural sau ale casei de cultură.

Cooperarea cu celelalte instituții și organisme răspunzătoare de educația, instrucția și distracția copiilor creează bibliotecii pentru copii posibilitatea de a-și extinde activitatea în afara sediului propriu-zis, îi diversifică căile de atragere a cititorilor, îi întăresc rolul și locul în comunitatea pe care o servește.

Secolul XX — secolul copilului.

Așa a fost numit acest tulburător și contradictoriu veac, socotindu-se că cea mai importantă victorie a lui a fost des-coperirea copilului ca individ, ca forță, ca exponent al viitorului. Și de acest viitor trebuie să avem grijă pentru ca el să devină mai sănătos, mai instruit, mai uman.

Societatea contemporană în general și societatea socialistă în mod cu totul special cere adulților să-și dezvolte — ca o condiție indispensabilă a contribuției fiecăruia — capacitatea de a asimila permanent noi cunoștințe, noi informații.

Pentru ca instrucția continuă să devină dintr-o necesitate socială o necesitate individuală, trebuie să creștem copiii care să știe să învețe, să știe să citească, să știe să se informeze. Prima treaptă a perfecționării permanente este transformarea copilului în cititor permanent.

Serviciul de bibliotecă adresat copiilor poate avea, în acest proces, o contribuție însemnată.

40) Lupu, Atanase. *Reluțiile bibliotecii cu publicul* (VIII-IX). Acțiuni de popularizare a cărții. In: Revista bibliotecilor, 25, nr. 11-12, nov-dec 1970, p. 761-765 și 29, nr. 3, mar 1971, p. 184-189. — Tăutu, Ioana. *De la A la Z... cu punctul pe I. Propaganda cărții în funiile de jarnă...* și nu numai atunci. In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 11, nov 1968, p. 653-661.

41) Gaftă Viniciu. *Păpuși, cărți, copii.* In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 10, oct 1968, p. 589-591. — Niculescu, Margareta și Conovici, Ella. *Cînd eroii poveștilor prind viață.* In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 10, oct 1968, p. 582-595.

42) Almosnino, Nora. *Procesul literar — formă vie de confruntare de opinii între cititori.* In: Revista bibliotecilor, 22, nr. 4, apr 1969, p. 207-211.

43) Arion, Beatrice. *Jocuri literare.* Sugestii pentru organizarea unor manifestări de masă

cu cartea pentru tineret. In: Revista bibliotecilor, 20, nr. 3, mar 1969, p. 163-165. — Tăutu, Ioana. *De la joc la... carte.* In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 2, feb 1970, p. 80-83. — Tăutu, Ioana. *Căldătorind cu Sadoveanu.* In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 9, sep 1970, p. 542-546.

44) Obrocea, Liliana Ioana. *Firul Arianei.* Aspecte din munca de inițiere a copiilor în activitatea de informare. In: Revista bibliotecilor, 21, nr. 10, oct 1968, p. 623-627.

45) Penna, Carlos Victor. *La planification des services de bibliothèques.* In: Bulletin de l'UNESCO à l'intention des bibliothèques, 21, nr. 2, mars-avril 1967, p. 66-68.

46) Corvătescu-Tofan, Antoaneta. *O veche idee absolut nouă: colaborarea dintre biblioteca comunală și cea școlară.* In: Revista bibliotecilor, 24, nr. 1, ian 1967, p. 16-19.

Afiș realizat de Biblioteca internațională pentru tineret din München pentru a însoți expoziția de cărți itinerantă organizată în 1972.

POSTA
REDACȚIEI

PINZAR ELENA, bibliotecară la Casa corpului didactic din Botoșani: Vă mulțumim pentru aprecierile la adresa revistei noastre și a suplimentului editat în 1969, **Consultații de biblioteconomie**. La sugestia dv., vom publica în curând un material cu privire la profilul, colecțiile și organizarea bibliotecilor caselor corpului didactic.

SERBAN IUSTINA, bibliotecară la Biblioteca tehnică a Uzinei de autoturisme Pitești: Vă aducem la cunoștință că singura formă școlară postliceală de biblioteconomie din țara noastră este Școala postliceală de bibliotecari din cadrul Grupului școlar poligrafic "Dimitrie Marinescu" din București, șos. Străulești nr. 1, sector 1, tel. 18 57 59. Școala are cursuri de zi și fără frecvență (pentru bibliotecari funcționând în toate tipurile de biblioteci), cu o durată de 2 ani. Examenul de admitere are loc în luna septembrie a fiecărui an, atât la secția de zi cât și la secția fără frecvență.

Se dă examen la literatura română (scris și oral) și la istoria României (oral).

La înscrierea la examenul de admitere, candidatul trebuie să prezinte:

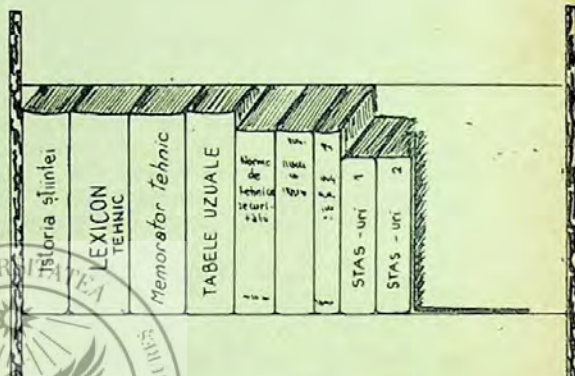
— pentru cursuri de zi: o adeverință de absolvire a liceului sau diploma de bacalaureat în original; o recomandare din partea comitetului județean de cultură și educație socialistă din raza căruia domiciliază; vizele medicale adecvate;

— pentru cursuri fără frecvență: o adeverință eliberată de instituția (întreprinderea) în care funcționează, din care să reiasă faptul că ocupă postul de bibliotecar; o copie după cartea de muncă, capitolele 1 și 9; o adeverință de absolvire a liceului sau diploma de bacalaureat în original; vizele medicale adecvate.

Jocuri distractive

INSTRUMENTE DE LUCRU

(Rebo anagramat: $5 + 4 = 9$)

Costel CERNAT

Soluția jocului din nr. 1/1973
(Dreptunghi literar)

	A	C	
1	A	C	A
2	G	A	L
3	P	R	E
4	I	A	C
5	A	G	A
6	V	I	N
7	B	A	R
8	E	L	E
9	V	E	Z
	B	D	

125 de ani de la apariția MANIFESTULUI COMUNIST

„Manifestul Comunist s-a impus ca una din operele de căpătii ale tezaurului gândirii sociale revoluționare a proletariatului, datorită spiritului profund științific în care a întreprins analiza dezvoltării societății omenesti. Pentru prima dată au fost puse în evidență, cu deosebită claritate, legitățile care guvernează dezvoltarea istoriei umane, subliniindu-se faptul că întreaga istorie universală nu a fost altceva decât istoria luptei dintre clasele sociale opuse.“

NICOLAE CEAUSESCU

Cuvintare la încheierea lucrărilor plenarei
Comitetului Central al Partidului
Comunist Român

Constantin POTINGA: <i>Incluciere publicelor bibliotecare in sistemul institutiilor culturale de masa. Probleme actuale si de perspectiva</i>	65	Ioana TAUTU: <i>Expozitia universitatii de bibliotecologie</i>	94
Nicolae PASCU: <i>Progresul lecturii in biblioteca la Bucuresti. Studiu realizat de biblioteca municipala „Mihail Sadoveanu”</i>	68	Corneliu DIMA-DRĂGAN, Gabriel MIHĂESCU si Eugen FRUCHTER: <i>Clădirea primei biblioteci Cantacuzino Muștenii</i>	106
Alexandru CAZACU: <i>Interesele citirii. Cercetare realizată de biblioteca g. Făgăraș</i>	79	Books in English. (Carti in limba engleza). Experimentul unui nou mod de reproducere a Bibliografiei Nationale Britanice pe microcarte cu dimensiuni reduse. (Cronica stiintifica)	109

SOMMAIRE

SUMMARY

Constantin POTINGA: <i>L'intégration des bibliothèques publiques dans le système des institutions de la culture de masse. Problèmes actuels et de perspective</i>	65	Constantin POTINGA: <i>The integration of Public Libraries in the System of Mass Culture Institutions. Problems of Current Interest and Outlook</i>	65
Nicolae PASCU: <i>Le développement de la lecture en bibliothèque à Bucarest. Etude réalisée par la bibliothèque municipale „Mihail Sadoveanu”</i>	68	Nicolae PASCU: <i>The Progress of Library Reading in Bucharest. Study undertaken by the „Mihail Sadoveanu” City Library.</i>	68
Alexandru CAZACU: <i>Les preferences des lecteurs. Enquête organisée par la bibliothèque municipale de Făgăraș</i>	79	Alexandru CAZACU: <i>The Readers' Choice? An investigation of the Făgăraș City Library</i>	79
Ioana TAUTU: <i>Une exposition de bibliothéconomie universitaire</i>	94	Ioana TAUTU: <i>An Exhibition on University Librarianship.</i>	94
Corneliu DIMA-DRĂGAN, Gabriel MIHĂESCU et Eugen FRUCHTER: <i>Le siège de la première bibliothèque appartenant à la famille Cantacuzène en Valachie.</i>	106	Corneliu DIMA-DRĂGAN, Gabriel MIHĂESCU et Eugen FRUCHTER: <i>The Building of the First Library of the Cantacuzino Family in Wallachia.</i>	106
Books in English. L'expérimentation d'un nouveau procédé de mise sur microfiches à grande réduction de la Bibliographie Nationale Britannique. (Chronique scientifique)	109	Books in English. The testing of a new system for translating the British National Bibliography on great reduction microcards. (Scientific Chronicle)	109

REDACȚIA:

Str. Biserica Amzei nr. 5-7, sectorul 1, București, Oficiul poștal 22. Telefon 13.70.27

COLEGIUL DE REDACȚIE

Dumitru BĂLAEȚ, Virgil CÂNDEA, Ion CIOTLOȘ, Antoaneta COVĂRTEȘCU-TOFAN (redactor șef rubrică), Ștefan GRUIA, (redactor șef), Alexandru IONAȘCU, Atanase LUPU, Gheorghe MAXIM, MESZÁROS József, Anne-Marie MIHIȚ (secretar de redacție), Constantin NEGULESCU, Gernot NUSSEBACHER, Nicolae ONIGA, Mihai PETRESCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan Simonescu.

